

Zestawienie wniosków i uwag złożonych podczas Narady Urządzeniowej do założeń projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037

Spis treści

1. Wniosek P. Anny Kolińskiej o aktualizację założeń projektu PUL o Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego (Uchwała Sejmiku WM nr 48/24 z 26.03.2024r.).....	3
2. Wniosek Pani Anny Kolińskiej dotyczący Holistycznego podejścia do problemu suszy, opracowanie pełnego operatu hydrologicznego i katalogu działań anty-suszowych.	5
3. Wniosek P. Anny Kolińskiej o zmianę sformułowania pkt 27 Protokołu z Narady Wstępnej - przekształcenia "innych istotnych problemów" na obowiązki ustawowe.	9
4. Wniosek P. Anny Kolińskiej o obligatoryjne dostosowanie PUL do Planu Ochrony Chojnowskiego Parku Krajobrazowego (POChPK).....	11
5. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący postulatów zgłoszonych na etapie NU w ramach prac nad PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.....	14
6. Wniosek P. Anny Kolińskiej o aktualizację granic i zasięgu lasów ochronnych w związku ze zmianami urbanistycznymi.....	17
7. Wniosek P. Anny Kolińskiej dotyczący pominięcia w założeniach projektu PUL wyników pilotażowego procesu ministerialnego ws. Lasów o wiodącej funkcji społecznej (LOWFS).	20
8. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący uwzględnienia w PUL dla Nadl. Chojnów na lata 2028-2037 dla Leśnictwa Sękocin i pozostałych obszarów Nadl. Chojnów zasad wyznaczania i ochrony biogrup.....	23
9. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący uwzględnienia w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 standardów prowadzenia prac leśnych dostosowanych do obszarów o wiodącej funkcji społecznej na terenie Leśnictwa Sękocin.	26
10. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 działań służących ochronie i zwiększeniu udziału starych drzewostanów oraz martwego drewna na terenie Leśnictwa Sękocin.....	31
11. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o poprawę i ujednoczenie oznakowania terenów leśnych na obszarze Leśnictwa Sękocin, w szczególności w rejonie miejscowości: Łazy (w tym Łazy Radiostacja), Kuleszówka oraz Władysławów.....	37
12. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o zmianę podejścia do stosowania wieku rębego jako podstawowego kryterium podejmowania decyzji o użytkowaniu drzewostanów.....	39
13. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący uwzględnienia wyników pierwszego etapu pilotażowego procesu wyznaczania obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej Nadleśnictwa Chojnów w projekcie PUL 2028-2037.	41
14. Wniosek P. Agnieszki Płachno w sprawie ustalenia wieków rębności dla głównych gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Chojnów na okres gospodarczy 2028-2037.....	43

15. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący ustalenia parametrów stałej sieci szlaków operacyjnych w odstępach minimum co 30 metrów.....	46
16. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący kompleksowej ochrony zasobów wodnych, renaturyzacji sieci melioracyjnej oraz wyznaczenia stref buforowych przy ciekach.....	48
17. Wniosek P. Agnieszki Płachno o uwzględnienie wyników planowanego drugiego etapu pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej i określania sposobów gospodarowania nimi w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.	52
18. Wniosek P. Agnieszki Płachno o podwyższenie udziału powierzchni kęp ekologicznych do 10% oraz wyznaczenia stałych biogrup.	54
19. Wniosek P. Sławomira Kubisa o dokonanie w terminie 30 dni korekty założeń do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów przedstawionych w raporcie z Narady Wstępnej, tak aby uwzględniały ustalenie Zespołu ds. lasów społecznych wokół Warszawy wskazujące Nadleśnictwo Chojnów jako obszar lasów o wiodącej funkcji społecznej.	56
20. Wniosek P. Sławomira Kubisa o uwzględnienie w dokumentacji projektu PUL kategorii lasów ochronnych „lasy ochronne - ochrona miast”, występującej na znaczącej części powierzchni Nadleśnictwa Chojnów, jeszcze przed korektą ich obszarów, którą wymusza rosnąca presja urbanizacyjna aglomeracji warszawskiej	59
21. Wniosek P. Agnieszki P. Anny Kolińskiej (Fundacja Alarm dla Klimatu) o włączenie do Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Chojnów kompleksowego opracowania hydrologicznego – operatu dla zlewni wód oraz wytycznych z zakresu retencji korytowej i ochrony zasobów wodnych..	63
22. Wniosek Krzysztofa Flis - sprzeciw wobec postulatów rozszerzania składu Zespołu Lokalnej Współpracy	67
23. Wniosek P. Piotra Krawieckiego w zakresie retencji wodnej.	69
24. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. projektowania i stosowania szlaków operacyjnych na obszarach o wiodącej funkcji społecznej	73
25. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie - Więcej Lasu dot. wniosku dot. działań służących ochronie terenów leśnych przed narastającą presją urbanizacyjną	77
26. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. ograniczenia wjazdu pojazdów silnikowych do lasu.....	80
27. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu - Wniosek dot. zasad gospodarowania dla małych powierzchni leśnych (potocznie zwanych "mikrolasami").....	83
28. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. działań służących poprawie dostępności wody dla zwierząt oraz zwiększeniu retencji wód.....	93
29. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. przejrzystego i systemowego informowania o planowanych i prowadzonych pracach leśnych na obszarze Nadleśnictwa Chojnów	96

1. Wniosek P. Anny Kolińskiej o aktualizację założeń projektu PUL o Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego (Uchwała Sejmiku WM nr 48/24 z 26.03.2024r.)

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Wniosek dotyczy:

1. Natychmiastową aktualizację założeń projektu PUL o wyniki Audytu krajobrazowego województwa mazowieckiego przyjętego Uchwałą Sejmiku WM nr 48/24 z 26 marca 2024 r.
2. Analizę wpływu audytu na wszystkie elementy PUL (etat cięć, struktura gatunkowa, retencja krajobrazu, strefy ochronne) dla obszaru Nadleśnictwa Chojnów.
3. Publiczne udostępnienie wyników analizy przed zatwierdzeniem PUL.
4. Uzupełnienie Protokołu z Narady Wstępnej (17.06.2025 r.) o ustalenia dot. audytu krajobrazowego.

Treść wniosku:

UZASADNIENIE

1. Brak wzmianki o audycie w Protokole z Narady Wstępnej
Protokół z Narady Wstępnej (17.06.2025 r.) NIE zawiera żadnej informacji o Audycie krajobrazowym województwa mazowieckiego, mimo że:

- Audyt został przyjęty 26 marca 2024 r. (ponad rok przed naradą)
- Nadleśnictwo Chojnów znajduje się w obszarze priorytetowym audytu (aglomeracja warszawska, CHPK).
- Audyt jest obowiązkowym dokumentem planistycznym dla wszystkich strategii przestrzennych.

2. Status prawny Audytu krajobrazowego

Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego (Uchwała Sejmiku WM nr 48/24):

- Obejmuje cały obszar województwa mazowieckiego
- Identyfikuje krajobrazy priorytetowe wymagające szczególnej ochrony.
- Zawiera rekomendacje ochrony wiążące dla dokumentów planistycznych (PUL, MPZP, strategię).
- Jest podstawą Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Florencja 2000 r.)

3. Konsekwencje pominięcia audytu dla Nadleśnictwa Chojnów

Nadleśnictwo Chojnów leży w obszarach priorytetowych audytu:

Obszar	Status w audycie	Wpływ na PUL
CHPK	Krajobraz priorytetowy	Ograniczenie etatu cięć
Agglomeracja Warszawa	Wysoka presja społeczna	Lasy społeczne LOWFS
Dolina Jeziorki	Korytarz ekologiczny	Ochrona retencji
Piaseczno	Wyspa ciepła	Lasy klimatyczne

4. Naruszenie procedury opracowania PUL

Instrukcja Urządzania Lasu (IUL 2024) wymaga uwzględnienia:

- Aktualnych dokumentów planistycznych wojewódzkich (audyt krajobrazowy).
- Założeń polityki przestrzennej regionu (KPZK 2030, PZGP WM).
- Formułowania racjonalnych etatów cięć z uwzględnieniem wartości krajobrazowych

Pominięcie audytu = naruszenie art. 7 ust. 1 ustawy o lasach (racjonalne gospodarowanie z uwzględnieniem ochrony środowiska).

5. Konkretnie braki w obecnym projekcie PUL

Bez audytu PUL nie uwzględnia m.in.:

- Stref krajobrazów priorytetowych w CHPK (BK_2, BS_2).
- Ograniczeń dla rębni zupełnych w krajobrazach o wysokiej wartości.

- Retencji krajobrazowej dla 3,5 mln mieszkańców aglomeracji.

Wnoszę o natychmiastowe:

1. Pobranie pełnej wersji Audytu krajobrazowego WM z Biuletynu Informacji Publicznej.
2. Mapowanie krajobrazów priorytetowych na terenie Nadleśnictwa Chojnów (SILP/LMN).
3. Korekty etatu cięć w strefach priorytetowych audytu.
4. Publiczne konsultacje wyników analizy przed zatwierdzeniem PUL.

Odpowiedź na wniosek

Audyt krajobrazowy województwa mazowieckiego, przyjęty Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego nr 48/24 z dnia 26 marca 2024 r., stanowi obowiązujący dokument planistyczny na poziomie regionalnym. Zgodnie z Instrukcją Urządzania Lasu (IUL 2024) oraz zasadami planowania przestrzennego dokument ten powinien zostać uwzględniony przy opracowywaniu PUL. Nadleśnictwo Chojnów położone jest na obszarach wskazanych w audycie jako krajobrazy priorytetowe oraz obszary o szczególnych uwarunkowaniach środowiskowych i społecznych. W związku z tym analiza wpływu audytu na etat cięć, dobór rębni, strukturę gatunkową, retencję krajobrazową oraz strefy ochronne jest zasadna. Zgłoszona potrzeba uzupełnienia dokumentacji z Narady Wstępnej o informacje dotyczące audytu zostanie przeanalizowana i zrealizowana w zakresie wymaganym procedurą.

Dalsze działania

- Pełna wersja Audytu krajobrazowego zostanie przekazana wykonawcy Planu Urządzenia Lasu celem jego uwzględnienia w dalszych pracach.
- Wykonawca zostanie zobowiązany do przeprowadzenia analizy wpływu audytu na projekt PUL dla Nadleśnictwa Chojnów.
- Wyniki analizy zostaną udostępnione przed zatwierdzeniem PUL, zgodnie z obowiązującymi procedurami konsultacyjnymi.

2. Wniosek Pani Anny Kolińskiej dotyczący Holistycznego podejścia do problemu suszy, opracowanie pełnego operatu hydrologicznego i katalogu działań anty-suszowych.

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Tożsame wnioski: nr. 16, nr. 21

Wniosek dotyczy:

1. Przygotowanie pełnego operatu hydrologicznego dla Nadleśnictwa Chojnów, obejmującego poziom zlewni regionalnej.
2. Opracowanie katalogu działań ograniczających suszę, w tym:
  - Zakaz orki mechanicznej na glebach leśnych
  - Budowa zastawek lub zasypywania rowów melioracyjnych
  - Całkowity zakaz zrębów zupełnych na terenach zagrożonych suszą
  - Obowiązkowe stałe monitorowanie wilgotności gleby
  - Ochrona siedlisk bobrowych
  - Zaprzestanie budowy nowych dróg przez tereny leśne
3. Zmianę sformułowania w Protokole z "prośby i informacje do RZGW" na "obowiązkowe zlecenie operatu hydrologicznego"

Treść wniosku:

UZASADNIENIE

1. Krytyczna sytuacja suszowa w N. Chojnów

Protokół z Narady Wstępnej bagatelizuje problem suszy:

"Nadleśnictwo wystąpi do RZGW z prośbą o informacje [...] Ze względu na zasięg zlewni opracowanie nie będzie zlecone łącznie z projektem PUL" str.34 Rzeczywistość (2025 r.):

- Zamieranie sosen na 40 ha (Wojciechowice, Nowinki) - 90-letnie drzewostany
- Susza hydrologiczna od 10 lat - gleba sucha na 3 m głębokości
- Brak dostatecznej wilgotności w glebach wcześniej żyznych

2. Błędy w podejściu Protokołu

Przerzucanie odpowiedzialności:

- "Prośba" zamiast obowiązkowego zlecenia
- Odsunięcie operatu poza PUL = brak kompleksowości
- Ignorowanie pilnej potrzeby działań w trakcie suszy, gdy katastrofa już się dzieje

3. Żądany pełny operat hydrologiczny

Operat musi zawierać:

Element	Zakres	Cel
Monitorowanie	Stacje glebowe (0-3 m), poziom wód gruntowych	Ciągła kontrola
Modelowanie	Zlewnia regionalna	Prognozy suszy
Katalog działań	Zastawki, małe zbiorniki retencyjne, wspomaganie naturalnej retencji, spowolnienie odpływu	Retencja wody
Mapy ryzyka	Obszary krytyczne	Priorytety

5. Podstawa prawna

Art. 7 ust. 1 Ustawy o lasach: "Gospodarka leśna jest prowadzona [...] z uwzględnieniem ochrony środowiska, w tym ochrony zasobów wodnych." Instrukcja Urządzania Lasu 2024: Wymaga planów gospodarowania wodą w nadleśnictwach dotkniętych suszą,

6. Konsekwencje braku działań

- Kontynuacja zamierania - kolejne ha sosen
- Gradacja szkodników i pasożytów (jemioła, przypłaszczek)
- Utrata retencji dla 3,5 mln mieszkańców aglomeracji
- Konflikt z POChPK i statusem lasów społecznych LOWFS

Żądam natychmiastowego wstrzymania zrębów zupełnych i zlecenia operatu

hydrologicznego przed zatwierdzeniem PUL. Susza to egzystencjalne zagrożenie

dla lasów N. Chojnów.

Odpowiedź na wniosek

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie w miarę posiadanych środków finansowych i technicznych podejmie działania nad możliwościami sporządzenia Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi, mając m.in. na uwadze istniejące zagrożenie dla utrzymania trwałości lasu związane z odnotowywanym w ostatnim czasie deficytem wody. Woda jest niezwykle ważnym elementem składowym środowiska leśnego, warunkująca często o zachowaniu stabilności procesów zachodzących w ekosystemach leśnych. O słuszności i potrzebie zachowania wody w lesie leśnicy zwracają uwagę już od wielu lat. Dotychczas podejmowane działania pozwalały na zatrzymanie wody w lesie przynajmniej na poziomie pozwalającym na zachowanie vitalności drzewostanów. Dotychczas częściej obserwowano zjawiska nadmiernej alokacji wody w lesie, w efekcie czego część drzewostanów podlegała trwałem lub czasowemu zalewaniu. Ostatnie lata, z co raz mocniej zaznaczającymi się skutkami zachodzących zmian klimatu oraz jak w przypadku aglomeracji Warszawy, rozrastającej się w szybkim tempie zabudową mieszkaniową i przemysłową wykorzystującą co raz intensywniej pokłady wód podziemnych skutkują m.in. wnioskami władz samorządowych o ograniczanie zużycia wody, której co raz częściej zaczyna brakować (szczególnie w okresie lata tj. okresu nakładającego się m.in. pełnię wegetacji roślin - <https://piaseczno.eu/komunikat-pwik-piaseczno-w-sprawie-racjonalnego-korzystania-z-wody-2025/>). O nieocenionej roli ekosystemów leśnych i Lasów Państwowych w zarządzaniu zasobami wodnymi możemy spotkać się m.in. w Uchwale Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2023 poz. 1119) (<https://share.google/IUdSLNIICCFcjl9E>), gdzie zauważono, że Lasy znacząco wpływają na poprawę naturalnej retencji wody i gospodarki wodnej w zlewniach, zatrzymując i spowalniając odpływ wód opadowych. Na 21,7% lasów, pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, dominują lasy o funkcji wodochronnej. W lasach tych sposób prowadzenia gospodarki leśnej ukierunkowany jest na poprawę gospodarki wodnej. Ustawa definiuje rodzaje lasów ochronnych, w tym wskazuje na znaczącą rolę lasów, które chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz mają zdolność regulacji stosunków hydrologicznych w zlewni oraz na obszarach wododziałów.

Ze względu na złożoność procesu oraz skalę przedsięwzięcia na etapie tworzenia PUL dla Nadleśnictwa Chojnów nie planuje się sporządzania Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi (PGZW) dla Nadleśnictwa Chojnów. Sporządzanie takich planów nie jest obligatoryjne w ramach sporządzania Planów Urządzenia Lasu kolejnej rewizji, jest zadaniem fakultatywnym, podlegającym oddzielnej od PUL procedurze ogłaszania zamówienia publicznego. Obecnie w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych trwają ustalenia co do sposobu zlecenia, sporządzania i zakresu PGZW, uwzględniającego współpracę międzyministerialną, obejmującą Ministerstwo Klimatu i Środowiska, nadzorujące PGL Lasy Państwowe, Ministerstwo Infrastruktury, nadzorujące PGW Wody Polskie

oraz Ministerstwo Rolnictwa, nadzorujące gospodarowanie na terenach rolniczych. Instrukcja Urządzenia Lasu cz. II (2024) zaleca, aby Plan Gospodarowania Zasobami Wodnymi był sporządzany w skali zlewni rzecznej i/lub zlewni zależnych hydrologicznie oraz powiązany z celami i działaniami przewidzianymi w planach gospodarowania wodami w regionie lub dorzeczu, co jest możliwe jedynie przy ścisłej współpracy ww. ministerstw. Ujęcie zlewniowe sporządzania PGZW jest natomiast pojęciem szerszym niż zasięg terytorialny Nadleśnictwa Chojnów, jak również zdecydowanie szerszym niż obszar gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa – właściwe i skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi wymaga ścisłej współpracy i współdziałania (także w aspekcie finansowym) pomiędzy wszystkimi właścicielami/zarządcami poszczególnych form własności gruntu terenu Nadleśnictwa (własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP lub PGW Wody Polskie, własność samorządu terytorialnego, własność prywatna) w celu pogodzenia potrzeb, często sprzecznych, poszczególnych interesariuszy korzystania z zasobów wodnych.

Nadleśnictwo Chojnów od wielu lat podejmuje natomiast działania służące gospodarowaniu zasobami wodnymi na mniejszą skalę i wyłącznie w obrębie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, realizując projekty unijne małej retencji nizinnej (MRN) zarówno w pierwszej, drugiej, jak i obecnej trzeciej perspektywie czasowej projektu. Ponadto, oprócz działań realizowanych w ramach Projektu MRN3, Nadleśnictwo Chojnów planuje podjęcie działań z zastosowaniem metod „nieinwestycyjnych”, poza finansowaniem z Projektu, tj. z wykorzystaniem własnych materiałów i środków finansowych, np. blokując odpływ wody w rowach poprzez umieszczanie w nich pni, kłód, fragmentów drewna w miejscach zapewniających możliwość ich szybkiego usunięcia, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Należy jednakże mieć na uwadze, że gospodarowanie zasobami wodnymi w sytuacji jej stałego niedoboru, stałego wciąż rosnącego poboru i marnotrawienia (inwestycje wielkopowierzchniowe z nieprzepuszczalnym podłożem; nawadnianie upraw rolniczych i sadowniczych; nadmiarowy, przekraczający dopuszczalny, pobór wód podziemnych ze studni głębinowych na posesjach prywatnych i firmowych) jest bardzo trudne i cedowanie odpowiedzialności za gospodarowanie tymi zasobami na jednego tylko użytkownika (PGL LP) nie może być rozwiązaniem skutecznym, poprawiającym bilans wodny terenu Nadleśnictwa Chojnów.

Niemniej jednak mając na względzie troskę o powierzone w zarząd Nadleśnictwu Chojnów ekosystemy leśne, podjęte zostaną działania niezależne od prowadzonych już przez wyłonionego w drodze przetargu publicznego wykonawcy projektu PUL, sporządzenia opracowania planu gospodarowania zasobami wodnymi (PGZW). Zakres opracowania będzie wynikał z możliwości zaangażowania poszczególnych podmiotów i środków finansowych oraz dostępności profesjonalnych firm, które wspomogłyby zleceniodawcę w przygotowaniu omawianego dokumentu. Należy również zauważyć, że na terenie Nadleśnictwa Chojnów ograniczono do niezbędnego minimum stosowanie cięć zupełnych a co za tym idzie prowadzenie zrębów tzw. zupełnych. Powyższe w ramach realizowanych metod gospodarki leśnej podyktowane jest przede wszystkim wymaganiami ekologicznymi poszczególnych gatunków drzew leśnych (np. sosna zwyczajna należy do gatunków światłolubnych, podobnie jak gatunki pionierskie w tym brzoza brodawkowata), lub też względami sanitarnymi lasu związanymi z potrzebą jak najszybszego przeprowadzenia odnowienia lasu w miejscu gdzie zanotowano np. powierzchniowe zamieranie drzew wywołane np. suszą, lub wystąpieniem niebezpieczeństwa gradacji owadziej (np. pojawem kornika sześciopiętrowego lub ostrozębego i innych). Warty podkreślenia jest, że Nadleśnictwo Chojnów prowadzi gospodarkę leśną w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz dobrowolnie przyjętych systemów certyfikacyjnych Programme for the Endorsement of Forest Certification (PEFC) i Forest Stewardship Council (FSC).

Nadleśnictwo bardzo szczegółowo realizuje wytyczne zawarte w § 3 Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U. 2023 poz. 672), w którym to szczególnie baczną uwagę zwraca się na prowadzenie gospodarki leśnej w aspekcie zachowania zasobów wodnych (np. koryt cieków naturalnych nie wykorzystuje się do zrywki drewna; w pasie o szerokości 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych zaleca się pozostawiać: zwalone pnie drzew, podszyt, duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom migracji oraz dostępu do wody; nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych).

Warty zaznaczenia jest, że RDLP w Warszawie przystąpiła do współpracy w ramach umożliwienia

przeprowadzenia prac badawczych przez Instytut Badawczy Leśnictwa w zakresie tematu „Wpływ przygotowania gleby na sukces odnowień samosiewem sosny zwyczajnej i dębów w różnych warunkach siedliskowo-drzewostanowych”. Efekt przeprowadzonych badań będzie również stanowił wkład dający odpowiedź w zakresie postulowanego odejścia od zakazu orki mechanicznej na glebach leśnych o czym jest mowa w przedmiotowym wniosku. Niemniej jednak z aktualnie posiadanych danych na podstawie m.in. publikacji autorstwa Tadeusza Andrzejczyka i Juliusza Twaróga pt. „Wpływ cięć obsiewnych i przygotowania gleby na wzrost i rozwój nalotów sosny w Puszczy Augustowskiej” z 1998 roku, wynika, że sposób przygotowania gleby, nasilenie cięć obsiewnych oraz boczna osłona drzewostanu istotnie wpływa na zagęszczenie i rozwój nalotów sosny oraz, że warunkiem powstania gęstych, pełnowartościowych nalotów sosny jest mechaniczne odsłonięcie gleby mineralnej.

Reasumując Nadleśnictwo Chojnów będzie kontynuowało działania w zakresie prowadzenia zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej z poszanowaniem zasad gospodarki leśnej tzw. bliskiej naturze wykazując tym samym szczególną dbałość o zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych oraz zapewnienie dostępności do usług i produktów leśnych na rzecz lokalnej społeczności (w tym dostępności do drewna, płodów runa leśnego oraz usług ekosystemowych w tym uprawiania turystyki i rekreacji).

3. Wniosek P. Anny Kolińskiej o zmianę sformułowania pkt 27 Protokołu z Narady Wstępnej - przekształcenia "innych istotnych problemów" na obowiązki ustawowe.

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Wniosek dotyczy:

1. Zmianę redakcji punktu 27 Protokołu z Narady Wstępnej z "Inne istotne problemy dotyczące Nadleśnictwa" na "Obowiązkowe uzgodnienia ustawowe".
2. Doprecyzowanie charakteru prawnego każdego z wymienionych uzgodnień poprzez wskazanie konkretnych przepisów ustawowych.
3. Włączenie wykazu obowiązków ustawowych do założeń projektu PUL jako obowiązkowych elementów procedury.

Treść wniosku:

UZASADNIENIE

1. Błędna kwalifikacja prawna w Protokole

Punkt 27 Protokołu z Narady Wstępnej (17.06.2025 r.) błędnie klasyfikuje obowiązkowe uzgodnienia ustawowe jako "inne istotne problemy": "27. Inne istotne problemy dotyczące Nadleśnictwa"

Rzeczywisty charakter prawny:

Obowiązek	Przepis prawny	Organ
Lasy i zabytki archeologiczne	Art. 36 ust. 3 Ustawy o lasach + Art.20 Ustawy o ochronie zabytków	Wojewódzki Konserwator Zabytków
Otulina KPN	Art. 15 ust. 14 Ustawy o ochronie przyrody	Dyrektor KPN
Otuliny rezerwatów	Art. 15 ust. 15 pkt 2 Ustawy o ochronie przyrody	RDOŚ Warszawa
Obszary uzdrowiskowe	Art. 16 ust. 6 Ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym	Obowiązek wynikający ze statusu

3. Konkretnie przepisy nakładające obowiązki

a) Lasy wpisane do rejestru zabytków

Art. 36 ust. 3 Ustawy o lasach: "Plan urządzenia lasu [...] podlega uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie, w jakim obejmuje lasy wpisane do rejestru zabytków [...]"

b) Otulina Kampinoskiego PN

Art. 15 ust. 14 Ustawy o ochronie przyrody: "Dyrektor parku narodowego opiniuje plany ochrony przyrody, plany zagospodarowania przestrzennego oraz inne dokumenty dotyczące otuliny parku narodowego."

c) Otuliny rezerwatów

Art. 15 ust. 15 pkt 2 Ustawy o ochronie przyrody: "Plany urządzenia lasu, w granicach których znajdują się rezerваты przyrody lub ich otuliny, wymagają uzgodnienia z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska."

d) Obszary uzdrowiskowe Konstancin-Jeziorna

Art. 16 ust. 6 Ustawy o lecznictwie uzdrowiskowym: Działania na obszarach uzdrowiskowych wymagają uwzględnienia katalogu naturalnych surowców leczniczych i funkcji leczniczych.

3. Konsekwencje błędnej klasyfikacji

- Degradacja obowiązków ustawowych do rangi "problemów"
- Ryzyko pominięcia uzgodnień w procedurze PUL

- **Podstawa do unieważnienia PUL** przez organy kontroli (NIK, RDOŚ, WSA)
- **Brak jawności** wobec społeczeństwa co do charakteru prawnego

Odpowiedź na wniosek

Wniosek zasadny, obowiązki ustawowe będą realizowane przez wykonawcę i zlecającego. Lista aktów prawnych została zamieszczona w dokumentacji przetargowej.

Jednak zmiana tytułu jednego z punktów protokołu z narady wstępnej nie jest konieczna, ponieważ wytyczne sporządzania protokołu określono w § 7 Instrukcji urządzania lasu.

4. Wniosek P. Anny Kolińskiej o obligatoryjne dostosowanie PUL do Planu Ochrony Chojnowskiego Parku Krajobrazowego (POChPK)

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Wniosek dotyczy:

1. Uwzględnienie wszystkich postanowień POChPK (Uchwała nr 228/19 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 17 grudnia 2019 r.) w projekcie PUL na lata 2028-2037, w szczególności w strefach BK_2 (modyfikacja gospodarki leśnej) i BS_2 (zachowanie krajobrazu leśnego)
2. Przeprowadzenie i publiczne udostępnienie analizy zgodności założeń PUL (etat cięć, struktura gatunkowa, metody gospodarowania) z celami ochrony CHPK przed zatwierdzeniem projektu.
3. Konsultacje z Dyrektorem Chojnowskiego Parku Krajobrazowego oraz Regionalną Dyrekcją Ochrony Środowiska w Warszawie w sprawie uzgodnienia PUL z POChPK.

Treść wniosku:

UZASADNIENIE

1. Brak dostosowania w Protokole z narady wstępnej

Protokół z narady wstępnej do projektu PUL (Chojnów, 17.06.2025 r.) nie zawiera żadnych ustaleń dotyczących zgodności nowego PUL z POChPK, mimo że 4 643,44 ha gruntów Nadleśnictwa Chojnów znajduje się w granicach CHPK. Poprzedni PUL (2018–2027) również nie został dostosowany do POChPK, który wszedł w życie w 2019 r. [Protokol_z_Narady_Wstepnej_do_projektu_PUL_N_Chojnow.pdf](#)

2. Status prawny POChPK

Zgodnie z art. 20 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody oraz utrwalonym orzecnictwem sądów administracyjnych (m.in. WSA w Poznaniu, WSA w Warszawie), plany ochrony parków krajobrazowych stanowią akty planistyczne wiążące dla wszystkich podmiotów zarządzających gruntami w granicach parku, w tym Lasów Państwowych.

Analiza prawna radcy prawnego D. Bobka (Fundacja Frank Bold, Kraków 2023 r.) to potwierdza:

„Zawarte w planie ochrony ustalenia dotyczące sposobu prowadzenia gospodarki leśnej stanowią ustalenia do dokumentu planistycznego jakim jest plan urządzenia lasu i w związku z tym postanowienia planu ochrony parku krajobrazowego powinny zostać uwzględnione w PUL.”

3. Przykłady naruszenia obecnego PUL (2018–2027)

- Sadzenie gatunków obcych geograficznie wbrew zakazom POChPK.
- Wycinanie drzewostanów przy szlakach turystycznych, mimo zaleceń ochrony krajobrazu.
- Rębnie zupełne i gniazdowe w strefie BS_2 (zachowanie krajobrazu leśnego), gdzie powinny być stosowane wyłącznie metody zachowujące mozaikę krajobrazową.
- Przebudowa drzewostanów poza strefą BK_2, naruszająca cele ochrony

4. Obowiązek harmonizacji dokumentów planistycznych

Komentarz do art. 105 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody wskazuje, że:

„PUL powinien być realizowany w zgodzie z POChPK. Jeśli założony etat cięć powoduje naruszenie planu ochrony, PUL powinien zostać zmodyfikowany w drodze aneksu.”

Z poważaniem,
Anna Kolińska
Ul. Jana Kazimierza 17
05- 500 Piaseczno
a.kolinska@wp.pl tel. 602 200 694

Odpowiedź na wniosek

Ad. 1. Wg art. 105, ust. 5 ustawy o ochronie przyrody (Dz.U. 2004 Nr 92, poz. 880 t. j. Dz.U. z 2026 r. poz. 13) na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, znajdującym się w granicach parku krajobrazowego, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionym w planie urządzenia lasu.

Mając na uwadze powyższe, założenia dotyczące gospodarki leśnej, wskazane w obowiązującym Planie Ochrony Chojnowskiego Parku Krajobrazowego (POChPK), zostaną uwzględnione w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 (PUL).

Ad. 2. W ramach sporządzania planu urządzenia lasu zostanie przeprowadzona analiza zgodności projektu PUL Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 z zapisami POChPK, dotyczącymi modyfikacji gospodarki leśnej i zachowania krajobrazu leśnego. Analiza ta zostanie zamieszczona w Programie Ochrony Przyrody PUL.

Ad. 3. Prawo nie przewiduje formalnego uzgodnienia projektu PUL z Dyrektorem Chojnowskiego Parku Krajobrazowego (ChPK). Dyrektor ChPK ma natomiast prawo do składania uwag i wniosków do projektu PUL oraz Prognozy **Strategicznego** Oddziaływania na Środowisko, w ramach procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, zgodnie art. 39-43, ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (OOŚ) (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112). Ponadto, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych, w którego skład wchodzi Chojnowski Park Krajobrazowy, posiada swojego reprezentanta w Zespole Lokalnej Współpracy Nadleśnictwa Chojnów, który ma możliwość opiniowania bieżących ustaleń i założeń projektu PUL Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.

Z art. 105 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody, wynika przeniesienie na nadleśniczego umocowania do realizacji zadań z zakresu ochrony przyrody na terenie zarządzanym przez PGL LP, znajdującym się w granicach parku krajobrazowego. Jednakże wyraźnego podkreślenia wymaga, iż przeniesienie to

dotyczy jedynie kwestii związanych z realizacją zadań z zakresu ochrony przyrody, które to zadania co do zasady powinny znaleźć swoje odzwierciedlenie w planie urządzenia lasu. Zadania te muszą być sformułowane w taki sposób, aby służyły utrzymaniu i realizacji celów, dla jakich dany park krajobrazowy został utworzony i w żadnym razie nie mogą być one utożsamiane z zakazami, których zamknięty katalog zawarty został w art. 17 ustawy. Przywołany art. 105 ust. 5 ustawy należy zatem odczytywać w taki sposób, że na obszarach zarządzanych przez PGL LP zamiast dyrektora parku to nadleśniczy powinien realizować zadania dotyczące ochrony przyrody, które zawarte są w planie ochrony, a zapisy tego planu dotyczące ochrony przyrody powinny znaleźć swoje odbicie w pul.

5. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący postulatów zgłoszonych na etapie NU w ramach prac nad PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.

Osoba wnosząca wniosek: Piotr Krawiecki, Inicjatywa Lasy Sękocińskie

Wniosek dotyczy:

1. Uwzględnienie wiodącej funkcji społecznej lasów
2. Ograniczenie funkcji produkcyjnej w obszarach o wysokiej presji społecznej
3. Priorytet dla podejścia ekosystemowego
4. Uwzględnienie aktualnych zagrożeń środowiskowych
5. Zapewnienie realnego udziału społecznego

Treść wniosku:

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, reprezentującej mieszkańców korzystających na co dzień z lasów położonych w południowej części aglomeracji warszawskiej, wnosimy o uwzględnienie poniższych postulatów w toku Narady Urzędzeniowej oraz dalszych prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów.

1. Uwzględnienie wiodącej funkcji społecznej lasów

Wnosimy o przyjęcie jako punktu wyjścia dla planowania gospodarki leśnej faktycznego charakteru analizowanych obszarów jako lasów o intensywnym użytkowaniu społecznym, pełniących funkcje rekreacyjne, zdrowotne i krajobrazowe dla mieszkańców aglomeracji warszawskiej.

2. Ograniczenie funkcji produkcyjnej w obszarach o wysokiej presji społecznej

Wnosimy o realne, a nie deklaratywne ograniczenie funkcji produkcyjnej w tych obszarach, w szczególności poprzez:

- redukcję etatu cięć,
- rezygnację z prowadzenia rębni zupełnych,
- odstąpienie od traktowania wieku rębnego jako podstawowego kryterium decyzji o usunięciu drzewostanu.

3. Priorytet dla podejścia ekosystemowego

Wnosimy o wzmocnienie podejścia ekosystemowego w gospodarowaniu lasem, w tym:

- wydłużanie życia drzewostanów,
- zwiększanie udziału drzew starych i martwego drewna,
- ograniczenie ingerencji w miejscach pełniących funkcje przyrodnicze i społeczne.

Inicjatywa Lasy Sękocińskie - Więcej Lasu

Adres: ul. Rudzika 12 05-503 Kuleszówka

E-mail: inicjatywa.lasy.sekocinskie@wp.pl

4. Uwzględnienie aktualnych zagrożeń środowiskowych

Wnosimy o uwzględnienie w planie:

- skutków suszy hydrologicznej,
- zjawiska zamierania drzewostanów (w tym sosny),
- potrzeby zwiększania retencji w lasach.

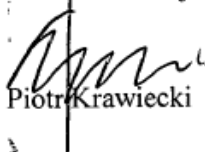
5. Zapewnienie realnego udziału społecznego

Wnosimy o takie ukształtowanie dalszego procesu prac nad PUL, aby udział społeczny nie ograniczał się wyłącznie do opiniowania gotowych założeń, lecz umożliwiał realny wpływ na kierunki gospodarowania lasem.

Zwracamy uwagę, że obecna procedura, choć formalnie zgodna z obowiązującymi regulacjami, w praktyce ogranicza możliwość współdecydowania społeczności lokalnej o przeszłości lasów, z których korzysta na co dzień.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w imieniu mieszkańców korzystających z tych lasów na co dzień. Kluczowe jest dla nas, żeby funkcja społeczna była realnie uwzględniona, a nie tylko deklarowana. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

W imieniu inicjatywy Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Piotr Krawiecki

Odpowiedź na wniosek

AD. 1-3.

Zgodnie z Instrukcją urządzania lasu w planie urządzania lasu wyznacza się strefę intensywnego oddziaływania społecznego, obejmującą tereny leśne położone w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie osiedli mieszkaniowych oraz wzdłuż głównych szlaków, na których koncentruje się ruch rekreacyjny. Z punktu widzenia gospodarki leśnej w obszarach tych dopuszcza się modyfikację wskazań gospodarczych na etapie tworzenia projektu planu urządzania lasu. Planowanie urzędzeniowe ma na celu przede wszystkim zapewnienie bezpieczeństwa osób tam przebywających, zachowanie estetyki krajobrazu leśnego, przy jego spowolnionej wymianie pokoleniowej i zachowaniu trwałości lasu i pełnionych przez niego funkcji. Preferowane są przede wszystkim rębnie złożone o długim lub bardzo długim okresie odnowienia; oraz strefę zrównoważonego oddziaływania społecznego, obejmującą fragmenty lasu, w ramach kompleksu leśnego o zdiagnozowanej w planie urządzania lasu mniejszej presji społecznej i wykorzystaniu turystycznym. Zazwyczaj są to obszary położone z dala od osiedli mieszkaniowych i głównych szlaków.

AD. 4.

Aktualne zagrożenia środowiskowe wpływają na stabilność lasu. Stabilność drzewostanu to jego naturalna zdolność do pozostawania w stanie względnej równowagi, zapewniająca zachowanie struktury wewnętrznej i jej odtwarzanie, utrzymanie produktywności odpowiedniej do siedliska, scharakteryzowana w opisie taksacyjnym prawdopodobieństwem przeżycia (przejścia do kolejnej klasy wieku). Zostanie sporządzony wykaz drzewostanów, w szczególności za okres obowiązywania planu urządzenia lasu, z odnotowanymi szkodami spowodowanymi przez czynniki biotyczne i abiotyczne (wiatry, gradobicia, okiść, pożary, jemiółę, owady, patogeny grzybowe, zwierzynę płową itp.), przygotowanego przez ZOL, z wykorzystaniem danych ochrony lasu RDLP i nadleśnictwa, przedstawianego podczas obrad NU.

AD. 5.

Postępowanie w sprawie opracowania projektu planu urządzenia lasu wymaga, na podstawie właściwych przepisów prawa, przeprowadzenia konsultacji, uzgodnień oraz opiniowania w zakresie:

- 1) wykonania strategicznej oceny oddziaływania ustaleń projektu planu urządzenia lasu na środowisko i na obszary Natura 2000 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko;
- 2) zapewnienia udziału społeczeństwa w procesie podejmowania decyzji w odniesieniu do środowiska;
- 3) przeprowadzenia uzgodnień w sprawie planowanych zadań ochronnych w odniesieniu do przedmiotów ochrony w obszarach Natura 2000 na gruntach w zarządzie PGL Lasy Państwowe.

Użytkowanie rębne w gospodarstwie lasów oddziaływania społecznego OS należy odpowiednio projektować z uwzględnieniem postulatów społeczeństwa rekomendowanych w ramach prac Zespołu Lokalnej Współpracy, zwracając szczególną uwagę również na potrzeby hodowlane (ekologiczne) drzewostanów.

6. Wniosek P. Anny Kolińskiej o aktualizację granic i zasięgu lasów ochronnych w związku ze zmianami urbanistycznymi

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Tożsame wnioski: nr. 20

Wniosek dotyczy:

1. Przegląd i aktualizację granic lasów ochronnych Nadleśnictwa Chojnów, ustanowionych decyzją Ministra Środowiska DLOPiK-L-lp-0233-408 z 10 marca 2008 r.
2. Rozszerzenie zasięgu lasów ochronnych w kierunku południowym, uwzględniając urbanistyczny rozwój Piaseczna (według danych GUS z 1 stycznia 2024 r. miasto liczyło 51 971), a także w kierunku Tarczyna i Prażmowa ze względu na dynamiczny rozwój urbanistyczny.
3. Przeprowadzenie analizy urbanistycznej określającej zapotrzebowanie na funkcje ochronne lasów (glebochronne, wodochronne, klimatyczne) dla aglomeracji warszawskiej.
4. Publiczne konsultacje projektu nowych granic lasów ochronnych przed włączeniem do PUL.

Treść wniosku:

UZASADNIENIE

1. Nieaktualność obecnych granic lasów ochronnych

Protokół z Narady Wstępnej (17.06.2025 r.) stwierdza: *"Nadleśnictwo Chojnów nie wnosi o zmianę kategorii i zasięgu lasów ochronnych"*, powołując się na decyzję Ministra Środowiska DLOPiK-L-lp-0233-408 z 10 marca 2008 r.

Granice lasów ochronnych ustanowiono 18 lat temu, gdy:

- Piaseczno miało **~30 tys. mieszkańców** (obecnie ~50 tys., wzrost o 67%)
- Agregacja urbanistyczna Warszawa-Piaseczno-Góra Kalwaria była znacznie mniejsza
- Zapotrzebowanie na funkcje ochronne lasów (klimatyczne, retencyjne, rekreacyjne) było niższe , obecnie już **Tarczyn i Prażmów tworzą południową strefę podmiejską Warszawy** z rosnącym zapotrzebowaniem na funkcje ochronne lasów.

2. Zmiany demograficzne i urbanistyczne

Wzrost o 20 tys. mieszkańców = +67% w 18 lat generuje:

- Zwiększone zapotrzebowanie na **retencję wód** (susze, powódzie)
- **Wyspę ciepła** – lasy glebochronne/klimatyczne kluczowe dla mikroklimatu

- Presję rekreacyjną – lasy społeczne dla 3,2 mln mieszkańców aglomeracji

3. Niedopasowanie obecnych kategorii ochronnych

Braki w ochronie:

- Niewystarczające lasy glebochronne (tylko 51 ha) przy rozwoju urbanistycznym
- Potrzeba zwiększenia pow. lasów wodochronnych w dorzeczu Jeziorki i Utraty dla aglomeracji

4. Rozwój przestrzenny do Góry Kalwarii

Leśnictwa południowe wymagają objęcia ochroną:

- Korytarz ekologiczny (retencja, bioróżnorodność)
- Lasy rekreacyjne dla Piaseczno-Góra Kalwaria (~70 tys. mieszkańców)
- Strefa buforowa dla MPZP Góry Kalwarii i Piaseczna

5. Podstawa prawna

Art. 16 ust. 1 ustawy o lasach – Dyrektor Generalnych Lasów Państwowych ustala kategorie i granice lasów ochronnych z uwzględnieniem zmian warunków przyrodniczych i społeczno-gospodarczych.

Zmiana warunków od 2008 r.:

- Wzrost zaludnienia Piaseczno o 67%
- Nowy Plan Ochrony CHPK (2019 r.)
- Status lasów społecznych (2025 r.)
- Kryzys klimatyczny (susze 2022–2025)

6. Konsekwencje braku aktualizacji

- Zbyt duży etat cięć w lasach o kluczowych funkcjach społecznych
- Utrata retencji wodnej przy suszach
- Pogorszenie mikroklimatu, warunków życia dla mieszkańców

Z poważaniem,
Anna Kolińska
Ul. Jana Kazimierza 17
05- 500 Piaseczno
tel. 602 200 694
a.kolinska@wp.pl

Odpowiedź na wniosek

W ramach prac przygotowawczych do PUL Nadleśnictwa Chojnów w 2025 r. oceniono aktualność lasów ochronnych Nadleśnictwa Chojnów, ustanowionych decyzją Ministra Środowiska DLOPiK-L-lp-0233-408 z 10 marca 2008 r. Lasy o wiodącej funkcji społecznej nie są tożsame z lasami ochronnymi, które mogą być ustanowione na podstawie ROZPORZĄDZENIA MINISTRA OCHRONY ŚRODOWISKA, ZASOBÓW NATURALNYCH I LEŚNICTWA z dnia 25 sierpnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu uznawania lasów za ochronne oraz szczegółowych zasad prowadzenia w nich gospodarki leśnej. § 1. Za ochronne mogą być uznane lasy, które: (...) 7) chronią środowisko

przyrodnicze, w tym lasy: a) stanowiące ostoje zwierząt podlegających ochronie gatunkowej, b) położonych w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców.
Liczba ludności miasta Piaseczno wynosi na dzień 31 grudnia 2025 r. 44 011 i wykazuje tendencję spadkową w porównaniu z rokiem 2020.

<https://bip.piaseczno.eu/arttykul/55/4150/demografia>

<u>Stan na:</u>	<u>Miasto</u>		<u>Poza miastem</u>	
	<u>Pobyt stały</u>	<u>Pobyt czasowy</u>	<u>Pobyt stały</u>	<u>Pobyt czasowy</u>
<u>31 grudnia 2025</u>	<u>42 050</u>	<u>1961</u>	<u>38 527</u>	<u>955</u>
<u>31 grudnia 2020</u>	<u>43 411</u>	<u>1 522</u>	<u>34 750</u>	<u>551</u>

7. Wniosek P. Anny Kolińskiej dotyczący pominięcia w założeniach projektu PUL wyników pilotażowego procesu ministerialnego ws. Lasów o wiodącej funkcji społecznej (LOWFS).

Osoba wnosząca wniosek: Anna Kolińska

Tożsame wnioski: nr. 13, nr. 17

Treść wniosku:

WNOSZĘ O:

1. Uwzględnienie w projekcie PUL wyników I etapu pilotażowego procesu ministerialnego wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej, w których **wszystkie lasy Nadleśnictwa Chojnów zostały uznane za LOWFS** przez wszystkie strony procesu.
2. Włączenie postanowień dotyczących LOWFS z **Raportu RDLP Warszawa** oraz **IOŚ** do założeń PUL przed jego zatwierdzeniem.
3. Przedłożenie całościowej propozycji zmian metod gospodarowania lasem ze względu na ich status LOWFS i jej publiczne udostępnienie.
4. Uzupelnienie Protokołu z Narady Wstępnej (17.06.2025 r.) o ustalenia dot. LOWFS.

UZASADNIENIE

1. Braki w Protokole z Narady Wstępnej

Protokół z narady wstępnej do projektu PUL (Chojnów, 17.06.2025 r.) **nie zawiera żadnej wzmianki** o pilotażowym procesie ministerialnym ws. lasów o wiodącej funkcji społecznej, mimo że:

- Nadleśnictwo Chojnów uczestniczyło w procesie wyznaczania LOWFS wokół Warszawy
- **Wszystkie lasy Nadleśnictwa Chojnów zostały uznane za lasy o wiodącej funkcji społecznej** przez wszystkich interesariuszy (RDLP Warszawa, strona społeczna, samorządy, organizacje pozarządowe)
- Wyniki procesu zostały podsumowane w **Raporcie końcowym RDLP Warszawa i potem w raporcie IOŚ**

2. Podstawa prawna i ministerialna

- **Polecenie Ministra Klimatu i Środowiska z 26.04.2024 r.** zainicjowało pilotażowy proces wyznaczania LOWFS w 14 aglomeracjach miejskich, w tym wokół Warszawy.
- Lasy społeczne mają **dominującą funkcję pozaprodukcyjną** (rekreacja, edukacja, ochrona bioróżnorodności, zasoby wodne, zdrowie publiczne).
- **PUL musi uwzględniać wyniki procesu**, zgodnie z zasadą racjonalnego gospodarowania lasem (art. 7 ust. 1 ustawy o lasach).

3. Konsekwencje statusu LOWFS dla PUL

Status lasów społecznych Nadleśnictwa Chojnów implikuje:

- **Znaczne ograniczenie etatu cięć** na rzecz funkcji rekreacyjnych i edukacyjnych.
- **Priorytetową ochronę bioróżnorodności i ekosystemów.**
- **Odejście od gospodarki zrębowej, w szczególności rębni zupełnych i gniazdowych,** na rzecz metod zachowujących mozaikę krajobrazową, metody te należy stosować wyłącznie w celach ochrony przyrody i wartości społecznych lasu
- **Zachowanie cennych drzewostanów** o znaczeniu kulturowym i społecznym o wysokiej wartości przyrodniczej tj. grądy, olsy, łęgi w nienaruszonym stanie

4. Naruszenie procedury

Pominięcie wyników procesu LOWFS w Protokole z Narady Wstępnej stanowi **naruszenie procedury opracowywania PUL**, ponieważ:

- Założenia PUL muszą opierać się na **aktualnych dokumentach planistycznych**
- Brak odniesienia do LOWFS uniemożliwia **publiczną kontrolę zgodności PUL z polityką ministerialną.**
- Decyzje dotyczące etatu cięć bez uwzględnienia LOWFS **naruszają oczekiwania społeczne** wyrażone w procesie pilotażowym_i stoją w sprzeczności z polityką rządową, z działaniami MKiŚ jako organem nadzorującym.

WNIOSEK PROCEDURALNY

Z powyższych względów wnoszę o **zawieszenie procedury zatwierdzania PUL** do czasu uwzględnienia wyników procesu LOWFS i uzupełnienia braków formalnych w Protokole z Narady Wstępnej.

Odpowiedź na wniosek

<p>Ad. 1. Procedura sporządzania projektu PUL jest ściśle uregulowana prawnie poprzez zapisy prawa powszechnego: ustawy o lasach, ustawy OOS czy ustawy o ochronie przyrody oraz zapisy regulacji wewnętrznych (m.in. Instrukcja Urządzania Lasu). Na dzień dzisiejszy, ministerialny proces dot. wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej (LoWFS) ma charakter pilotażowy i nadal trwa zgodnie z wyznaczonym harmonogramem. Jednym z jego końcowych etapów będzie wdrożenie norm prawnych sankcjonujących ustalenia pilotażowe. Mając na uwadze powyższe, proces związany z wyznaczaniem lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LoZFS) należy realizować zgodnie z Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” oraz Instrukcją Urządzania Lasu. Mając na uwadze powyższe, pomimo faktu, że wypracowane w ramach prac Zespołu ds. lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miasta Warszawy rekomendacje i spostrzeżenia mają duże znaczenie w procesie budowania wytycznych do gospodarowania lasami w sąsiedztwie miast, nie mogą zostać przyjęte w całości w nowym projekcie PUL, który procedowany jest na podstawie konkretnych regulacji prawnych.</p>

Ad. 2-3. Przedmiotowy proces ministerialny ma zostać w przyszłości ujęty w ramy prawne. Aktualnie proces ten jest w toku realizacji zgodnie z przyjętym harmonogramem.

W przypadku pojawienia się ostatecznych zasad ujętych w ramy prawne, wyniki tego procesu staną się wiążące dla wykonawcy projektu PUL. Umożliwi to wówczas uwzględnienie w projekcie PUL wyników przedmiotowego procesu. Dotyczy to zarówno zasięgu lasów o wiodącej funkcji społecznej ustalonych w trakcie procesu oraz propozycji Instytutu Ochrony Środowiska (IOŚ), odnośnie metod zagospodarowania lasem ze względu na status LoWFS. Należy jednocześnie podkreślić, że propozycje IOŚ nie zostały na dzień dzisiejszy wypracowane.

Ad. 4. Informacje o ustaleniach dot. LoWFS zostały zawarte w protokole z Narady Wstępnej PUL w punkcie 20. Wskazanie wstępnej propozycji obszarów o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności i potrzebie utworzenia gospodarstwa lasów oddziaływania społecznego. Ustalenia z pracy Zespołu dot. LoWFS wokół miasta Warszawy nie mogły na tym etapie zostać przyjęte jako propozycja lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LoZFS) procedowana w ramach tworzonego projektu planu urządzenia lasu. Wynika to z faktu, że kryteria przyjęte w procesie dot. ustalania LoWFS nie są tożsame z kryteriami określonymi w dokumentach wewnętrznych PGL – Lasy Państwowe (m.in. Instrukcji Urządzania Lasu).

8. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący uwzględnienia w PUL dla Nadl. Chojnów na lata 2028-2037 dla Leśnictwa Sękocin i pozostałych obszarów Nadl. Chojnów zasad wyznaczania i ochrony biogrup.

Osoba wnosząca wniosek: Piotr Krawiecki

Treść wniosku:

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie wyznaczania i ochrony biogrup

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 dla Leśnictwa Sękocin i pozostałych obszarów Nadleśnictwa Chojnów zasad wyznaczania i ochrony biogrup w sposób zapewniający ich rzeczywistą funkcję ekologiczną.

Uzasadnienie

Biogrupy, rozumiane jako zwarte fragmenty drzewostanu stanowiące funkcjonalne jednostki ekologiczne, pełnią istotną rolę w zachowaniu ciągłości procesów przyrodniczych w lesie.

W praktyce gospodarczej są one często pozostawiane jako niewielkie kępy drzew na powierzchniach po cięciach, jednak ich skala i sposób wyznaczania nie zawsze zapewniają trwałość funkcji ekologicznych.

W efekcie biogrupy pełnią często rolę symboliczną, a nie realną, nie zapewniając odpowiednich warunków dla przetrwania gatunków i procesów ekologicznych.

Wnosimy o:

- 1. Zwiększenie powierzchni i znaczenia biogrup, tak aby stanowiły one realne, funkcjonalne fragmenty ekosystemu, a nie jedynie niewielkie kępy pozostawione w ramach zabiegów gospodarczych.**
- 2. Wyznaczanie biogrup w sposób zapewniający ich trwałość, w szczególności:**
  - obejmowanie nimi drzewostanów o zróżnicowanej strukturze,
  - uwzględnianie obecności martwego drewna, drzew dziuplastych i starszych faz rozwojowych.
- 3. Zapewnienie ciągłości biogrup w przestrzeni, poprzez:**
  - łączenie ich w większe układy lub sieci,
  - lokalizowanie w sposób umożliwiający migrację i przetrwanie gatunków.

4. **Wyłączenie biogrup z użytkowania gospodarczego, w tym pozostawienie ich do naturalnych procesów starzenia i rozpadu.**
5. **Uwzględnienie biogrup jako elementu struktury lasu, a nie wyłącznie jako dodatku do zabiegów zrębowych.**

Podsumowanie

Biogrupy mogą pełnić ważną rolę w ochronie bioróżnorodności i stabilności ekosystemów leśnych, pod warunkiem że są projektowane i traktowane jako trwałe elementy struktury lasu.

W obecnym modelu ich rola jest często ograniczona i niewystarczająca.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Kfawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

1. Pozostawiana powierzchnia kęp starodrzewu, przyjęta w pracach przygotowawczych projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Chojnów, dla powierzchni z cięciami rębnią I i w rębniach złożonych wyniesie przynajmniej 5% z możliwością zwiększenia udziału procentowego powierzchni do poziomu zgodnego z uwarunkowaniami przyrodniczymi i niezakłócającymi prowadzenie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, która zgodnie z zasadą przyjętą podczas Szczytu Klimatycznego COP24 w Katowicach „przyczynia się do ochrony przyrody” (<https://share.google/TLfVt8xIPFvoNwr4F>). Wielkość udziału drewna martwego będzie pozostawiana w drzewostanach na zasadach umożliwiających występowanie gatunków związanych z różnymi postaciami drewna (drzewa stojące, leżące i pnie oraz gałęzie). Ważnym przy tym jest by w pierwszej kolejności, zachowywać drzewa z tzw. dziuplaste, pamiętając równolegle o zasadzie potrzeby zachowania bezpieczeństwa publicznego osób odwiedzających las oraz bezpieczeństwa pożarowego i sanitarnego lasu.

2-5. Zasady wyznaczania biogrup zdefiniowano w rozporządzeniu Ministra Klimatu i Środowiska z 27 marca 2023 roku w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej. Wniosek w tym zakresie w pełni pokrywa się z opisanymi w rozporządzeniu. Nie są wymagane dodatkowe wytyczne, ujęte w PUL dla Nadleśnictwa, w tym zakresie i zabezpieczają je istniejące regulacje prawne.

9. Wniosek P. Piotra Krawieckiego dotyczący uwzględnienia w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 standardów prowadzenia prac leśnych dostosowanych do obszarów o wiodącej funkcji społecznej na terenie Leśnictwa Sękocin.

Osoba wnosząca wniosek: Piotr Krawiecki

Treść wniosku:

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 standardów prowadzenia prac leśnych dostosowanych do obszarów o wiodącej funkcji społecznej na terenie Leśnictwa Sękocin.

Uzasadnienie

Na terenach takich jak Lasy Sękocińskie sposób prowadzenia prac leśnych ma bezpośredni wpływ na stan ekosystemu oraz odbiór społeczny lasu.

Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że stosowanie ciężkiego sprzętu oraz intensywnych metod pozyskania drewna prowadzi do:

- degradacji gleby i runa leśnego,
- niszczenia systemów korzeniowych i młodego pokolenia drzew,
- powstawania głębokich kolein i trwałego przekształcania struktury terenu,
- obniżenia walorów przyrodniczych i społecznych lasu.

W lasach pełniących funkcje społeczne konieczne jest stosowanie innych standardów niż w lasach typowo produkcyjnych:

Wnosimy o:

1. Ograniczenie stosowania ciężkiego sprzętu leśnego, w szczególności w:

- obszarach intensywnie użytkowanych przez mieszkańców,
- miejscach o wrażliwych siedliskach i wysokiej wilgotności.

2. Preferowanie metod niskoinwazyjnych, w tym:

- prac ręcznych i półmechanicznych (pilarka),
- selektywnego pozyskania drewna,
- ograniczonej zrywki dostosowanej do warunków terenowych.

3. Wyznaczanie i przestrzeganie stałych szlaków zrywkowych, w celu ograniczenia rozjeżdżania powierzchni leśnych.

4. Zakaz prowadzenia prac w okresach wysokiego uwilgotnienia gleby, gdy ryzyko jej degradacji jest największe.

5. Uwzględnienie standardów ochrony gleby i krajobrazu jako jednego z kryteriów planowania i realizacji prac leśnych.

Podsumowanie

W lasach o wiodącej funkcji społecznej sposób prowadzenia prac leśnych powinien minimalizować ingerencję w środowisko oraz chronić ich walory przyrodnicze i społeczne.

Obecny model prac, oparty na intensywnym wykorzystaniu sprzętu, nie jest dostosowany do tego typu obszarów.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Nadleśnictwo Chojnów prowadzi użytkowanie lasu zgodnie ze wszystkimi przepisami wewnętrznymi Lasów Państwowych, jak również przestrzegając zapisów prawa powszechnego w tym zakresie, co potwierdziły zarówno kontrole rutynowe, jak i doraźne, przeprowadzone w związku z wnioskami składanymi przez lokalne społeczeństwo, w tym wnioskodawcę niniejszego wniosku, Pana Piotra Krawieckiego. Udostępnianie drzewostanów przez Nadleśnictwo Chojnów do pozyskania drewna, jak i sam sposób jego wykonania, są zgodne z zapisami Zasad Użytkowania

Lasu, stanowiących Załącznik nr 1 do Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 66 z dnia 7 listopada 2019 roku.

Odpowiadając na postawiony wniosek wydaje się za zasadne przybliżenie podstawowych informacji na temat maszyn wielooperacyjnych wykorzystywanych do pracy w „nowoczesnym” leśnictwie, obalając jednocześnie często powielane nieprawdziwe informacje o negatywnym ich wpływie na środowisko.

Nowoczesne harwestery, forwardery i skidery służą przede wszystkim do prowadzenia prac pielęgnacyjnych w poszczególnych fazach rozwojowych drzewostanów w tym pozyskania drewna, możliwie skracając dotychczasowy proces prac gospodarczych jaki był odnotowywany przy zastosowaniu tzw. tradycyjnych metod pozyskania drewna. Ostatnimi czasy najpopularniejszą maszyną wykorzystywaną w lasach, coraz popularniejszą również w Polsce są maszyny wielooperacyjne typu: harvester. Jest to maszyna wielooperacyjna, samobieżna, wykorzystywana przy zrębie, obróbce i cięciu drzew. Na hydraulicznym wysięgniku umieszczona jest głowica wyposażona w piły i noże. Pierwsze maszyny typu harvester pojawiły się w skandynawskich lasach na początku lat osiemdziesiątych. Operator ma panoramiczny widok obszaru roboczego w wyniku przedniego projektowania kabiny. Ramię i kabina obracają się równocześnie na wyższym stole obrotowym. Samochodowy mechanizm poziomowania nachyla się we wszystkich kierunkach, by dać operatorowi lepszą widzialność i więcej komfortu na stromym albo nierównym terenie. Maszyna wielooperacyjna typu: forwarder to rodzaj ciągnika. Wykorzystywany przede wszystkim do nasiębiernej zrywki drewna krótkiego. Forwardery to maszyny samozaładowcze. Drewno przy pomocy żurawia ładowane jest na maszynę i podczas zrywki nie ma kontaktu z podłożem. Powoduje to znaczne ograniczenie szkód pokrywy gleby podczas zrywki. Zdaniem fachowców ilość kół usprawnia poruszanie się po trudnym terenie i zmniejsza ryzyko docisku do ziemi powodując nieznaczne obciążenia gleby leśnej. Na przedniej ramie umieszczony jest silnik, kabina kierowcy oraz głowica poruszana hydraulicznie. Z tyłu znajduje się wciągarka linowa jedno, lub dwu bębnowa i masywna tarcza osłaniająca tylne koła. Pierwsze typy tych ciągników zostały wyprodukowane przez firmy amerykańskie i kanadyjskie. Ciągniki przegubowe, mimo znacznych kosztów zakupu i eksploatacji, znalazły duże uznanie wśród leśników dzięki wielu walorom trakcyjnym. Mogą pracować na zróżnicowanym geograficznie terenie, są zwrotne i mają dobrą przyczepność do podłoża.

Kontestowane ostatnio w mediach harwestery to nie tylko wydajne, ale przede wszystkim bezpieczne narzędzie do pracy w lesie.

Przy zastosowaniu do ścinki drzew harwestera, a do zrywki forwardera, szkody czynione w dniu lasu są znacznie mniejsze, niż przy zastosowaniu tradycyjnych technik. Nowoczesne maszyny mają tak rozłożony ciężar, że ich nacisk na jednostkę powierzchni w wielu przypadkach jest porównywalny do nacisku stopy ludzkiej. Nie ma więc obaw, że ziemia będzie tak ugnieciona, że nic na niej nie urośnie. Precyzja prac przy zastosowaniu harwestera jest znacznie większa, niż przy pracy pilarką. Co za tym idzie – znacznie mniejsze są uszkodzenia otaczających elementów lasu – drzew, krzewów i runa leśnego.

Harvesterom zarzuca się, że odbierają ludziom pracę. Działają one znacznie szybciej a co potwierdzają badania prowadzone przez naukowców z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, praca jednego harwestera przy trzebieżach późnych może zastąpić pracę przeciętnie siedmiu drwali. Należy pamiętać również o tym, że w dzisiejszych czasach zakłady usług leśnych mają coraz większe kłopoty ze znalezieniem dobrych pilarzy. To ciężka, niebezpieczna praca, odbywająca się najczęściej w warunkach dalekich od komfortowych, na którą decyduje się coraz mniejsza liczba osób (w szczególności obywateli naszego kraju).

Prace przy ścinie drzew należą do jednych z bardziej niebezpiecznych zajęć. Co roku Państwowa Inspekcja pracy odnotowuje przy pracach leśnych około 400 wypadków, z czego większość ma miejsce przy ścinie drzew. Zastosowanie do tych prac nowoczesnych maszyn znacznie zmniejsza ryzyko takich wypadków. Operatorzy harvesterów są też w znacznie mniejszym, niż pilarze, stopniu narażeni na hałas, drgania i emisję spalin. Mechanizacja prac leśnych ma wiele istotnych aspektów na rzecz dbałości o zachowanie zdrowia i komfortu pracy pracowników wykonujących prace leśne tj. m.in.: odciążenie układu kostno-szkieletowego pracownika – co najzwyczajniej w świecie pozwala mu na dłużej zachować zdrowie, ochronę przed zapadnięciem na tzw. chorobę wibracyjną (zespół wibracyjny), czy też możliwość pracy w klimatyzowanych pomieszczeniach z jednoczesną ochroną

przed bezpośrednim oddziaływaniem czynników zewnętrznych na ich pracę.

Aktualnie jak podaje Bodył (2022) rozmiar pozyskania maszynowego drewna w Polsce w latach 2016-2021 przy wykorzystaniu około 1000 harwesterów wynosi około 46% wolumenu drewna.

Z pracy T. Moskalika i innych pt. „Timber Harvesting Methods in Eastern European Countries” [a Review (231–241); Croat. j. for. eng. 38(2017)2] wynika m.in., że większa wydajność pracy harwesterów pozwala na to, że las jest krócej niedostępny dla ludzi.

W opracowaniu autorstwa Giefing D.F., Bembenek M., Gackowski M., Grzywiński W., Karaszewski Z., Klentak I., Kosak J., Mederski P.S., Siewert S., z 2012 r. pt. „Ocena procesów technologicznych pozyskiwania drewna w trzebieżach późnych drzewostanów sosnowych”, wydanego w czasopiśmie Metodologia badań. Nauka Przyroda Technologie 6, 3, #59. Wynika, że zarówno w wyniku badania ważonego wskaźnika uszkodzenia drzewostanu, jak i ważonego współczynnika uszkodzenia gleby czy też emisji gazów cieplarnianych, zastosowanie technologii zmechanizowanej (tj. z wykorzystaniem harwesterów i forwaderów) jest bardziej przyjazna środowisku tj. powodująca mniejsze szkody niż technologia ręczno-maszynowa (tj. proponowana w nadesłanym wniosku). Co jest również wartym podkreślenia na podstawie badań naukowych dostępnych w publikacjach Zemánek, T.; Procházka, P.; Pazdera, I.; Neruda, J.; Mergl, V.; Vitek, O.; Ulrich, R.; Stanek, L. „Operating Characteristics of a Timber Trailer with a Hybrid Drive”. Forests 2022, 13, 1317. <https://doi.org/10.3390/f13081317> i Wójcik K.. „Materiały promocyjne. Festiwal Drewna 2025 r.”, okazuje się, że nacisk jednostkowy człowieka o masie 85 kg wynosi 65 kPa, czyli niewiele więcej niż nacisk jednostkowy harwestera o wadze 18000 kg, który wynosi 60 kPa. Dla porównania, nacisk jednostkowy konia o wadze 900 kg wynosi 190 kPa, zaś nacisk jednostkowy zestawu traktora i przyczepy nasiębniernej o wadze 19800 kg wynosi nawet 260-300 kPa.

W publikacji naukowej autorstwa Tadeusza Moskalika z 2002 r. (czasopismo SYLWAN, nr 11) znajduje się zapis o następującym brzmieniu: „Stosowanie maszynowego pozyskiwania drewna, w systemie harwester-forwader, w pełni odpowiada wymaganiom zrównoważonego rozwoju lasów, spełniając określone cele ekologiczne, społeczne oraz ekonomiczne”.

Zasygnalizowane w przedłożonym wniosku propozycje rozwiązań można realizować na rzecz podniesienia dbałości o ekosystemy leśne, w dużej mierze właśnie dzięki stosowaniu mechanizacji prac leśnych z wykorzystaniem wielooperacyjnych maszyn. Nie sposób nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że wykorzystywanie do poruszania się maszynami leśnymi po wyznaczonych szlakach jest działaniem korzystnym nie tylko dla sprawności przeprowadzenia zabiegu hodowlanego ale również dla przyrody i podmiotu wykonującego prace leśne na rzecz Nadleśnictwa. Ważnym przy tym jest oczywiście zachowanie dbałości o najcenniejsze fragmenty lasu i możliwie dostosowywanie terminu realizacji prac leśnych do okresów o możliwie najmniejszej intensywności penetracji lasu przez społeczeństwo jak również w okresie nie powodującym niezamierzonych szkód dla danego ekosystemu (np. nie prowadzenie prac w strefach gniazdowania ptaków lub np. w pobliżu nor wilków - gdyby na terenie Nadleśnictwa Chojnów w przyszłości takie się pojawiły, możliwe ograniczenie prowadzenia prac w okresie kiedy warunki np. uwodnienia gleby (grunt „niestabilny”) mogą przekładać się na największe uszkodzenia gleby). Mając na uwadze troskę o las, Nadleśnictwo będzie szukało rozwiązań technicznych we współpracy z wykonawcami prac leśnych tak by realizowane prace z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego (w tym harwesterów i forwaderów) pozostawiały po sobie jak najmniej śladów swojej obecności.

Powyższej przedstawiona analiza wierzymy, że rozwiewa wszelkie wątpliwości o słuszności stosowania odpowiedniego sprzętu wielooperacyjnego w pracach leśnych, w tym w lasach w bezpośrednim sąsiedztwie z terenami silnie zurbanizowanymi.

10. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 działań służących ochronie i zwiększeniu udziału starych drzewostanów oraz martwego drewna na terenie Leśnictwa Sękocin.

Osoba składająca wniosek: Piotr Krawiecki

Treść wniosku:

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie ochrony starych drzewostanów i martwego drewna

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 działań służących ochronie i zwiększeniu udziału starych drzewostanów oraz martwego drewna na terenie Leśnictwa Sękocin.

Uzasadnienie

Stare drzewostany oraz martwe drewno stanowią kluczowy element funkcjonowania ekosystemu leśnego. Odpowiadają za retencję wody, stabilność siedlisk, różnorodność biologiczną oraz odporność lasu na zmiany klimatu.

Na obszarach takich jak Lasy Sękocińskie, intensywnie użytkowanych społecznie, ich rola ma również wymiar krajobrazowy i społeczny — decydują o charakterze lasu jako przestrzeni naturalnej, a nie uproszczonego drzewostanu gospodarczego.

Obecny model gospodarowania, oparty na wieku rębnym i planowanym pozyskaniu drewna, prowadzi do ograniczania udziału starszych faz rozwojowych lasu oraz usuwania martwego drewna.

Wnosimy o:

- 1. Zwiększenie udziału drzewostanów starszych i dojrzałych, w tym:**
  - wydłużanie okresu życia drzewostanów,
  - wyznaczanie obszarów, w których nie stosuje się kryterium wieku rębnego.

2. Ochronę najcenniejszych fragmentów lasu, w szczególności:

- drzewostanów o cechach naturalnych i półnaturalnych,
- miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

3. Zwiększenie ilości martwego drewna w lesie, w tym:

- pozostawianie drzew obumierających i martwych,
- ograniczenie usuwania martwego drewna do sytuacji uzasadnionych bezpieczeństwem.

4. Ograniczenie działań upraszczających strukturę lasu, w szczególności:

- eliminowania starszych drzewostanów w ramach planowego użytkowania,
- nadmiernej ingerencji prowadzącej do ujednolicania struktury wiekowej i gatunkowej.

Podsumowanie

Zwiększenie udziału starych drzewostanów i martwego drewna jest niezbędne dla zachowania trwałości i odporności ekosystemów leśnych.

W przypadku lasów pełniących funkcje społeczne stanowi to również warunek utrzymania ich wartości dla mieszkańców.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady

Urzędniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Minimalny wiek rębności gatunków lasotwórczy w polskich lasach określony został w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2012 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1302 z późn. zm.) i jest oparty o wyniki badań

empirycznych (dendrometrycznych i związanych z produktywnością lasu), w których wykazano m.in. okres intensywnego wzrostu poszczególnego gatunku drzewa jak również okres senilny (tj. ostatniego etapu rozwoju osobniczego drzewa, który następuje po okresie intensywnego wzrostu i osiągnięciu maksymalnego przyrostu przeciętnej wysokości). Dla warunków Polski, bardzo duży wkład w zakresie badań nad przeżywalnością drzew i ich wzroście wnieśli m.in. prof. dr hab. Jerzy Grochowski, prof. dr hab. Jarosław Socha, prof. dr hab. Bogdan Brzezicki, prof. dr hab. Mikołaj Borowski, prof. dr hab. Arkadiusz Bruchwald, prof. dr hab. Michał Zasada i wielu innych naukowców zajmujących się m.in. dynamiką wzrostu drzew, ekologią lasu, modelowaniem produkcji leśnej, przyrostem miąższości drzewostanu, oceną struktury drzewostanu. Należy zaznaczyć, że duże znaczenie w rozwój badań na rzecz wzrostu drzew i drzewostanów w Polsce wnieśli również zasłużeni niemieccy naukowcy w tym: prof. dr Adam Schwappach (tablice zasobności dla: sosny (*Pinus sylvestris*), świerka (*Picea abies*), buka (*Fagus sylvatica*), dębu (*Quercus sp.*)), prof. dr Eilhard Wiedemann (tablice dla: sosny, świerka, buka), prof. Royal Saxon Academy of Forestry w Tharandt Max Pressler (opracował metody określania przyrostu, stworzył podstawy do ich konstrukcji), prof. Ernst Assmann (analizował i porównywał istniejące tablice zasobności, rozwijał teorię produktywności (Waldertragskunde)), czy też Heinrich Cotta (dał fundamenty zarządzania lasu i pomiarów).

Niezależne wyniki badań wskazują, że zamierający drzewostan: traci zdolność pochłaniania CO₂, zaczyna emitować CO₂ przez rozkład drewna. Największe emisje CO₂ mają miejsce kilka lat po zamieraniu, gdy zaczyna się intensywny rozkład biomasy. W długim okresie ekosystem może się odbudować i drzewostan znów może stać się pochłaniaczem. Pomocnym w tym zakresie jest realizowana od lat w myśl obowiązującej Polityki Leśnej Państwa oraz Polityki Ekologicznej Państwa 2030, wielofunkcyjna i zrównoważona gospodarka leśna, której metody działania przyspieszają wymianę pokoleniową drzew, pozwalając na trwałe wbudowywanie CO₂ w drewno podawane w większości późniejszemu przerobowi (np. na meble), a dzięki ponownemu uzyskaniu odnowienia drzewostanu, wzmoczonego wiązania CO₂.

Z powszechnie dostępnych publikacji naukowych wynika, że starzejące się drzewostany, w wyniku procesów obumierania drzew emitują CO₂ do atmosfery, zaś wyłącznie część jego jest wiązana w glebie. W bilansie węgla i emisja CO₂ w zamierających drzewostanach, okazuje się, że duże znaczenie mają młodsze pokolenia drzew, które wraz ze wzrostem wbudowują CO₂ w strukturę drewna, wypełniając jednocześnie rolę pochłaniacza. Na temat bilansu węgla i emisji CO₂ szczegółowych informacji można odszukać m.in. w publikacjach:

Anderegg, W.R.L. i inni (2016) pt. "When a Tree Dies in the Forest: Scaling Climate-Driven Tree Mortality to Ecosystem Water and Carbon Fluxes" (DOI: 10.1007/s10021-016-9982-1), Cousins, S.J.M. (2015) pt. "Decay patterns and carbon density of standing dead trees" (DOI: 10.1016/j.foreco.2015.04.016), Stokland, J.N. i inni (2024) pt. „From deadwood to forest soils: quantifying a key carbon flux" (DOI: 10.1007/s10533-024-01170-y), Schönning, P. (2024) pt. „Carbon stocks of living and dead trees in boreal forests", Martín Alcalá-Pajares i inni (2026) pt. „Impacts of partial cuts on aboveground carbon stocks in esker forests" (<https://doi.org/10.1016/j.foreco.2025.123355>).

Wartym podkreślenia jest, że na terenie Nadleśnictwa Chojnów znajdują się już obszary, które nie podlegają użytkowaniu rębniemu (blisko 294,85 ha) a co za tym idzie nie ma przyjętego tam kryterium wieku rębności. Stanowią one obszar rezerwatów przyrody (13 rezerwatów przyrody w tym: Rezerwat im. Bolesława Hryniewieckiego, Rezerwat Biele Chojnowskie, Rezerwat Chojnów, Rezerwat Obory, Rezerwat Młochowski Grąd, Rezerwat Pilawski Grąd, Rezerwat Wolica, Rezerwat Zaborów im. Witolda Tyrakowskiego, Rezerwat Młochowski Łęg, Rezerwat Łoś, Rezerwat Las Pęcherski, Rezerwat Uroczysko Stephana i Skarpa Jezioroki), na terenie których dzięki ustawowo wprowadzonym zakazom i ograniczeniom (np. braku możliwości poruszania się poza miejscami wyznaczonymi, zbioru runa leśnego w tym grzybów i jagód, płoszenia zwierząt i wielu innych - <https://www.gov.pl/web/rdos-rzeszow/zakazy-obowiazujace-w-rezerwatach-przyrody2>) możliwe jest np. dla celów naukowych, prowadzenie obserwacji naturalnie zachodzących procesów przyrodniczych.

Wartym również zaznaczenia jest, że teren Nadleśnictwa Chojnów ze względu m.in. na jego położenie, charakter prowadzonej gospodarki leśnej oraz stosowny model zarządzania zasobami leśnymi, stał się obiektem zainteresowania ośrodków nauki z kraju i ze świata. To na terenie Nadleśnictwa znajdują się powierzchnie badawcze prowadzone m.in. przez Instytut Badawczy

Leśnictwa i takie, które zostały włączone do międzynarodowych badań w ramach działalności np. The International Union of Forest Research Organizations (IUFRO) i European Forest Institute (EFI) – powierzchniowo marteleskopowe (<https://integratenetwork.org/2025/09/03/new-features-in-interactive-map-reveal-forest-complexity-european-wide-tool-launches-to-help-navigate-geospatial-data-from-the-integrate-network-database/>). Dzięki włączeniu Nadleśnictwa Chojnów do funkcjonującego obszaru Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Warszawskie” możliwym dotychczas było wprowadzanie czasami nieoczywistych modyfikacji do ogólnie przyjętych rozwiązań związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej na rzecz gospodarki leśnej „zbliżonej naturze”. W konsekwencji powyższego odnotowujemy dziś na terenie Nadleśnictwa, niemalże wszędzie gdzie jest to możliwe, przykłady prowadzenia prac związanych z przebudową drzewostanów a w przypadku gatunków światłożądnych (jak np. sosna zwyczajna) odnowienia lasu, zamiast dużych otwartych powierzchni w ramach zastosowania rębni wielkopowierzchniowej/zupełnej (do 6 ha), stosowanie rębni złożonych, w szczególności stopniowych gniazdowych udoskonalonych, wykorzystujących wszędzie gdzie jest to możliwe naturalne odnowienie lasu.

Leśnicy, w tym pracownicy Nadleśnictwa Chojnów prowadząc gospodarkę leśną starają się zwracać uwagę na rolę martwych drzew w lesie i pozostawiać taką ich ilość by możliwie zapewnić miejsce do bytowania organizmów związanych z taką formą biomasy drzewnej. Zagadnienie to jest niezwykle złożone i wymaga dostosowywania do zmieniających się warunków przyrodniczych, klimatycznych i chociażby związanych z bezpieczeństwem ludzi oraz samego drzewostanu (względem np. sanitarne i przeciwpożarowe). Dla dużej rzeszy społeczeństwa obecność tzw. „martwego drewna” w lesie (w szczególności zbyt dużej jego ilości) jest działaniem nieakceptowalnym, ponieważ wpływa ona np. na pogorszenie estetyki krajobrazu lasu. Jak zauważa Marek Sławski (2021, „Lasy miejskie szansą na wypoczynek”, URBAN FOREST. Las w sąsiedztwie miast: https://www.wielkopolski.ptl.pl/uploads/TEST%20TK/URBAN%20FOREST%202021/URBAN%20FOREST_20211110.pdf?fbclid=IwAR27V3ICzNnYwcjJ0xqPcrNKSJGvzqNmbbrNrI7wj1nev1-h3weGjldgcQ) za Robert G. Ribe (Ribe R.G. 1989. The aesthetics of forestry: what has empirical preference research taught us? *Environmental Management*, 13 (1): 55–74: <https://doi.org/10.1007/BF01867587>) martwe, leżące drzewo odbierane jest jako nieestetyczne i pogarsza odczucia osób odwiedzających las. W przypadku zamierania

drzew, największa różnica w odbiorze jakości krajobrazu leśnego ma miejsce w zakresie do 10% martwych drzew, powyżej tej wartości ocena lasu już nie zmieniała się tak bardzo. Bez względu czy martwe drzewa stanowiły 15% czy 40 %, odbiór jest tak samo zły.

Nadmierne nagromadzenie martwych drzew w lesie, szczególnie w pobliżu dużych aglomeracji miejskich takich jak Warszawa, może mieć dodatkowe negatywne znaczenie ze względu na bezpieczeństwo i związane z nim zagrożenie pożarowe. Nagromadzenie dużej ilości martwego drewna może w przypadku powstania pożaru stać się pułapką dla mieszkańców jak miało to miejsce chociażby w 1992 r. na terenie Kuźni Raciborskiej, gdzie w wyniku pożaru spłonęło ponad 9000 ha lasu (<https://www.youtube.com/watch?v=bc7cm88eLAI>). Dodatkowo nadmierne pozostawianie drzew do naturalnego ich zamierania, w lasach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe jest działaniem sprzecznym z interesem Skarbu Państwa, ponieważ prowadzi do deprecjacji surowca drzewnego, a tym samym straty gospodarczej. Leśnicy świadomie wybierają najcenniejsze przyrodnie fragmenty lasu, które z założenia ze względów na obserwowane procesy zachodzące w danym fragmencie lasu stanowią obszar do obserwacji zachodzących w nim procesów naturalnych, z jednoczesnym założeniem potencjalnej szansy na trwałość danego fragmentu ekosystemu leśnego a zarazem zachowanie przedmiotu ochrony. Należy pamiętać o tym, że las jest „organizmem żywym”, którego elementy (w tym drzewa) w procesie starzenia się zamierają. Chcąc zachować aktualny obraz lasu dla przyszłych pokoleń chociażby mieszkańców aglomeracji Warszawy, niezbędne jest prowadzenie działań wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, w której w ramach chociażby regulacji ustawowych i rozporządzeń wykonawczych takich jak np. Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20230000672>) pozostawia się fragmenty „starodrzewiów” gwarantując z ich wykorzystaniem m.in. przetrwanie rejestrowanych na danym fragmencie użytkowanego gospodarczo lasu gatunków roślin i zwierząt (w tym owadów drapieżnych – np. biegaczowatych).

Mając powyższe na uwadze, w tym opierając się o doniesienia publikacji naukowych nie można

zgodzić się z postawioną we wniosku tezą, że „zwiększenie starych drzewostanów i martwego drewna jest niezbędne dla zachowania trwałości i odporności ekosystemów leśnych”. Niemniej jednak wszędzie tam gdzie będzie to możliwe ze względów wymagań ekologicznych poszczególnych gatunków drzew tworzących drzewostany Nadleśnictwa Chojnów, będą podejmowane działania w kierunku prowadzenia gospodarki leśnej „bliżej naturze” z jednoczesnym podejmowaniem próby zachowania idei tzw. lasu ciągłego (Continuous Cover Forestry – CCF). Obserwowane negatywne skutki zachodzących zmian klimatu, rzutują dodatkowo nad rozważeniem zasad przyświecających ustalaniu wieku rębności w lesie celowym w miejsce dotychczasowej praktyki stosowanej dla lasu normalnego (Klocek A., Piekutin J. 2015. Wiek rębności w lesie normalnym oraz lesie celowym. Sylwan 159 (12): 971—988), tak by sprostać wyzwaniom stawianym leśnikom w zakresie zachowania trwałości lasów Nadleśnictwa Chojnów np. poprzez nadanie większej swobody i elastyczności w podejmowaniu decyzji gospodarczych przez nadleśnictwa w oparciu o aktualne potrzeby i stan sanitarny lasu (Socha J., Szabla K., Janas G. Planowanie urzędniowe w drzewostanach zagrożonych rozpadem. Planowanie w gospodarstwie leśnym XXI wieku. IBL. V Sesja: 351-362; <https://www.ibles.pl/wp-content/uploads/2023/11/publikacja2013.pdf>). Dodatkowo należy mieć na uwadze fakt, że w wyniku różnych zdarzeń historycznych jakie miały miejsce na terenie współczesnej Polski, w tym w sąsiedztwie Warszawy oraz zmian własnościowych lasów na przełomie wieków, drzewostany znajdujące się w szczególności na terenie Nadleśnictwa Chojnów, gdzie część z nich stanowią m.in. drzewostany położone na gruntach porolnych (ponad 3 tys. ha, co stanowi około 31% gruntów Nadleśnictwa Chojnów), wymagają dalszej i bardziej intensywnej niż dotychczas przebudowy, celem dostosowania ich składów gatunkowych do siedlisk leśnych z jednoczesnym spowolnieniem skutków zachodzących zmian klimatu.

Ad. 1-2. Bierna ochrona lasów, uwzględniająca wymienione we wniosku aspekty, realizowana jest w Nadleśnictwie Chojnów poprzez wyznaczenie tzw. Obszarów Cennych Przyrodniczo kategorii 1., "starolasów", obszarów referencyjnych (kryterium FSC) w wymiarze powierzchniowym 205 ha oraz na terenie rezerwatów przyrody (310,95 ha). Są to obszary, które wyróżniają się stopniem naturalności, wartościami przyrodniczymi i krajobrazowymi. Drzewa w nich usuwane są wyłącznie w przypadku uzasadnionej potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników lasu lub w przypadku uzasadnionego zagrożenia sanitarnego (wyjątkowo dotyczy to starolasów lub OCP kat. 1). W nowym PUL zamierzamy podjąć decyzję o zaniechaniu użytkowania rębego na czas obowiązywania nowego PUL w szeregu drzewostanów, wymienionych w protokole z Narady Wstępnej m.in. na drzewostany na siedliskach Bs, Bb, BMb, LMb, Lł, OIJ w 2 i 3 stopniu uwilgotnienia na glebach torfowych.

Ponadto, drzewostany zakwalifikowane do gospodarstwa przerębowego również nie będą rozpatrywane przez pryzmat wieku rębności, ze względu na charakter ciągły cięć przerębowych.

Ad. 3. Ilość martwego drewna w lesie będzie stopniowo zwiększać się na obszarach wyłączonych z realizacji zabiegów gospodarczych wskazanych powyżej. Ponadto, w Programie Ochrony Przyrody PUL znajdują się zapisy obligujące do pozostawiania drzew martwych (gatunków właściwych dla danego siedliska), stanowiących tzw. posuszu jałowy, na terenie zbiorowisk roślinnych Tilio-Carpinetum, w tym siedliska przyrodniczego 9170, o ile nie będzie to stanowiło zagrożenia dla bezpieczeństwa powszechnego. Działanie to przyczyni się do odtwarzania wybranych siedlisk przyrodniczych lub poprawy ich stanu zachowania.

Ad. 4. Założenia do projektu PUL Nadleśnictwa Chojnów uwzględniają konieczność ograniczenia upraszczania struktury drzewostanu poprzez priorytetowe stosowanie rębni złożonych o wydłużonym okresie odnowienia, lub rębni przerębowych, kształtujących drzewostany o zróżnicowanej strukturze.

11. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o poprawę i ujednoczenie oznakowania terenów leśnych na obszarze Leśnictwa Sękocin, w szczególności w rejonie miejscowości: Łazy (w tym Łazy Radiostacja), Kuleszówka oraz Władysławów.

Osoba składająca wniosek: Piotr Krawiecki

Treść wniosku:

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie poprawy oznakowania terenów leśnych

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o poprawę i ujednoczenie oznakowania terenów leśnych na obszarze Leśnictwa Sękocin, w szczególności w rejonie miejscowości: Łazy (w tym Łazy Radiostacja), Kuleszówka oraz Władysławów.

Uzasadnienie

Na wskazanych obszarach obserwowany jest wyraźny niedobór oznakowania informacyjnego i porządkowego, w szczególności w zakresie:

- zasad korzystania z lasu,
- zakazu wjazdu pojazdów silnikowych,
- obowiązków dotyczących poruszania się z psami,
- oznaczenia dróg dopuszczonych do ruchu.

Brak czytelnych i spójnych oznaczeń sprzyja naruszeniom przepisów oraz utrudnia ich egzekwowanie.

Jednocześnie na innych obszarach Nadleśnictwa Chojnów, w szczególności w rejonie siedziby Leśnictwa Sękocin oraz w okolicach Magdalenki, stosowane są czytelne i trwałe tablice informacyjne (m.in. „Zasady zachowania się w lesie”, „Leśny savoir-vivre”, oznaczenia zakazów), które stanowią właściwy standard oznakowania.

Obecny problem nie wynika więc z braku rozwiązań, lecz z ich nierównomiernego wdrożenia w terenie.

Wnosimy o:

1. Uzupełnienie oznakowania informacyjnego i porządkowego na obszarze Leśnictwa Sękocin, w szczególności w rejonie:
  - Łazy (w tym Łazy Radiostacja),
  - Kuleszówka,
  - Władysławów.

2. Wprowadzenie czytelnych tablic informacyjnych i zakazów, analogicznych do stosowanych w innych częściach Nadleśnictwa Chojnów, w tym:
  - zasad korzystania z lasu,
  - zakazu wjazdu pojazdów silnikowych,
  - obowiązku prowadzenia psów na smyczy.
3. Ujednolicenie standardu oznakowania poprzez wdrożenie spójnego systemu tablic na całym obszarze leśnictwa.
4. Umieszczenie oznakowania w kluczowych punktach, w szczególności:
  - przy wjazdach do lasu,
  - w miejscach styku lasu z zabudową,
  - w punktach o największym natężeniu ruchu.

Podsumowanie

Skuteczne egzekwowanie zasad korzystania z lasu wymaga ich czytelnego i widocznego oznaczenia w terenie.

Wprowadzenie spójnego i konsekwentnego systemu oznakowania jest jednym z podstawowych i najprostszych narzędzi poprawy ładu w lasach o funkcji społecznej.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Odpowiedź na wniosek
Miejsca oraz zasady oznakowania terenów leśnych nie są określane w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa. Ustawa o lasach w rozdziale 5 określa zasady korzystania z lasu. Zasady oznaczania dróg dopuszczonych do ruchu są przedmiotem zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych i także nie podlegają uzgodnieniom w ramach prac urządzania lasu. Wniosek w tym zakresie powinien być złożony do Nadleśnictwa w trybie roboczym.

12. Wniosek P. Piotra Krawieckiego o zmianę podejścia do stosowania wieku rębego jako podstawowego kryterium podejmowania decyzji o użytkowaniu drzewostanów.

Osoba składająca wniosek: Piotr Krawiecki

Tożsame wnioski: nr. 14

Treść wniosku:

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnowa na lata 2028–2037. – w zakresie podejścia do wieku rębego

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o zmianę podejścia do stosowania wieku rębego jako podstawowego kryterium podejmowania decyzji o użytkowaniu drzewostanów.

Uzasadnienie

Wiek rębny jest obecnie jednym z kluczowych parametrów gospodarki leśnej, wyznaczającym moment, w którym drzewostan uznawany jest za przeznaczony do użytkowania.

W praktyce prowadzi to do sytuacji, w której cykl życia drzewostanu jest podporządkowany założeniom produkcyjnym, a nie naturalnym procesom rozwoju ekosystemu leśnego.

Na obszarach takich jak Lasy Sękocińskie, pełniących funkcje społeczne i przyrodnicze, takie podejście budzi istotne wątpliwości.

Wnosimy o:

1. Odejście od traktowania wieku rębego jako podstawowego kryterium gospodarowania, w szczególności w obszarach o wiodącej funkcji społecznej.
2. Wydłużenie okresu życia drzewostanów, poprzez:
  - podniesienie wieku rębego,
  - pozostawianie części drzewostanów do naturalnego starzenia się.
3. Dopuszczenie indywidualnego podejścia do drzewostanów, uwzględniającego:
  - ich stan zdrowotny i stabilność,
  - funkcje przyrodnicze i społeczne,
  - znaczenie dla krajobrazu i retencji.
4. Wyznaczenie obszarów, w których nie stosuje się kryterium wieku rębego, szczególnie w lasach intensywnie użytkowanych przez mieszkańców.

Podsumowanie

Utrzymywanie sztywnego podejścia opartego na wieku rębnym prowadzi do upraszczania struktury lasu i ograniczania jego funkcji przyrodniczych oraz społecznych.

W obecnych warunkach konieczne jest większe zróżnicowanie podejścia oraz odejście od modelu opartego wyłącznie na kryteriach produkcyjnych.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Łasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odowiedź na wniosek

Przeciętny wiek rębności służy przede wszystkim do obliczenia cząstkowych etatów użytkowania rębego według dojrzałości drzewostanów oraz oszacowania pożądanego stanu zasobów drzewnych na koniec planowanego okresu gospodarczego. Przeciętny wiek rębności panujących gatunków drzew w nadleśnictwie może, lecz nie musi, być zgodny z indywidualnym wiekiem dojrzałości rębnej drzewostanu, nazywanym też wiekiem dojrzałości drzewostanu do odnowienia, określanym przez taksatora na gruncie z uwzględnieniem rzeczywistego składu gatunkowego oraz stabilności drzewostanu.

Indywidualny wiek dojrzałości rębnej drzewostanu określa się i zapisuje w opisie taksacyjnym z dokładnością do 10 lat, uwzględniając:

- 1) rzeczywisty skład gatunkowy drzewostanu (proporcjonalnie do przyjętych wieków rębności poszczególnych gatunków wchodzących w skład drzewostanu);
- 2) jakość techniczną gatunku panującego w drzewostanie (wyższy wiek przy dobrej jakości, niższy przy złej);
- 3) stopień uszkodzenia drzewostanu oraz zgodność składu gatunkowego drzewostanu z TD (wyższy przy składzie zgodnym w drzewostanach nieuszkodzonych, niższy przy składzie niezgodnym w drzewostanach uszkodzonych);
- 4) przyjęte okresy: odnowienia, uprzątnięcia lub przebudowy drzewostanu.

13. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący uwzględnienia wyników pierwszego etapu pilotażowego procesu wyznaczania obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej Nadleśnictwa Chojnów w projekcie PUL 2028-2037.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Tożsame wnioski: nr. 7, nr. 17

Treść wniosku:

WNIOSEK

do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037

Dotyczy: Uwzględnienia wyników pierwszego etapu pilotażowego procesu wyznaczania obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej Nadleśnictwa Chojnów w projekcie PUL 2028-2037.

W związku z trwającymi pracami nad sporządzeniem nowego projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 oraz biorąc pod uwagę ustawowe prawo strony społecznej do udziału w procesie planistycznym, niniejszym przekazuję na Państwa ręce wniosek dotyczący uwzględnienia dotychczasowych ustaleń dotyczących wyznaczania obszarów lasów o wiodącej funkcji społecznej. Zgodnie z przedstawionymi na oficjalnej stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska informacjami 97% Nadleśnictwa Chojnów jest lasami o wiodącej funkcji społecznej (<https://www.gov.pl/web/klimat/lasyspoleczne-warszawa>). Wyniki te przedstawiono na oficjalnej mapie lasów społecznych wokół Warszawy.

Przeprowadzenie przez IOŚ-PIB partycypacyjnego procesu ustalania zasad gospodarowania w lasach społecznych w poszczególnych miastach. Działanie to będzie polegało na przeprowadzeniu spotkań terenowych i warsztatów stacjonarnych. Przygotowane zostaną materiały, w tym dokumentacja kartograficzna na potrzeby prac. W pracach uwzględnione zostaną wyniki prac lokalnych zespołów z roku 2024 oraz wstępna propozycja lasów o szczególnych walorach przyrodniczych. Prace będą one odwoływać się do wypracowanych metod i narzędzi ustalania zasad gospodarowania w lasach społecznych.

Kwiecień 2026– lipiec 2026

Opracowanie przez IOŚ-PIB raportu końcowego z procesu pilotażu. Elementem raportu będą wnioski oraz rekomendacje dotyczące docelowych zasad wyznaczania lasów społecznych oraz ustalania sposobów gospodarowania w nich.

Sierpień 2026 – sierpień 2027

Wdrożenie rekomendacji wypracowanych w procesie pilotażu na poziomie MKiŚ, DGLP oraz nadleśnictw objętych pilotażem.”

(<https://www.gov.pl/web/klimat/lasyspoleczne-harmonogram>)

W związku z faktem, że wyniki procesu muszą docelowo zostać odzwierciedlone w Planie Urządzenia Lasu a obecnie trwa przygotowywanie projektu PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037, należy uwzględnić pilotażowy proces jako podstawę określania przyszłej gospodarki leśnej w Nadleśnictwie Chojnów. Istotne jest zapewnienie spójności operatu PUL Nadleśnictwa Chojnów z rezultatami I oraz II etapu pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej i określania sposobów gospodarowania nimi. Nadleśnictwo Chojnów jako nadleśnictwo w 97% stanowiące obszar uznany za lasy o wiodącej funkcji społecznej jest modelowym przykładem wdrażania reformy leśnictwa pod kątem funkcji społecznej. Projekt PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 powinien to wyraźnie podkreślać, a także respektować wyniki ministerialnego procesu w zakresie gospodarki leśnej.

Z poważaniem,

Agnieszka Płachno

ul. Główna 44, 05-502 Kamionka

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringwarsaw@gmail.com

tel. 50521908

Odpowiedź na wniosek

Procedura sporządzania projektu PUL jest ściśle uregulowana prawnie poprzez zapisy prawa powszechnego: ustawy o lasach, ustawy OOS czy ustawy o ochronie przyrody oraz zapisy regulacji wewnętrznych (m.in. Instrukcję Urządzania Lasu). Na dzień dzisiejszy, ministerialny proces dot. wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej (LoWFS) ma charakter pilotażowy i nadal trwa zgodnie z wyznaczonym harmonogramem (wdrożenie rekomendacji ma nastąpić w okresie sierpień 2026 – sierpień 2027). Mając na uwadze powyższe, proces związany z wyznaczaniem lasów o zwiększonej funkcji społecznej należy realizować zgodnie Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznymi do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na granatach zarządzie Lasów Państwowych” oraz Instrukcją Urządzania Lasu.

Ponadto, ustalenia z pracy Zespołu dot. LoWFS wokół miasta Warszawy, odnoszące się do samych LoWFS, nie mogły na tym etapie zostać przyjęte jako propozycja lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LoZFS), procedowana w ramach tworzonego projektu planu urządzenia lasu. Wynika to z faktu, że kryteria przyjęte w procesie dot. ustalania LoWFS nie są tożsame z kryteriami określonymi w dokumentach wewnętrznych PGL – Lasy Państwowe (m.in. Instrukcji Urządzania Lasu).

14. Wniosek P. Agnieszki Płachno w sprawie ustalenia wieków rębności dla głównych gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Chojnów na okres gospodarczy 2028-2037.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Tożsame wnioski: nr. 12

Treść wniosku:

WNIOSEK

w sprawie ustalenia wieków rębności dla głównych gatunków lasotwórczych w Nadleśnictwie Chojnów na okres gospodarczy 2028-2037

W związku z trwającymi pracami nad sporządzeniem nowego projektu **Planu Urządzenia Lasu (PUL)** dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 oraz biorąc pod uwagę ustawowe prawo strony społecznej do udziału w procesie planistycznym, niniejszym przekazuję na Państwa ręce wniosek dotyczący **podniesienia wieków rębności dla głównych gatunków lasotwórczych o 20 lat (poza sosną i modrzewiem i jesionem)**.

Nadleśnictwo Chojnów, ze względu na swoje bezpośrednie sąsiedztwo z aglomeracją warszawską, pełni funkcje, które wykraczają poza ramy gospodarki surowcowej. W procesie pilotażowym wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej 97% Nadleśnictwa Chojnów zostało oficjalnie uznane za obszary o wiodącej funkcji społecznej. Proponowane w załączniku zmiany, czyli podniesienie wieku rębego o 20 lat dla kluczowych gatunków liściastych, przy zachowaniu dotychczasowego wieku dla sosny i modrzewia, mają na celu:

- **zapewnienie ciągłości usług ekosystemowych** dla mieszkańców regionu poprzez utrzymanie dojrzałych drzewostanów o wysokich walorach estetycznych;
- **ochronę krajobrazu** na obszarze będącym w Leśnym Kompleksie Promocyjnym oraz na obszarze Chojnowskiego Parku Krajobrazowego;
- **wzmocnienie odporności lasu** na postępujące zmiany klimatyczne, w tym zwiększenie naturalnej retencji wodnej;
- **ochronę ostoi bioróżnorodności**, które najliczniej występują w drzewostanach przekraczających standardowe wieki technicznej dojrzałości rębnej.

Jestem przekonana, że zaproponowana korekta parametrów gospodarczych pozwoli na wypracowanie kompromisu pomiędzy potrzebami gospodarki leśnej a rosnącymi oczekiwaniami społecznymi i wymogami ochrony przyrody w regionie o tak silnej presji urbanizacyjnej. Wnioskuje o uwzględnienie załączonego wniosku w pracach Komisji Założeń Planu (KZP) oraz przekazanie go do Biura Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej jako wyrazu głosu strony społecznej.

Zestawienie proponowanych zmian:

Gatunek	Obecny wiek rębności (lata)	Proponowany wiek (+20 lat)
Sosna (So), Modrzew (Md) ^{Jesion} _(Js)	120	120 (bez zmian)
Dąb (Db), Dąb szypułkowy (Db.s)	140	160
~~Jesion (Js), Buk (Bk), Wiąz (Wz)~~	130	150
Brzoza (Brz), Olsza (Ol), Grab (Gb)	80	100
Świerk (Św)	80	100
Olsza odroślowa (Ol odr)	60	80
Osika (Os), Akacja (Ak)	50	70

Wnioskowana zmiana wynika z konieczności dostosowania gospodarki leśnej do współczesnych wyzwań ekologicznych oraz specyficznego położenia Nadleśnictwa Chojnów. Argumentację oparto na trzech kluczowych filarach:

1. Realizacja priorytetowych funkcji społecznych i rekreacyjnych

Nadleśnictwo Chojnów pełni rolę bezpośredniego zaplecza rekreacyjnego dla aglomeracji warszawskiej (w szczególności powiatu piaseczyńskiego), 97% obszaru nadleśnictwa uznano za obszar o wiodącej funkcji społecznej:

- wartość krajobrazowa: starsze drzewostany liściaste o strukturze wielopiętrowej są postrzegane przez społeczeństwo jako lasy o wysokich walorach estetycznych;
- podniesienie trwałości lasu: podniesienie wieku rębnego pozwala na opóźnienie zrębów odnowieniowych, co skutkuje dłuższym utrzymaniem dojrzałych, atrakcyjnych wizualnie ekosystemów w krajobrazie podmiejskim.

2. Wzmocnienie ochrony przyrody i bioróżnorodności

Wydłużenie cyklu życia drzewa ma bezpośredni wpływ na bogactwo biologiczne lasu:

- mikrosiedliska: drzewa w wieku 140-160 lat (Dąb) czy 130-150 lat (Buk) stają się siedliskiem dla rzadkich gatunków owadów saproksylicznych, grzybów oraz ptaków (dziuplaków);
- ciągłość procesów: pozostawienie drzewostanów w gruncie o 20 lat dłużej sprzyja naturalnym procesom regeneracyjnym i zwiększa udział martwego drewna w ekosystemie, co jest kluczowe dla ochrony lokalnej entomofauny.

3. Adaptacja do zmian klimatu i retencja wody

W obliczu postępującego ocieplenia klimatu, dojrzałe lasy liściaste wykazują wyższą odporność, niż młode uprawy:

- stabilność biologiczna: starsze drzewostany posiadają głębszy system korzeniowy i lepiej rozwiniętą strukturę glebową, co sprzyja retencji wody;

- mikroklimat: Rozbudowany okap starszych drzew skuteczniej chroni dno lasu przed nadmiernym wysychaniem i gwałtownymi wahaniami temperatury.

Przyjęcie wnioskowanych parametrów wpłynie na strategiczne wskaźniki gospodarcze. Jest to niezwykle istotne w kontekście problemu z zamieraniem sosny na obszarze nadleśnictwa Chojnów. Wnioskowane przesunięcie wieku rębności automatycznie zmniejszy powierzchnię drzewostanów liściastych kwalifikujących się do wycięcia w nadchodzącym 10-leciu. Mniejsza presja na odnowienia drzewostanów liściastych w najbliższym dziesięcioleciu pozwoli na przesunięcie środków finansowych na pielęgnację istniejących upraw i ochronę lasu. Nastąpi pożądanе zwiększenie udziału klas starszych, co jest zgodne z postulatami ochrony zasobów przyrodniczych. Nadleśnictwo Chojnów będzie mogło skupić się na próbach ustabilizowania sytuacji z jemiolą i zamieraniem sosny z powodu suszy na obszarze, którym zarządza, a także będzie mogło skoncentrować się na zapewnieniu trwałości lasu poprzez walkę z postępującą suszą, wdrażając powszechne działania na rzecz retencji korytowej (o które wnioskuję odrębnie).

Z poważaniem,

Agnieszka Płachno

ul. Główna 44, 05-502 Kamionka

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringwarsaw@gmail.com

tel. 50521908

Odpowiedź na wniosek

Patrz wniosek 12.
----

15. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący ustalenia parametrów stałej sieci szlaków operacyjnych w odstępach minimum co 30 metrów.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Treść wniosku:

WNIOSEK

do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037

Dotyczy: Ustalenia parametrów stałej sieci szlaków operacyjnych w odstępach minimum co 30 metrów

Na podstawie przepisów Instrukcji Urządzenia Lasu oraz w nawiązaniu do założeń ochrony ekosystemów leśnych, wnoszę o przyjęcie w nowym Planie Urządzenia Lasu (PUL) zasady projektowania i wyznaczania stałej sieci szlaków operacyjnych (technologicznych) w odstępach nie mniejszych niż 30 metrów.

UZASADNIENIE

1. Ochrona struktury gleby i redukcja zagęszczenia: Zwiększenie odstępów między szlakami z dotychczasowych 20 m na 30 m pozwala na redukcję powierzchni trwale wyłączonej z produkcji i narażonej na silne zagęszczenie o około 33%. Jest to kluczowe dla zachowania właściwości retencyjnych gleby oraz ochrony systemów korzeniowych drzew w sąsiedztwie szlaków.
2. Konwencja azotowa i cele unijne: Wniosek jest bezpośrednią odpowiedzią na wymogi wynikające z nowej polityki Unii Europejskiej w zakresie ochrony gleb oraz założeń tzw. Konwencji Azotowej (w tym dyrektyw dotyczących redukcji zanieczyszczeń związkami azotu i strategii na rzecz gleb 2030). Nadmierne zagęszczenie gleby na szlakach prowadzi do powstawania warunków beztlenowych, co zaburza naturalne procesy nityfikacji i denityfikacji. Ograniczenie powierzchni szlaków sprzyja utrzymaniu stabilności cyklu azotowego w glebie leśnej, zapobiega niekontrolowanemu uwalnianiu związków azotu do wód gruntowych i powierzchniowych oraz wspiera sekwestrację węgla.
3. Dostosowanie do nowoczesnych technologii: Obecnie wykorzystywane w pracach gospodarczych maszyny wielooperacyjne (harwestery i forwardery) dysponują żurawiami o wysięgu przekraczającym 10 metrów, co przy obustronnym operowaniu w głąb wydzielenia w pełni zabezpiecza możliwość pozyskania i zrywki drewna przy zachowaniu 30-metrowych odstępów.
4. Aspekt społeczny i przyrodniczy: Rzadsza sieć szlaków operacyjnych zmniejsza fragmentację siedlisk leśnych i pozytywnie wpływa na estetykę lasu, co ma fundamentalne znaczenie w Nadleśnictwie Chojnów – jednostce w 97% będącej obszarem o wiodącej funkcji społecznej i rekreacyjnej dla aglomeracji warszawskiej.

W związku z powyższym, wnoszę o uwzględnienie zapisu o obligatoryjnym wyznaczaniu stałych szlaków co minimum 30 m w wytycznych do prac terenowych dla taksatorów oraz w instrukcjach dla wykonawców prac leśnych w nadchodzącym dziesięcioleciu.

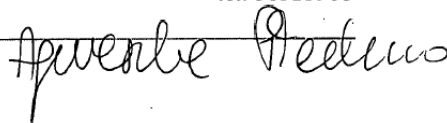
Z poważaniem,

Agnieszka Płachno

ul. Główna 44, 05-502 Kamionka

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringsaw@gmail.com

tel. 50521908

Odpowiedź na wniosek

Udostępnianie drzewostanów przez Nadleśnictwo Chojnów do pozyskania drewna prowadzone jest zgodnie z załącznikiem nr 1 do Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 66 z dnia 7 listopada 2019 roku, które (§ 8, ust. 3), co wynika bezpośrednio z wymagań konstrukcyjnych maszyn wielooperacyjnych wykorzystywanych w tym przypadku, gdy zasięg żurawia harwestera jest mniejszy niż 10 m, należy zastosować tzw. międzypole, na którym drzewa ścinane są pilarką i obalane w kierunku bliższego szlaku lub gdy nieuzasadnione jest ich zagęszczenie. Każdorazowo przy zakładaniu szlaków „manipulacyjnych” o szerokości maksymalnie wykluczyć dodatkowe usuwanie drzew. Wyznaczone pasy manipulacyjne w założeniu mają ograniczać ich wyznaczania można znaleźć więcej informacji m.in. w artykule dedykowanym szlakom operacyjnym w lasach: [%E2%80%93-jakie,-gdzie-i-kiedy#:~:text=Szlaki%20zrywkowe%2C%20to%20pasy%20terenu%20pozbawione%20drzew,zadaniem%20jest%20](#)

Co jest również wartym podkreślenia na podstawie badań naukowych dostępnych w publikacjach Zemánek, T.; Prácheš, M. „Characteristics of a Timber Trailer with a Hybrid Drive”. *Forests* 2022, 13, 1317. <https://doi.org/10.3390/f13081317>

ciężar jednostkowy człowieka o masie 85 kg wynosi 65 kPa, czyli niewiele więcej niż nacisk jednostkowy harwestera o wadze 1900 kg wynosi 190 kPa, zaś nacisk jednostkowy zestawu traktora i przyczepy nasiębniernej o wadze 19800 kg wynosi nawet 200 kPa. W publikacji naukowej autorstwa Tadeusza Moskalika z 2002 r. (czasopismo SYLWAN, nr 11) znajduje się zapamiętanie harvester-forwader, w pełni odpowiada wymaganiom zrównoważonego rozwoju lasów, spełniając określone cele ekologiczne. Wartym zaznaczenia są również wnioski z prac badawczych prowadzonych przez zespół w składzie Włodzimierz Stepien i in. Wpływ szlaków zrywkowych na wzrost i rozwój drzew z nimi sąsiadujących. *Sylwan* 154 (4): 259–266), z których wynika m.in., że: wycięcie szlaków w drzewostanie wpływa na wzrost drzew rosnących bezpośrednio przy szlaku niż u drzew znajdujących się w pewnym oddaleniu od niego, jak i zwykle w lasach bez szlaków, korony a ponadto charakteryzują się, zdecydowanie wyższym udziałem drzew I–III klas Krafta niż w dalszych odległościach od szlaku. Przy tworzeniu projektu PUL dla Nadleśnictwa Chojnów, szczególnej uwadze w zakresie zapewnienia dostępności do lasu poświęciła Emilia Janeczko i Małgorzata Woźniskiej pt. „Zagospodarowanie rekreacyjne lasów Warszawy” (*Studia i Materiały Centrum Badań i Rozwoju Lasów Państwowych*). Najbardziej preferowane dla rekreacji są miejsca zlokalizowane w strefie brzegowej lasu. Wypoczynek w głębi lasu preferują użytkownicy zagospodarowanych rekreacyjnie, a tylko 6% badanych preferuje wypoczynek w miejscach pozbawionych infrastruktury rekreacyjnej. Powyższe wierzymy, że dotyczy także szlaków operacyjnych) w kompleksach leśnych przeznaczonych m.in. do użytkowania gospodarczego lasu (oczywiście z uwzględnieniem). Należy pamiętać również o pozytywnym wpływie otwartych powierzchni na funkcjonowanie ekosystemu leśnego jak i o pojawieniu się (choćby czasowego) gatunków roślin i zwierząt związanych z występowaniem na terenach o większym otwarciu okapem zwartego drzewostanu, czy też dodatkowym dostępem do pokarmu dla mieszkańców lasu (w tym jeleniowatych). Obowiązujące przepisy prawa oraz doniesienia naukowe wyznaczają i wykorzystywanie szlaków operacyjnych w praktyce przy niezaprzeczaniu odbioru powszechnie dostępnego dla społeczeństwa lasu.

16. Wniosek P. Agnieszki Płachno dotyczący kompleksowej ochrony zasobów wodnych, renaturyzacji sieci melioracyjnej oraz wyznaczenia stref buforowych przy ciekach.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Tożsame wnioski: nr. 2, nr. 21

Treść wniosku:

WNIOSEK

do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037

Dotyczy: Kompleksowej ochrony zasobów wodnych, renaturyzacji sieci melioracyjnej oraz wyznaczenia stref buforowych przy ciekach.

W związku z informacjami przedstawionymi podczas Narady Wstępnej, dotyczącymi odstąpienia przez Nadleśnictwo od sporządzenia pełnej analizy hydrologicznej (operatu) ze względu na położenie gruntów nadleśnictwa jedynie w części zlewni, niniejszym składam formalną uwagę i wnioskuję o sporządzenie Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi (PGZW) zgodnie z obowiązującymi wytycznymi.

Uzasadnienie:

1. Zgodnie z Zarządzeniem nr 116 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 14 grudnia 2023 r. (Instrukcja Urządzenia Lasu), dla planów sporządzanych w nowym cyklu (do których zalicza się PUL dla Nadleśnictwa Chojnów), integralną częścią projektu PUL musi być Plan Gospodarowania Zasobami Wodnymi (PGZW). Instrukcja ta w Części II (§ 13–33) nie przewiduje odstępstwa od tej analizy ze względu na „częściowe położenie w zlewni”. Brak podstaw prawnych do odmowy: Twierdzenie, jakoby nie można było wykonać operatu dla „części wód”, nie znajduje oparcia w przepisach ustawy Prawo wodne. Analizy hydrologiczne i operaty wodnoprawne rutynowo wykonuje się dla określonych obszarów (np. działek, kompleksów leśnych), uwzględniając ich wpływ na system hydrologiczny, nawet jeśli nie obejmują one całego dorzecza.
2. Wymogi Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko (SOOŚ): Brak rzetelnego rozpoznania warunków hydrologicznych (w tym wpływu planowanych rębni na retencję i stosunki wodne) uniemożliwi rzetelne sporządzenie Prognozy oddziaływania na środowisko. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE (sprawa C-432/21), plany urządzania lasu muszą być poddane pełnej i precyzyjnej ocenie, aby wykluczyć ich negatywny wpływ na przedmioty ochrony przyrody.
3. Znaczenie lokalne: Nadleśnictwo Chojnów pełni kluczowe funkcje wodochronne dla aglomeracji warszawskiej i okolic. Rezygnacja z analizy hydrologicznej w dobie postępującej suszy i zmian klimatycznych jest działaniem na szkodę interesu publicznego i bezpieczeństwa ekologicznego

regionu. Wobec powyższego wnoszę o uwzględnienie w wytycznych do sporządzenia PUL pełnego zakresu prac hydrologicznych przewidzianych w aktualnej Instrukcji Urządzenia Lasu.

Ponadto w trosce o trwałość ekosystemów leśnych Nadleśnictwa Chojnów w dobie postępujących zmian klimatycznych, wnoszę o:

1. Wdrożenie systemowych rozwiązań małej retencji leśnej, polegających na budowie kaskad zastawek na rowach melioracyjnych oraz odtwarzaniu lokalnych mokradeł i oczek wodnych. Celem jest całkowite powstrzymanie odpływu wód opadowych z kompleksów leśnych i podniesienie poziomu wód gruntowych.
2. Wyznaczenie stałych, bezzrębowych stref buforowych (ekotonowych) o szerokości minimum 20 metrów wzdłuż rzek (m.in. Jeziorki, Zielonej, Tarczynki) oraz wokół zbiorników wodnych. W strefach tych należy zaniechać rębni zupełnych oraz ograniczyć wjazd ciężkiego sprzętu, aby chronić brzegi przed erozją i zapewnić filtrację biogenów.
3. Dostosowanie składów gatunkowych odnowień do zmieniających się warunków wilgotnościowych, z preferencją dla gatunków liściastych o głębokim systemie korzeniowym w miejscach narażonych na przesuszenie.

Nadleśnictwo Chojnów boryka się z postępującym deficytem wody, co bezpośrednio przekłada się na osłabienie zdrowotne drzewostanów (m.in. masowe pojawy jemioli na sosenach i zamieranie jesionów). Zatrzymanie wody w lesie jest jedyną skuteczną metodą adaptacji do zmian klimatu, poprawy mikroklimatu uzdrowskiego obszaru Konstancina-Jeziorny oraz ochrony przeciwpożarowej.

Działania te są spójne z unijnymi strategiami na rzecz bioróżnorodności oraz wymogami ochrony gleb przed degradacją. Pozostawienie nienaruszonej roślinności przy ciekach wodnych dodatkowo zabezpiecza czystość wód, działając jako naturalny filtr (zgodnie z założeniami polityki ograniczania zanieczyszczeń azotowych).

Wnioskowany operat powinien stanowić fundament merytoryczny dla planowanych w PUL zadań z zakresu retencji, a niniejszy wniosek wskazuje na konkretne narzędzia gospodarcze, które powinny zostać wdrożone w oparciu o jego przysłane wyniki.

Z poważaniem,

Agnieszka Plachno

ul. Główna 44, 05-502 Kamionka

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringwarsaw@gmail.com

Agnieszka Plachno ^{tel. 50521908}

Odpowiedź na wniosek

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie w miarę posiadanych środków finansowych i technicznych podejmie działania nad możliwościami sporządzenia Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi, mając m.in. na uwadze istniejące zagrożenie dla utrzymania trwałości lasu związane z odnotowywanym w ostatnim czasie deficytem wody. Woda jest niezwykle ważnym elementem składowym środowiska leśnego, warunkująca często o zachowaniu stabilności procesów zachodzących w ekosystemach leśnych. O słuszności i potrzebie zachowania wody w lesie leśnicy

zwracają uwagę już od wielu lat. Dotychczas podejmowane działania pozwalały na zatrzymanie wody w lesie przynajmniej na poziomie pozwalającym na zachowanie vitalności drzewostanów. Dotychczas częściej obserwowano zjawiska nadmiernej alokacji wody w lesie, w efekcie czego część drzewostanów podlegała trwałem lub czasowemu zalewaniu. Ostatnie lata, z co raz mocniej zaznaczającymi się skutkami zachodzących zmian klimatu oraz jak w przypadku aglomeracji Warszawy, rozrastającej się w szybkim tempie zabudową mieszkaniową i przemysłową wykorzystującą co raz intensywniej pokłady wód podziemnych skutkują m.in. wnioskami władz samorządowych o ograniczanie zużycia wody, której co raz częściej zaczyna brakować (szczególnie w okresie lata tj. okresu nakładającego się m.in. pełnię wegetacji roślin - <https://piaseczno.eu/komunikat-pwik-piaseczno-w-sprawie-racjonalnego-korzystania-z-wody-2025/>). O nieocenionej roli ekosystemów leśnych i Lasów Państwowych w zarządzaniu zasobami wodnymi możemy spotkać się m.in. w Uchwale Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2023 poz. 1119) (<https://share.google/IUdSLNIIcCFCjiL9E>), gdzie zauważono, że Lasy znacząco wpływają na poprawę naturalnej retencji wody i gospodarki wodnej w zlewniach, zatrzymując i spowalniając odpływ wód opadowych. Na 21,7% lasów, pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, dominują lasy o funkcji wodochronnej. W lasach tych sposób prowadzenia gospodarki leśnej ukierunkowany jest na poprawę gospodarki wodnej. Ustawa definiuje rodzaje lasów ochronnych, w tym wskazuje na znaczącą rolę lasów, które chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz mają zdolność regulacji stosunków hydrologicznych w zlewni oraz na obszarach wododziałów.

Ze względu na złożoność procesu oraz skalę przedsięwzięcia na etapie tworzenia PUL dla Nadleśnictwa Chojnów nie planuje się sporządzania Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi (PGZW) dla Nadleśnictwa Chojnów. Sporządzanie takich planów nie jest obligatoryjne w ramach sporządzania Planów Urządzenia Lasu kolejnej rewizji, jest zadaniem fakultatywnym, podlegającym oddzielnej od PUL procedurze ogłaszania zamówienia publicznego.

Obecnie w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych trwają ustalenia co do sposobu zlecenia, sporządzania i zakresu PGZW, uwzględniającego współpracę międzyministerialną, obejmującą Ministerstwo Klimatu i Środowiska, nadzorujące PGL Lasy Państwowe, Ministerstwo Infrastruktury, nadzorujące PGW Wody Polskie oraz Ministerstwo Rolnictwa, nadzorujące gospodarowanie na terenach rolniczych. Instrukcja Urządzenia Lasu cz. II (2024) zaleca, aby Plan Gospodarowania Zasobami Wodnymi był sporządzany w skali zlewni rzecznej i/lub zlewni zależnych hydrologicznie oraz powiązany z celami i działaniami przewidzianymi w planach gospodarowania wodami w regionie lub dorzeczu, co jest możliwe jedynie przy ścisłej współpracy ww. ministerstw. Ujęcie zlewniowe sporządzania PGZW jest natomiast pojęciem szerszym niż zasięg terytorialny Nadleśnictwa Chojnów, jak również zdecydowanie szerszym niż obszar gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa – właściwe i skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi wymaga ścisłej współpracy i współdziałania (także w aspekcie finansowym) pomiędzy wszystkimi właścicielami/zarządcami poszczególnych form własności gruntu terenu Nadleśnictwa (własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP lub PGW Wody Polskie, własność samorządu terytorialnego, własność prywatna) w celu pogodzenia potrzeb, często sprzecznych, poszczególnych interesariuszy korzystania z zasobów wodnych.

Nadleśnictwo Chojnów od wielu lat podejmuje natomiast działania służące gospodarowaniu zasobami wodnymi na mniejszą skalę i wyłącznie w obrębie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, realizując projekty unijne małej retencji nizinnej (MRN) zarówno w pierwszej, drugiej, jak i obecnej trzeciej perspektywie czasowej projektu. Ponadto, oprócz działań realizowanych w ramach Projektu MRN3, Nadleśnictwo Chojnów planuje podjęcie działań z zastosowaniem metod „nieinwestycyjnych”, poza finansowaniem z Projektu, tj. z wykorzystaniem własnych materiałów i środków finansowych, np. blokując odpływ wody w rowach poprzez umieszczanie w nich pni, kłód, fragmentów drewna w miejscach zapewniających możliwość ich szybkiego usunięcia, jeśli zaistnieje taka potrzeba. Ponadto, Nadleśnictwo Chojnów nie wykonuje cięć zupełnych w pasie szerokości 25 m od linii brzegowej naturalnych cieków i zbiorników wodnych (rzek, strumieni, jezior, stawów), źródeł, torfowisk, bagien, itp. W tym zakresie Nadleśnictwo bardzo szczegółowo realizuje wytyczne zawarte w § 3 Rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie wymagań dobrej praktyki w zakresie gospodarki leśnej (Dz.U. 2023 poz. 672), w którym to szczególnie baczna uwagę zwraca się na prowadzenie gospodarki

leśnej w aspekcie zachowania zasobów wodnych (np. koryt cieków naturalnych nie wykorzystuje się do zrywki drewna; w pasie o szerokości 10 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych zaleca się pozostawiać: zwalone pnie drzew, podszyt, duże kamienie w celu ułatwienia zwierzętom migracji oraz dostępu do wody; nie stosuje się rębni zupełnych oraz rębni gniazdowych w pasie o szerokości 25 m od linii brzegu naturalnych cieków i zbiorników wodnych). Dodatkowo działalność Nadleśnictwa, również w zakresie dbałości o zachowanie zasobów wodnych, jest oceniana w ramach przyznanych RDLP w Warszawie certyfikatów w systemach *Programme for the Endorsement of Forest Certification* (PEFC) i *Forest Stewardship Council* (FSC).

Należy jednakże mieć na uwadze, że gospodarowanie zasobami wodnymi w sytuacji jej stałego niedoboru, stałego wciąż rosnącego poboru i marnotrawienia (inwestycje wielkopowierzchniowe z nieprzepuszczalnym podłożem; nawadnianie upraw rolniczych i sadowniczych; nadmiarowy, przekraczający dopuszczalny, pobór wód podziemnych ze studni głębinowych na posesjach prywatnych i firmowych) jest bardzo trudne i cedowanie odpowiedzialności za gospodarowanie tymi zasobami na jednego tylko użytkownika (PGL LP) nie może być rozwiązaniem skutecznym, poprawiającym bilans wodny terenu Nadleśnictwa Chojnów.

Mając na względzie troskę o powierzone w zarząd Nadleśnictwu Chojnów ekosystemy leśne, podjęte zostaną działania niezależne od prowadzonych już przez wyłonionego w drodze przetargu publicznego wykonawcy projektu PUL, sporządzenia opracowania planu gospodarowania zasobami wodnymi (PGZW). Zakres opracowania będzie wynikał z możliwości zaangażowania poszczególnych podmiotów i środków finansowych oraz dostępności profesjonalnych firm, które wspomogłyby zleceniodawcę w przygotowaniu omawianego dokumentu.

Nadleśnictwo Chojnów będzie kontynuowało proces przebudowy drzewostanów z wykorzystaniem potencjału wzrostu gatunków najbardziej „plastycznych” tj. o cenach wykazujących większą adaptacyjność do skutków zachodzących zmian klimatu, posługując się wynikami prowadzonych na terenie Nadleśnictwa drzewostanów doświadczalnych ale i w oparciu o wyniki badań empirycznych, w tym efektów doświadczeń proveniencyjnych i z zastosowaniem tzw. migracji wspomaganej.

17. Wniosek P. Agnieszki Płachno o uwzględnienie wyników planowanego drugiego etapu pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej i określania sposobów gospodarowania nimi w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Tożsame wnioski: nr. 7, nr. 13

Treść wniosku:

WNIOSEK

do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037

Dotyczy: Uwzględnienia wyników planowanego drugiego etapu pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej i określania sposobów gospodarowania nimi w projekcie PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037.

W związku z trwającymi pracami nad sporządzeniem nowego projektu Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 oraz biorąc pod uwagę ustawowe prawo strony społecznej do udziału w procesie planistycznym, niniejszym przekazuję na Państwa ręce wniosek dotyczący uwzględnienia wyników planowanego drugiego etapu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej i określania sposobów gospodarowania nimi w ramach pilotażowego procesu lasów społecznych dla Warszawy.

W roku 2024 Ministerstwo Klimatu i Środowiska zainicjowało prace lokalnych zespołów z udziałem przedstawicieli różnych interesariuszy, których zadaniem było pilotażowe wyznaczenie oraz określenie zasad gospodarowania w lasach o wiodącej funkcji społecznej (dalej: lasy społeczne). Raporty z prac zespołów zostały przekazane przez Lasy Państwowe do MKiŚ i poddane szczegółowej analizie. W części miast udało się doprowadzić do uzgodnień w zakresie zasięgu lasów społecznych, jak w przypadku Nadleśnictwa Chojnów. Zgodnie z przedstawionymi na oficjalnej stronie Ministerstwa Klimatu i Środowiska informacjami 97% Nadleśnictwa Chojnów jest lasami o wiodącej funkcji społecznej (<https://www.gov.pl/web/klimat/lasyspoleczne-warszawa>). Wyniki te przedstawiono na oficjalnej mapie lasów społecznych wokół Warszawy. Dokończenie procesu w tych miastach będzie polegało na określeniu zasad prowadzenia gospodarki leśnej.

Lasy o wiodącej funkcji społecznej to lasy, które mają szczególne znaczenie dla społeczeństwa. Sposób zarządzania nimi będzie koncentrował się na wzmacnianiu funkcji związanych z rekreacją, edukacją, zdrowiem, ochroną różnorodności biologicznej, ochroną ujęć wód, jak również ochroną przed powodzią.

Zgodnie z oficjalnym harmonogramem proces będzie wyglądał następująco:

„kwiecień 2026 – czerwiec 2026

UZASADNIENIE:

1. Zapewnienie spójności operatu PUL z rezultatami I etapu pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej, prezentowanemu także w raporcie Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie z pilotażowego procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej.
2. Nadleśnictwo Chojnów to podmiejskie kompleksy leśne podlegające ogromnej presji rekreacyjnej. Jako nadleśnictwo w 97% stanowiące obszar uznany za lasy o wiodącej funkcji społecznej jest modelowym przykładem wdrażania reformy leśnictwa pod kątem funkcji społecznej. Projekt PUL dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 powinien to wyraźnie podkreślać.

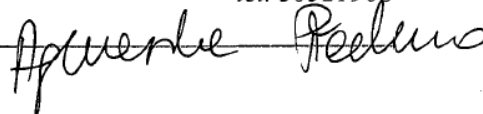
Z poważaniem,

Agnieszka Plachno

ul. Główna 44, 05-502 Kamionka

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringwarsaw@gmail.com

tel. 50521908

Odpowiedź na wniosek

Procedura sporządzania projektu PUL jest ściśle uregulowana prawnie poprzez zapisy prawa powszechnego: ustawy o lasach, ustawy OOS czy ustawy o ochronie przyrody oraz zapisy regulacji wewnętrznych (m.in. Instrukcję Urządzania Lasu). Na dzień dzisiejszy, ministerialny proces dot. wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej (LoWFS) ma charakter pilotażowy i nadal trwa zgodnie z wyznaczonym harmonogramem (wdrożenie rekomendacji ma nastąpić w okresie sierpień 2026 – sierpień 2027). Mając na uwadze powyższe, proces związany z wyznaczaniem lasów o zwiększonej funkcji społecznej należy realizować zgodnie Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach zarządzie Lasów Państwowych” oraz Instrukcją Urządzania Lasu.

Ponadto, ustalenia z pracy Zespołu dot. LoWFS wokół miasta Warszawy, odnoszące się do samych LoWFS, nie mogły na tym etapie zostać przyjęte jako propozycja lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LoZFS), procedowana w ramach tworzonego projektu planu urządzenia lasu. Wynika to z faktu, że kryteria przyjęte w procesie dot. ustalania LoWFS nie są tożsame z kryteriami określonymi w dokumentach wewnętrznych PGL – Lasy Państwowe (m.in. Instrukcji Urządzania Lasu).

18. Wniosek P. Agnieszki Płachno o podwyższenie udziału powierzchni kęp ekologicznych do 10% oraz wyznaczania stałych biogrup.

Osoba składająca wniosek: Agnieszka Płachno

Treść wniosku:

WNIOSEK

dotyczący zwiększenia standardów ochrony biocenotycznej w projekcie PUL 2028–2037

Dotyczy: Podwyższenia udziału powierzchni kęp ekologicznych do 10% oraz wyznaczania stałych biogrup.

Wnoszę o przyjęcie w nowym Planie Urządzenia Lasu zasady pozostawiania w każdym wydzieleniu objętym użytkowaniem rębny kęp ekologicznych o powierzchni stanowiącej minimum **10% powierzchni zrębowej** (zamiast standardowych 5%) oraz o obowiązkowe wyznaczanie stałych biogrup drzew dziuplastych i przestoje.

UZASADNIENIE

- Ciągłość ekosystemowa:** Zwiększenie powierzchni kęp do 10% pozwala na realną ochronę organizmów związanych ze środowiskiem leśnym, które nie posiadają zdolności do szybkiej dyspersji.
- Synergia z wiekiem rębności:** Proponowane przeze mnie podwyższenie wieku rębego o 20 lat stworzy drzewostany o wysokich walorach przyrodniczych. Pozostawienie ich fragmentów w formie kęp pozwoli na zachowanie najcenniejszych osobników aż do ich naturalnego rozpadu, co wzbogaci las w martwe drewno (zgodnie z wymogami certyfikacji FSC).
- Łagodzenie konfliktów społecznych:** Nadleśnictwo Chojnów, jako las o wiodącej funkcji społecznej, wymaga metod gospodarczych minimalizujących szok krajobrazowy. Kępy ekologiczne o większej powierzchni skuteczniej maskują zręby i zachowują walory estetyczne lasu dla osób korzystających z rekreacji.
- Zgodność z nowymi wytycznymi:** Wniosek wpisuje się w najnowsze trendy "leśnictwa retencyjnego" (retention forestry), które jest promowane przez Komisję Europejską jako metoda godząca gospodarkę surowcową z ochroną środowiska.

Z poważaniem,

Agnieszka Płachno

aga.lucja.plachno@gmail.com; oneringsaw@gmail.com

Agnieszka Płachno tel. 50521908

Odpowiedź na wniosek

Pozostawiana powierzchnia kęp starodrzewu, przyjęta w pracach przygotowawczych projektu planu urządzenia lasu dla Nadleśnictwa Chojnów, dla powierzchni z cięciami rębnią I i w rębniach złożonych wyniesie przynajmniej 5% z możliwością zwiększenia udziału procentowego powierzchni do poziomu zgodnego z uwarunkowaniami przyrodniczymi i niezakłócającymi prowadzenie wielofunkcyjnej i zrównoważonej gospodarki leśnej, która zgodnie z zasadą przyjętą podczas Szczytu Klimatycznego COP24 w Katowicach „przyczynia się do ochrony przyrody” (<https://share.google/TLfVt8xlPFvoNwr4F>). Wielkość udziału drewna martwego będzie pozostawiana w drzewostanach na zasadach umożliwiających występowanie gatunków związanych

z różnymi postaciami drewna (drzewa stojące, leżące i pnie oraz gałęzie). Ważnym przy tym jest by w pierwszej kolejności, zachowywać drzewa z tzw. dziuplaste, pamiętając równolegle o zasadzie potrzeby zachowania bezpieczeństwa publicznego osób odwiedzających las oraz bezpieczeństwa pożarowego i sanitarnego lasu.

W nadleśnictwach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie przyjęte jest aby pozostawiać do naturalnego rozkładu co najmniej 5% powierzchni bloku drzewostanów rębnych w ostępie, podczas realizacji cięć rębnych. Wyjątek od tej zasady będzie mógł dot. przypadków przewidzianych w Zasadach Hodowli Lasu (ZHL), np. bloków upraw pochodnych.

19. **Wniosek P. Sławomira Kubisa o dokonanie w terminie 30 dni korekty założeń do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów przedstawionych w Raporcie z Narady Wstępnej, tak aby uwzględniały ustalenie Zespołu ds. lasów społecznych wokół Warszawy wskazujące Nadleśnictwo Chojnów jako obszar lasów o wiodącej funkcji społecznej.**

Osoba składająca wniosek: Sławomir Kubisa

Tożsame wnioski: nr. 7, nr. 13, nr. 17

Treść wniosku:

Wniosek nr 1

do założeń projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028 - 2037

Po zapoznaniu się z Protokołem z Narady Wstępnej do projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028 - 2037, zatwierdzonym przez pana Tomasza Józwiaka, dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, zgłaszam wniosek o usunięcie wady proceduralnej projektu PUL.

Treść wniosku

Wnoszę o dokonanie w terminie 30 dni korekty założeń do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów przedstawionych w Raporcie z Narady Wstępnej, tak **aby uwzględniały ustalenie Zespołu ds. lasów społecznych wokół Warszawy wskazujące Nadleśnictwo Chojnów jako obszar lasów o wiodącej funkcji społecznej.**

Do czasu usunięcia wskazanej wady proceduralnej dalsze prace nad projektem PUL nie powinny być kontynuowane.

Uzasadnienie wniosku

W Protokole na stronie 37 znajduje się następujące stwierdzenie:

„Pilotażowy Lokalny Zespół ds. lasów społecznych wokół miasta Warszawa powołany z inicjatywy Ministerstwa Klimatu i Środowiska, obradujący w 2024 r. w Mazowieckim Urzędzie Wojewódzkim w Warszawie przyjął, że tereny leśne w zarządzie Nadleśnictwa Chojnów są w całości lasami o zwiększonej funkcji społecznej.”

Stwierdzenie to nie odpowiada ustaleniom zawartym w cytowanym dokumencie.

Raport z pilotażowego, uspołecznionego procesu zainicjowanego przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska dotyczącego **lasów o wiodącej funkcji społecznej** wokół miasta Warszawa stwierdza, że:

„W Nadleśnictwie Chojnów (...) Lasy Państwowe przystały na propozycję strony społecznej wskazania 100% Nadleśnictwa jako **lasu o wiodącej funkcji społecznej**. Jednocześnie przedstawiciele strony społecznej odczytali stanowisko Porozumienia inicjatyw Lasów Chojnowskich, które uzyskało poparcie większości samorządów z terenu Nadleśnictwa Chojnów wypowiadających się w sprawie **lasów o wiodącej funkcji społecznej**.”

Pod Raportem Zespołu do wyznaczania Lasów Społecznych wokół Warszawy znajdują się – z datą 14.11.2024 – podpisy członków Prezydium Zespołu:

- pani Małgorzaty Pacheckiej, wójt gminy Michałowice, przedstawicielki strony samorządowej
- pana Dobiesława Rzemieniewskiego, przedstawiciela strony społecznej
- oraz pana Tomasza Józwiaka, dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, przedstawiciela Lasów Państwowych

Również z Zarządzenia nr 109 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 30 sierpnia 2024 r. w sprawie powołania lokalnych zespołów do spraw lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miast: Bydgoszcz-Toruń, Gdańsk-Sopot-Gdynia, Katowice, Kraków, Łódź, Poznań, Szczecin, Warszawa, Wrocław wynika wprost, iż celem prac zespołu było **wyznaczenie lasów o wiodącej funkcji społecznej**.

Status ten został przyjęty w wyniku prac zespołu powołanego przez Lasy Państwowe w ramach procesu konsultacyjnego.

„**Wiodąca funkcja społeczna**” oznacza sytuację, w której funkcja społeczna ma pierwszeństwo, a funkcja gospodarcza jest jej podporządkowana.

Definicja:

“Funkcja wiodąca to podstawowa, dominująca rola lub przeznaczenie obiektu, przestrzeni, terenu lub jednostki organizacyjnej, na którą w pierwszej kolejności opiera się jego charakter i sposób wykorzystania.”

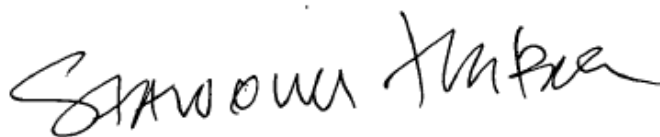
Termin „zwiększona funkcja społeczna” pochodzi z wewnętrznego zarządzenia Lasów Państwowych podpisanego przez ówczesnego Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych Józefa Kubicę w roku 2022, a więc na dwa lata przed rozpoczęciem procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół miast. Termin ten nie jest używany w dokumentach procesu wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Warszawy.

Uzgodnione pierwszeństwo funkcji społecznej nie zostało uwzględnione przy formułowaniu założeń do projektu PUL, co w sposób wadliwy ustawiło punkt wyjścia dla procesu projektowania Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów.

Oznacza to, że założenia projektu PUL zostały sformułowane w oparciu o przesłankę pozostającą w sprzeczności z ustaleniami przyjętymi w toku procesu **wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej wokół Warszawy**.

Dlatego wnoszę o dokonanie w terminie 30 dni stosownej korekty założeń opracowywanego PUL – jak wyżej. Proszę o pisemne poinformowanie o sposobie rozpatrzenia niniejszego wniosku.

Sławomir Kubisa, 27.03.2026

Odpowiedź na wniosek

Informacje o ustaleniach dot. LoWFS zostały zawarte w protokole z Narady Wstępnej PUL w punkcie 20. *Wskazanie wstępnej propozycji obszarów o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności i potrzebie utworzenia gospodarstwa lasów oddziaływania społecznego.* Procedura sporządzania projektu PUL jest ściśle uregulowana prawnie poprzez zapisy prawa powszechnego: ustawy o lasach, ustawy OOS czy ustawy o ochronie przyrody oraz zapisy regulacji wewnętrznych (m.in. Instrukcję Urządzenia Lasu). Na dzień dzisiejszy, ministerialny proces dot. wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej (LoWFS) ma charakter pilotażowy i nadal trwa zgodnie z wyznaczonym harmonogramem (wdrożenie rekomendacji ma nastąpić w okresie sierpień 2026 – sierpień 2027). Mając na uwadze powyższe, proces związany z wyznaczaniem lasów o zwiększonej funkcji społecznej należy realizować zgodnie Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach zarządzie Lasów Państwowych” oraz Instrukcją Urządzenia Lasu.

Ponadto, ustalenia z pracy Zespołu dot. LoWFS wokół miasta Warszawy, odnoszące się do samych LoWFS, nie mogły na tym etapie zostać przyjęte jako propozycja lasów o zwiększonej funkcji społecznej (LoZFS), procedowana w ramach tworzonego projektu planu urządzenia lasu. Wynika to z faktu, że kryteria przyjęte w procesie dot. ustalania LoWFS nie są tożsame z kryteriami określonymi w dokumentach wewnętrznych PGL – Lasy Państwowe (m.in. Instrukcji Urządzenia Lasu).

20. **Wniosek P. Sławomira Kubisa o uwzględnienie w dokumentacji projektu PUL kategorii lasów ochronnych „lasy ochronne - ochrona miast”, występującej na znaczącej części powierzchni Nadleśnictwa Chojnów, jeszcze przed korektą ich obszarów, którą wymusza rosnąca presja urbanizacyjna aglomeracji warszawskiej**

Osoba składająca wniosek: Sławomir Kubisa

Tożsame wnioski: nr. 6

Treść wniosku:

Wniosek nr 2

do założeń projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów

Po zapoznaniu się z Protokołem z Narady Wstępnej do projektu Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów, zatwierdzonym przez pana Tomasza Józwiaka, dyrektora Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Warszawie, zgłaszam wniosek o usunięcie wady proceduralnej projektu PUL.

Treść wniosku

Wnoszę o dokonanie w terminie 30 dni korekty założeń do projektu Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów przedstawionych w Protokole z Narady Wstępnej poprzez:

uwzględnienie w dokumentacji projektu PUL kategorii lasów ochronnych „lasy ochronne – ochrona miast”, występującej na znaczącej części powierzchni Nadleśnictwa Chojnów, jeszcze przed korektą ich obszarów, którą wymusza rosnąca presja urbanizacyjna aglomeracji warszawskiej.

W szczególności wnoszę o:

1. przedstawienie pełnego wykazu kategorii i powierzchni lasów ochronnych obowiązujących w Nadleśnictwie Chojnów, wynikających z decyzji Ministra Środowiska z dnia 10 marca 2008 r.,
2. wskazanie powierzchni lasów o kategorii „Ochrona Miast”,
3. określenie konsekwencji tej kategorii ochronnej dla projektowanych zasad prowadzenia gospodarki leśnej w projekcie PUL,
4. do czasu wprowadzenia wnioskowanej korekty do założeń projektu PUL dalsze prace nad tym projektem nie powinny być prowadzone.

Uzasadnienie wniosku

Protokół z Narady Wstępnej odwołuje się na stronie 12 tej do decyzji Ministra Środowiska z dnia 10 marca 2008 r. ustanawiającej lasy ochronne w Nadleśnictwie Chojnów, jednak nie przedstawia pełnego wykazu kategorii ochronnych wynikających z tej decyzji.

Cytat ze strony 12 Protokołu:

5. Potrzeby w zakresie ustanowionych kategorii ochronności w lasach

Nadleśnictwo Chojnów nie wnosi o zmianę kategorii i zasięgu lasów ochronnych.

Wykaz lasów ochronnych na mocy art.16 Ustawy o lasach z 28 września 1991 r. zawarty jest w decyzji Ministra Środowiska DLOPiK-L-Ip-0233-4/08 z dnia 10 marca 2008 r.

Kategoria ochronności	Powierzchnia wg SILP [ha]	Powierzchnia wg Decyzji [ha]
Glebochronne	50,67	51
Wodochronne	2 407,21	2413
Nasienne	44,14	48
Ostoje zwierząt	202,27	206
Badawcze*	352,71	349

Tymczasem odpowiedni zapis ze strony 191 dokumentu Elaborat dotyczący PUL 2018-2027 Nadleśnictwa Chojnów wymienia skrupulatnie **kompletną listę kategorii ochronnych gruntów Nadleśnictwa**. Pierwsza i druga tabela różnią się zasadniczo pod względem wykazywanych powierzchni i kategorii ochronnych - pomimo faktu, że oba dokumenty powołują się na tę samą decyzję Ministra Środowiska DLOPiK-L-Ip-0233-4/08 z dnia 10 marca 2008 r.

W szczególności w Protokole z Narady Wstępnej brak odniesienia do kategorii „**lasy ochronne – ochrona miast**”, których występowanie na powierzchni blisko 6000 ha Nadleśnictwa Chojnów potwierdzone zarówno w Elaboracie 2018-2027 jak i w systemach informacyjnych Lasów Państwowych.

Pominięcie gruntów leśnych zaliczonych do **kategorii ochronności - ochrona miast** w założeniach projektu PUL **uniemożliwia ocenę, w jaki sposób wynikające z niej funkcje ochronne i społeczne zostały uwzględnione w projektowanej gospodarce leśnej**.

Natomiast powód, dla którego wprowadzona została kategoria ochronności obszarów leśnych - **ochrona miast**, w ciągu dziesięciu lat, które upłynęły od opracowania PUL na lata 2028-2027 - stał się jeszcze bardziej palący.

Cytat ze strony 191 dokumentu Elaborat PUL 2028-2027:

3.1.2.1. Podział lasu na grupy lasu i kategorie ochronności

W Nadleśnictwie Chojnów przyjęto podział lasu na kategorie ochronności określony Decyzją Ministra Środowiska z dnia 10 marca 2008 r. Powierzchnia lasów ochronnych wg tej decyzji wynosi 6 008 ha. Podział powierzchni leśnej nadleśnictwa według funkcji lasu oraz poszczególnych kategorii ochronności przedstawia tabela:

Tabela 46. Zestawienie powierzchni gruntów leśnych według głównych funkcji lasu i kategorii ochronności

Lp.	Kategoria lasu	Nadleśnictwo	
		Powierzchnia [ha] Miąższość [m ³]	% %
1	2	4	5
1	Rezerwaty	284,32	2,88
		135625	4,62
2	Lasy ochronne razem	5989,30	60,71
		1726430	58,85
2	w miastach i wokół miast	4684,63	47,49
		1412251	48,14
2	wodochronne	952,04	9,65
		230936	7,87
2	glebochronne	352,63	3,57
		83243	2,84
3	Lasy wielofunkcyjne (gospodarcze)	3591,00	36,40
		1071686	36,53
Razem		9864,62	100,00
		2933741	100,00

Powierzchnia lasów ochronnych nieznacznie (18,70 ha) różni się od powierzchni z poprzedniego planu a jest to wynikiem korekt przebiegu granic wydzielen, przekazania gruntów pod inwestycje drogowe i kolejowe oraz porządkowania stanu posiadania i ewidencji

W związku z powyższym wnoszę jak na wstępie. Proszę o pisemne poinformowanie o sposobie rozpatrzenia niniejszego wniosku.

Sławomir Kubisa, 27.03.2026

Odpowiedź na wniosek

W ramach prac przygotowawczych do PUL Nadleśnictwa Chojnów w 2025 r. oceniono aktualność lasów ochronnych Nadleśnictwa Chojnów, ustanowionych decyzją Ministra Środowiska DLOPiK-L-lp-0233-408 z 10 marca 2008 r.

W planie Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 zostanie zamieszczone zestawienie powierzchni poszczególnych kategorii ochronności z decyzji ministra i powierzchni wynikających z nowego podziału powierzchniowego wydzielen drzewostanowych.

21. Wniosek P. Agnieszki P. Anny Kolińskiej (Fundacja Alarm dla Klimatu) o włączenie do Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Chojnów kompleksowego opracowania hydrologicznego – operatu dla zlewni wód oraz wytycznych z zakresu retencji korytowej i ochrony zasobów wodnych

Osoba składająca wniosek: Anna Kolińska

Tożsame wnioski: nr. 2, nr. 16

Treść wniosku:

WNIOSEK o włączenie do Planu Urządzenia Lasu (PUL) dla Nadleśnictwa Chojnów kompleksowego opracowania hydrologicznego – operatu dla zlewni wód oraz wytycznych z zakresu retencji korytowej i ochrony zasobów wodnych.

W związku z rozpoczęciem prac nad nowym Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów, niniejszym wnioskujemy o sporządzenie i wdrożenie szczegółowego opracowania hydrologicznego. Z uwagi na postępujące zmiany klimatyczne oraz związane z nimi długotrwałe okresy suszy, ochrona zasobów wodnych powinna być wpisana w PUL jako działanie priorytetowe, warunkujące pozostałe czynności.

Wnioskujemy o przeprowadzenie dogłębnej inwentaryzacji strat i zagrożeń wynikających z suszy na wszystkich jej poziomach (atmosferycznym, hydrologicznym, glebowym i hydrogeologicznym). W nadleśnictwie obserwujemy od lat objawy zamierania sosny pospolitej oraz obniżenia lustra wód gruntowych, co wymaga natychmiastowego ujęcia w planach operacyjnych. **Należy przeprowadzić rzetelne badania wpływu tradycyjnych zabiegów gospodarczych – w tym cięć rębnych, cięć uprzątających, cięć przedrębnych oraz sztucznych odnowień z użyciem orki– na zdolności retencyjne gleby.**

Przed przystąpieniem do planowania prac gospodarczych bezwzględnie należy sporządzić szczegółową analizę w formie operatu hydrologicznego dla zlewni wód, obejmującą pełną dokumentację bilansu wodnego w granicach zlewni objętych zasięgiem Nadleśnictwa. Dokument ten powinien stanowić fundament dla wszelkich przyszłych działań z zakresu małej retencji oraz prac związanych z gospodarką leśną.

Wdrożenie retencji korytowej powinno zawierać katalog działań technicznych i przyrodniczych mających na celu spowolnienie odpływu wód (m.in. budowa zastawek,

zasypywanie części rowów melioracyjnych, renaturyzacja małych cieków). Retencja korytowa musi być traktowana jako kluczowy element strategii przeciw suszowej nadleśnictwa. Bezwzględnie należy chronić i wzmacniać wszystkie siedliska bobrowe, dbać o zachowanie dużej ilości martwego drewna w lesie jako rezerwuaru wody, chronić mikrosiedliska wilgotne i śródleśne oczka wodne poprzez zachowanie wokół nich otulin leśnych bez wskazań gospodarczych. Obszary leśne wzdłuż cieków wodnych i rzek również pozostawić bez wskazań gospodarczych.

Wnioskujemy, aby po opracowaniu szczegółowego operatu hydrologicznego w ramach PUL wyznaczono konkretne wskazówki gospodarcze, tj.: wyznaczenie stref buforowych wzdłuż rzek i cieków oraz ich wyłączenie z prac gospodarczych; podobnie, ze względu na ochronę wody, wyłączenie z produkcji surowcowej olsów i łęgów (91E0); wyłączenie z gospodarki leśnej wydzieleń lub całych oddziałów mających status lasów wodochronnych.

Celem niniejszego wniosku jest zapewnienie trwałości i stabilności lasów Nadleśnictwa Chojnów poprzez racjonalne zarządzanie zasobami wodnymi oraz minimalizację skutków suszy. Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodziom i suszom w ekosystemach leśnych wpisuje się w nadrzędne cele Lasów Państwowych.

Wykonanie zadania należy obligatoryjnie powierzyć zespołowi niezależnych ekspertów, w tym hydrologów i ekohydrologów, z jednostki zewnętrznej, autonomicznej i niezależnej finansowo od PGL LP.

Z poważaniem,
Anna Kolińska - prezes zarządu
Agnieszka Płachno - członek zarządu

Fundacja Alarm dla Klimatu

Odpowiedź na wniosek

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie w miarę posiadanych środków finansowych i technicznych podejmie działania nad możliwościami sporządzenia Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi, mając m.in. na uwadze istniejące zagrożenie dla utrzymania trwałości lasu związane z odnotowywanym w ostatnim czasie deficytem wody. Woda jest niezwykle ważnym elementem składowym środowiska leśnego, warunkująca często o zachowaniu stabilności procesów zachodzących w ekosystemach leśnych. O słuszności i potrzebie zachowania wody w lesie leśnicy zwracają uwagę już od wielu lat. Dotychczas podejmowane działania pozwalały na zatrzymanie wody w lesie przynajmniej na poziomie pozwalającym na zachowanie witalności drzewostanów. Dotychczas częściej obserwowano zjawiska nadmiernej alokacji wody w lesie, w efekcie czego część drzewostanów podlegała trwałemu lub czasowemu zalewaniu. Ostatnie lata, z co raz mocniej zaznaczającymi się skutkami zachodzących zmian klimatu oraz jak w przypadku aglomeracji Warszawy, rozrastającą się w szybkim tempie zabudową mieszkaniową i przemysłową wykorzystującą co raz intensywniej pokłady wód podziemnych skutkują m.in. wnioskami władz samorządowych o ograniczanie zużycia wody, której co raz częściej zaczyna brakować (szczególnie w okresie lata tj. okresu nakładającego się m.in. pełnię wegetacji roślin - <https://piaseczno.eu/komunikat-pwik-piaseczno-w-sprawie-racjonalnego-korzystania-z-wody-2025/>). O nieocenionej roli ekosystemów leśnych i Lasów Państwowych w zarządzaniu zasobami wodnymi możemy spotkać się m.in. w Uchwale Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2023 poz. 1119) (<https://share.google/IUdSLNIICCFcjiL9E>), gdzie zauważono, że Lasy znacząco wpływają na poprawę naturalnej retencji wody i gospodarki wodnej w zlewniach,

zatrzymując i spowalniając odpływ wód opadowych. Na 21,7% lasów, pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, dominują lasy o funkcji wodochronnej. W lasach tych sposób prowadzenia gospodarki leśnej ukierunkowany jest na poprawę gospodarki wodnej. Ustawa definiuje rodzaje lasów ochronnych, w tym wskazuje na znaczącą rolę lasów, które chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz mają zdolność regulacji stosunków hydrologicznych w zlewni oraz na obszarach wododziałów.

Ze względu na złożoność procesu oraz skalę przedsięwzięcia na etapie tworzenia PUL dla Nadleśnictwa Chojnów nie planuje się sporządzania Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi (PGZW) dla Nadleśnictwa Chojnów. Sporządzanie takich planów nie jest obligatoryjne w ramach sporządzania Planów Urzędnia Lasu kolejnej rewizji, jest zadaniem fakultatywnym, podlegającym oddzielnej od PUL procedurze ogłaszania zamówienia publicznego. Obecnie w Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych trwają ustalenia co do sposobu zlecenia, sporządzania i zakresu PGZW, uwzględniającego współpracę międzyministerialną, obejmującą Ministerstwo Klimatu i Środowiska, nadzorujące PGL Lasy Państwowe, Ministerstwo Infrastruktury, nadzorujące PGW Wody Polskie oraz Ministerstwo Rolnictwa, nadzorujące gospodarowanie na terenach rolniczych. Instrukcja Urzędnia Lasu cz. II (2024) zaleca, aby Plan Gospodarowania Zasobami Wodnymi był sporządzany w skali zlewni rzecznej i/lub zlewni zależnych hydrologicznie oraz powiązany z celami i działaniami przewidzianymi w planach gospodarowania wodami w regionie lub dorzeczu, co jest możliwe jedynie przy ścisłej współpracy ww. ministerstw. Ujęcie zlewniowe sporządzania PGZW jest natomiast pojęciem szerszym niż zasięg terytorialny Nadleśnictwa Chojnów, jak również zdecydowanie szerszym niż obszar gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Nadleśnictwa – właściwe i skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi wymaga ścisłej współpracy i współdziałania (także w aspekcie finansowym) pomiędzy wszystkimi właścicielami/zarządcami poszczególnych form własności gruntu terenu Nadleśnictwa (własność Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP lub PGW Wody Polskie, własność samorządu terytorialnego, własność prywatna) w celu pogodzenia potrzeb, często sprzecznych, poszczególnych interesariuszy korzystania z zasobów wodnych.

Nadleśnictwo Chojnów od wielu lat podejmuje natomiast działania służące gospodarowaniu zasobami wodnymi na mniejszą skalę i wyłącznie w obrębie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, realizując projekty unijne małej retencji nizinnej (MRN) zarówno w pierwszej, drugiej, jak i obecnej trzeciej perspektywie czasowej projektu. Ponadto, oprócz działań realizowanych w ramach Projektu MRN3, Nadleśnictwo Chojnów planuje podjęcie działań z zastosowaniem metod „nieinwestycyjnych”, poza finansowaniem z Projektu, tj. z wykorzystaniem własnych materiałów i środków finansowych, np. blokując odpływ wody w rowach poprzez umieszczanie w nich pni, kłód, fragmentów drewna w miejscach zapewniających możliwość ich szybkiego usunięcia, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Należy jednakże mieć na uwadze, że gospodarowanie zasobami wodnymi w sytuacji jej stałego niedoboru, stałego wciąż rosnącego poboru i marnotrawienia (inwestycje wielkopowierzchniowe z nieprzepuszczalnym podłożem; nawadnianie upraw rolniczych i sadowniczych; nadmiarowy, przekraczający dopuszczalny, pobór wód podziemnych ze studni głębinowych na posesjach prywatnych i firmowych) jest bardzo trudne i cedowanie odpowiedzialności za gospodarowanie tymi zasobami na jednego tylko użytkownika (PGL LP) nie może być rozwiązaniem skutecznym, poprawiającym bilans wodny terenu Nadleśnictwa Chojnów.

Niemniej jednak mając na względzie troskę o powierzone w zarząd Nadleśnictwu Chojnów ekosystemy leśne, podjęte zostaną działania niezależne od prowadzonych już przez wyłonionego w drodze przetargu publicznego wykonawcy projektu PUL, sporządzenia opracowania planu gospodarowania zasobami wodnymi (PGZW). Zakres opracowania będzie wynikał z możliwości zaangażowania poszczególnych podmiotów i środków finansowych oraz dostępności profesjonalnych firm, które wspomogłyby zleceniodawcę w przygotowaniu omawianego dokumentu. Propozycja przeprowadzenia prac badawczych nt. „wpływu tradycyjnych zabiegów gospodarczych - w tym cięć rębnych, uprzętających, przedrębnych oraz sztucznych odnowień z użyciem orki – na zdolności retencyjne gleby” jest bardzo interesującą wskazówką, która wierzymy, że w konsekwencji przełoży się na zainicjowanie prac nad zleceniem opracowania tematu badawczego w tym zakresie jednostce naukowej zajmującej się badaniami na rzecz leśnictwa. Należy mieć jednak na uwadze fakt, że prawidłowo przeprowadzone prace badawcze i w ich konsekwencji rzetelne sformułowanie wniosków z zastosowaniem dla praktyki leśnej wymagają odpowiedniego czasu, którego dla wiarygodności badań naukowych nie powinno się z góry zgoła narzucać. W związku z powyższym,

ze względu na określone ramy czasowe wynikające z przepisów prawnych obligujących Dyrektora RDLP w Warszawie do opracowania projektu PUL dla Nadleśnictwa Chojnów, dokument ten będzie mógł zostać opracowany o dane (w tym publikacje naukowe) aktualnie dostępne. Niemniej jednak podjęte zostaną wszelkie możliwe działania tak, by przygotowywany projekt PUL na kolejne dziesięciolecie jak najlepiej odpowiadał uwarunkowaniom środowiskowym oraz oczekiwaniom społecznym.

22. Wniosek Krzysztofa Flis - sprzeciw wobec postulatów rozszerzania składu Zespołu Lokalnej Współpracy

Nadawca: Krzysztof Flis

Treść:

Szanowny Panie Dyrektorze,

Dziękujemy za organizację spotkania interesariuszy dotyczącego prac nad projektem Planu Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów. Doceniamy możliwość udziału w procesie konsultacyjnym oraz otwartość na dialog społeczny.

Analizując przebieg Narady Urzędzeniowej oraz pierwszego spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy, można odnieść wrażenie, że część uczestników Narady postulująca wprowadzenie biernej ochrony wszystkich lasów Nadleśnictwa Chojnów oraz zaprzestania pozyskiwania surowca drzewnego na cele gospodarcze, uzurpuje sobie prawo do reprezentowania całej strony społecznej. Stanowisko to nie jest jednak reprezentatywne dla wszystkich interesariuszy, w tym dla naszej organizacji. Jednocześnie wyrażamy sprzeciw wobec postulatów rozszerzania składu Zespołu Lokalnej Współpracy. Już obecny skład powoduje dominację narracji wprowadzania ochrony biernej, co może zaburzać rzeczywisty obraz opinii społecznej.

Jako organizacja zrzeszająca również mieszkańców tzw. „zielonego pierścienia Warszawy” pragniemy podkreślić, że opowiadamy się za prowadzeniem aktywnej, zrównoważonej gospodarki leśnej, która w sposób harmonijny łączy funkcje przyrodnicze, społeczne i gospodarcze. Naszym zdaniem nie istnieje sprzeczność pomiędzy funkcją społeczną lasu a racjonalnym użytkowaniem zasobów drzewnych.

Doświadczenia z obszaru Nadleśnictwa Chojnów wskazują, że znacząca część zamierających drzewostanów to drzewostany przeszłorębne, a średni wiek drzewostanów 77 lat jest znacząco wyższy niż średnia w Polsce. W naszej opinii potwierdza to potrzebę prowadzenia aktywnej gospodarki leśnej, ukierunkowanej na trwałość i odnowienie lasu.

Podkreślamy również znaczenie lokalnego wymiaru gospodarki leśnej, który zapewnia naszej społeczności m.in., następujące dobra:

- a) dostęp do drewna opałowego pozyskanego lokalnie, bez konieczności transportu na duże odległości, co ogranicza ślad węglowy,
- b) dostęp do surowca drzewnego dla lokalnych tartaków i zakładów stolarskich, wspierając lokalną gospodarkę i ograniczając wykorzystanie materiałów importowanych, a nam mieszkańcom możliwość wyposażenia domów w oparciu o lokalne surowce bez potrzeby ich importu z odległych stron Świata.
- c) zachowanie wielofunkcyjnego charakteru lasów, dostępnych społecznie, ale jednocześnie racjonalnie użytkowanych.

W tym kontekście sprzeciwiamy się narracji, zgodnie z którą lasy o istotnej funkcji społecznej powinny być traktowane w sposób zbliżony do rezerwatów przyrody, z dominującą ochroną bierną. Takie podejście, w naszej ocenie, nie uwzględnia potrzeb lokalnych społeczności ani zasad trwałej i zrównoważonej gospodarki leśnej.

Co więcej, w trakcie spotkania, ze strony zwolenników ochrony biernej, pojawiały się wypowiedzi wykraczające poza zakres merytoryczny konsultacji dotyczących Planu Urządzenia Lasu, w szczególności postulaty:

- przekształcenia Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w państwową jednostkę budżetową,

- likwidacji Nadleśnictwa Chojnów oraz zwolnień jego pracowników,
- kierowania pod adresem organizatorów sugestii o charakterze nacisku, w tym zapowiedzi zaskarżenia planu w przypadku nieuwzględnienia postulatów, podkreślanych stwierdzeniami o dysponowaniu zapleczem prawnym.

Wydaje się, że jeżeli powyższe postulaty są celem strategicznym aktywności ze strony zwolenników ochrony biernej to proces konsultacji Planu Urządzenia Lasu może stać się jedynie narzędziem do osiągnięcia tych celów a nie merytorycznej dyskusji nad projektem Planu Urządzenia Lasu.

Naszym zdaniem znacznie większe ryzyko dla ciągłości i integralności kompleksów leśnych może natomiast wynikać z trwałego przeznaczania gruntów leśnych na cele nieleśne. Jest to szczególnie istotne z uwagi na położenie obszaru w bezpośrednim sąsiedztwie dużej aglomeracji miejskiej. W ostatnich latach obserwowana jest coraz większa presja inwestycyjna związana z rozwojem centrów logistycznych, infrastruktury towarzyszącej oraz budownictwa mieszkaniowego. Tego typu procesy urbanizacyjne mogą w dłuższej perspektywie prowadzić do stopniowego zmniejszania powierzchni gruntów leśnych oraz dalszego procesu zamierania drzewostanów z powodu zachwiania warunków wodnych.

Reasumując, chcielibyśmy podkreślić, że z naszej perspektywy zagrożeniem dla trwałości lasów nie jest prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, która – przy zachowaniu odpowiednich standardów – zapewnia zarówno funkcje przyrodnicze, gospodarcze i społeczne.

Krzysztof Flis

Stowarzyszenie Leśników i Właścicieli Lasów

ul. Jana Zamoyskiego 49, 03-801 Warszawa

Odpowiedź na wniosek

<p>Procedura sporządzania projektu PUL jest ściśle uregulowana prawnie poprzez zapisy prawa powszechnego: ustawy o lasach, ustawy OOS czy ustawy o ochronie przyrody oraz zapisy regulacji wewnętrznych (m.in. Instrukcję Urządzania Lasu). Na dzień dzisiejszy, ministerialny proces pilotażowy dot. wyznaczania lasów o wiodącej funkcji społecznej nie znalazł odzwierciedlenia w zapisach prawnych. Mając na uwadze powyższe, proces związany z wyznaczaniem lasów o zwiększonej funkcji społecznej należy realizować zgodnie Zarządzeniem nr 58 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 5 lipca 2022 r. w sprawie wprowadzenia „Wytycznych do zagospodarowania lasów o zwiększonej funkcji społecznej na gruntach w zarządzie Lasów Państwowych” oraz Instrukcją Urządzania Lasu.</p>
---

23. Wniosek P. Piotra Krawieckiego w zakresie retencji wodnej.

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie retencji wodnej

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 działań służących zwiększeniu retencji wodnej oraz ograniczeniu odpływu wody z terenów leśnych Leśnictwa Sękocin.

Uzasadnienie

Lasy pełnią istotną rolę w magazynowaniu wody i spowalnianiu jej odpływu ze zlewni, co ma kluczowe znaczenie w warunkach narastającej suszy hydrologicznej i zmian klimatu.

Na obszarze Leśnictwa Sękocin obserwowane są skutki niedoboru wody, w tym osłabienie i zamieranie drzewostanów oraz pogorszenie warunków siedliskowych.

W tej sytuacji konieczne jest przejście od podejścia reaktywnego do systemowego uwzględnienia retencji jako jednego z podstawowych celów gospodarowania lasem.

Wnosimy o:

1. **Uwzględnienie retencji wodnej jako jednego z kluczowych celów PUL, równorzędnego z funkcjami produkcyjnymi i ochronnymi.**
2. **Wprowadzenie działań spowalniających odpływ wody, w szczególności:**
  - wykorzystanie istniejących urządzeń (zastawek, progów, rowów),
  - okresowe piętrzenie wody w okresach zwiększonego odpływu,
  - ograniczenie odprowadzania wody poza teren lasu.

3. Odtwarzanie naturalnych form retencji, w tym:

- renaturyzacja obniżeń terenowych i terenów podmokłych,
- odtwarzanie drobnych mokradeł i oczek wodnych,
- pozostawianie martwego drewna wspierającego retencję

4. Ograniczenie działań przyspieszających odpływ wody, w szczególności:

- ingerencji w systemy melioracyjne prowadzące do osuszania siedlisk,
- prac zwiększających spływ powierzchniowy.

5. Uwzględnienie retencji w planowaniu zabiegów gospodarczych, w tym dostosowanie sposobu prowadzenia prac leśnych do warunków wodnych.

Podsumowanie

W obecnych warunkach klimatycznych retencja wodna nie powinna być traktowana jako działanie uzupełniające, lecz jako jeden z podstawowych elementów gospodarowania lasem.

Zwiększenie zdolności lasów do zatrzymywania wody jest kluczowe dla ich trwałości, odporności oraz pełnienia funkcji społecznych i przyrodniczych.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Łasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Nadleśnictwo Chojnów od wielu lat podejmuje działania służące gospodarowaniu zasobami wodnymi na mniejszą skalę i wyłącznie w obrębie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, realizując

projekty unijne małej retencji nizinnej (MRN) zarówno w pierwszej, drugiej, jak i obecnej trzeciej perspektywie czasowej projektu.

Dowodem na realizację przez PGL Lasy Państwowe projektów służących zachowaniu wody na obszarach leśnych (obejmujących swym zasięgiem m.in. działania Nadleśnictwo Chojnów) mogą być chociażby informacje dostępne pod linkami: <https://www.ckps.lasy.gov.pl/adaptacja-na-terenach-nizinnych>

i <https://www.ckps.lasy.gov.pl/retencja-nizinna-w-lasach> oraz materiały filmowe przygotowane przez Lasy Państwowe w oparciu o wybrane fragmenty Polski a ukazujące działania jakie m.in. są prowadzone w ramach ogólnopolskiego projektu „retencji nizinnej” na terenie Nadleśnictwa Chojnów <https://www.youtube.com/watch?v=CDL7fryJSIA>

i <https://www.youtube.com/watch?v=tgcbei90bR0>. Ponadto, oprócz działań realizowanych w ramach Projektu MRN3, Nadleśnictwo Chojnów planuje podjęcie działań z zastosowaniem metod „nieinwestycyjnych”, poza finansowaniem z Projektu, tj. z wykorzystaniem własnych materiałów i środków finansowych, np. blokując odpływ wody w rowach poprzez umieszczanie w nich pni, kłód, fragmentów drewna w miejscach zapewniających możliwość ich szybkiego usunięcia, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie w miarę posiadanych środków finansowych i technicznych podejmie działania nad możliwościami sporządzenia Planu Gospodarowania Zasobami Wodnymi, mając m.in. na uwadze istniejące zagrożenie dla utrzymania trwałości lasu związane z odnotowywanym w ostatnim czasie deficytem wody. Woda jest niezwykle ważnym elementem składowym środowiska leśnego, warunkująca często o zachowaniu stabilności procesów zachodzących w ekosystemach leśnych. O słuszności i potrzebie zachowania wody w lesie leśnicy zwracają uwagę już od wielu lat. Dotychczas podejmowane działania pozwalały na zatrzymanie wody w lesie przynajmniej na poziomie pozwalającym na zachowanie vitalności drzewostanów. Dotychczas częściej obserwowano zjawiska nadmiernej alokacji wody w lesie, w efekcie czego część drzewostanów podlegała trwałem lub czasowemu zalewaniu. Ostatnie lata, z co raz mocniej zaznaczającymi się skutkami zachodzących zmian klimatu oraz jak w przypadku aglomeracji Warszawy, rozrastającej się w szybkim tempie zabudową mieszkaniową i przemysłową wykorzystującą co raz intensywniej pokłady wód podziemnych skutkują m.in. wnioskami władz samorządowych o ograniczanie zużycia wody, której co raz częściej zaczyna brakować (szczególnie w okresie lata tj. okresu nakładającego się m.in. pełnię wegetacji roślin - <https://piaseczno.eu/komunikat-pwik-piaseczno-w-sprawie-racjonalnego-korzystania-z-wody-2025/>). O nieocenionej roli ekosystemów leśnych i Lasów Państwowych w zarządzaniu zasobami wodnymi możemy spotkać się m.in. w Uchwale Rady Ministrów z dnia 22 sierpnia 2023 r. w sprawie przyjęcia „Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023-2027 z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2023 poz. 1119) (<https://share.google/IUdSLNIIcCFCjiL9E>), gdzie zauważono, że Lasy znacząco wpływają na poprawę naturalnej retencji wody i gospodarki wodnej w zlewniach, zatrzymując i spowalniając odpływ wód opadowych. Na 21,7% lasów, pozostających w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, dominują lasy o funkcji wodochronnej. W lasach tych sposób prowadzenia gospodarki leśnej ukierunkowany jest na poprawę gospodarki wodnej. Ustawa definiuje rodzaje lasów ochronnych, w tym wskazuje na znaczącą rolę lasów, które chronią zasoby wód powierzchniowych i podziemnych oraz mają zdolność regulacji stosunków hydrologicznych w zlewni oraz na obszarach wododziałów.

Zgadamy się ze stanowiskiem przejawiającym wysoką troskę o zachowanie wody i poprawę warunków retencyjnych obszarów zarządzanych przez Nadleśnictwo Chojnów oraz w pełni popieramy prowadzenie zgodnych z potrzebami przyrodniczymi i przepisami prawa inicjatyw (w tym możliwość przygotowywania we współpracy np. organizacji społecznych i Nadleśnictwa Chojnów jako zarządcy terenu) związanych z ubieganiem się o projekty, których finansowanie np. ze środków tzw. „zewnętrznych” pozwoli na poprawę warunków wodnych ekosystemów leśnych lasów Nadleśnictwa.

24. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. projektowania i stosowania szlaków operacyjnych na obszarach o wiodącej funkcji społecznej

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie projektowania szlaków operacyjnych na terenie Leśnictwa Sękocin

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o zmianę podejścia do projektowania i stosowania szlaków operacyjnych na obszarach o wiodącej funkcji społecznej.

Uzasadnienie

Szlaki operacyjne są pasami terenu pozbawionymi drzew, umożliwiającymi poruszanie się maszyn i prowadzenie prac leśnych.

Ich wyznaczenie wiąże się z trwałym usunięciem części drzewostanu oraz koncentracją ruchu ciężkiego sprzętu, co powoduje:

- degradację gleby i powstawanie kolein,
- uszkodzenia systemów korzeniowych i drzew pozostających,
- fragmentację struktury lasu,
- obniżenie wartości przyrodniczych i społecznych.

Obowiązujące standardy przewidują odstępy między szlakami rzędu ok. 20 metrów, co w praktyce oznacza znaczną część powierzchni lasu przekształconą pod infrastrukturę technologiczną.

W lasach o funkcji społecznej taki poziom ingerencji jest nieadekwatny.

Wnosimy o:

1. **Zwiększenie odstępów między szlakami operacyjnymi do minimum 30 metrów, jako standardu dla obszarów o wiodącej funkcji społecznej.**
2. **Ograniczenie liczby nowych szlaków, poprzez:**
  - wykorzystanie istniejącej infrastruktury,
  - unikanie zagęszczania sieci szlaków w kolejnych cyklach prac.

3. **Wprowadzenie zasady trwałości i powtarzalności szlaków, tak aby ograniczyć rozpraszanie ruchu maszyn na całej powierzchni lasu.**
4. **Dostosowanie przebiegu szlaków do warunków siedliskowych, w szczególności:**
  - omijanie obszarów wilgotnych i wrażliwych,
  - uwzględnianie ukształtowania terenu i istniejącej struktury drzewostanu
5. **Ograniczenie wykorzystania szlaków do niezbędnego minimum, szczególnie w miejscach intensywnie użytkowanych przez mieszkańców.**

Podsumowanie

Gęsta sieć szlaków operacyjnych oznacza trwałe przekształcenie dużej części powierzchni leśnej.

W lasach pełniących funkcje społeczne konieczne jest ograniczenie tej ingerencji oraz dostosowanie standardów do ich rzeczywistej roli.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Nadleśnictwo Chojnów prowadzi użytkowanie lasu zgodnie ze wszystkimi przepisami wewnętrznymi Lasów Państwowych, jak również przestrzegając zapisów prawa powszechnego w tym zakresie, co potwierdziły zarówno kontrole rutynowe, jak i doraźne, przeprowadzone w związku z wnioskami składanymi przez lokalne społeczeństwo, w tym wnioskodawcę niniejszego wniosku, Pana Piotra Krawieckiego.

Udostępnianie drzewostanów przez Nadleśnictwo Chojnów do pozyskania drewna prowadzone jest zgodnie z zapisami Zasad Użytkowania Lasu, stanowiących Załącznik nr 1 do Zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych nr 66 z dnia 7 listopada 2019 roku, które określają, że „Odstęp

między osiami sąsiednich szlaków powinien wynosić około 20 metrów.” (§ 8, ust. 3), co wynika bezpośrednio z wymagań konstrukcyjnych maszyn wielooperacyjnych wykorzystywanych do pozyskania drewna.

Dopuszcza się również zastosowanie odstępstwa od tej zasady np. w przypadku, gdy zasięg żurawia harwestera jest mniejszy niż 10 m, należy zastosować tzw. międzypole, na którym drzewa ścinane są pilarką i obalane w kierunku bliższego szlaku lub gdy odstęp pomiędzy istniejącymi (wcześniej zakładanymi) szlakami jest większy od 20 m i nieuzasadnione jest ich zagęszczenie. Każdorazowo przy zakładaniu szlaków „manipulacyjnych” o szerokości możliwie nie przekraczającej 4 m wybiera się naturalne luki w drzewostanie tak by możliwie maksymalnie wykluczyć dodatkowe usuwanie drzew. Wyznaczone pasy manipulacyjne w założeniu mają ograniczać szkody powstające w drzewostanie w wyniku prowadzenia prac gospodarczych a o zasadności ich wyznaczania można znaleźć więcej informacji m.in. w artykule dedykowanym szlakom operacyjnym w lasach na łamach Gazety Leśnej (<https://gazetalesna.pl/czytaj/374/Szlaki-operacyjne-w-lasach-%E2%80%93-jakie-gdzie-i-kiedy#:~:text=Szlaki%20zrywkowe%2C%20to%20pasy%20terenu%20pozbawione%20drzew,zadaniem%20jest%20u%C5%82atwienie%20prac%20piel%C4%99gnacyjnych%20w%20drzewostanie>)

Co jest również wartym podkreślenia na podstawie badań naukowych dostępnych w publikacjach Zemánek, T.; Procházka, P.; Pazdera, I.; Neruda, J.; Mergl, V.; Vitek, O.; Ulrich, R.; Stanek, L. „Operating Characteristics of a Timber Trailer with a Hybrid Drive”. *Forests* 2022, 13, 1317. <https://doi.org/10.3390/f13081317> i Wójcik K.. „Materiały promocyjne. Festiwal Drewna 2025 r.”, okazuje się, że nacisk jednostkowy człowieka o masie 85 kg wynosi 65 kPa, czyli niewiele więcej niż nacisk jednostkowy harwestera o wadze 18000 kg, który wynosi 60 kPa. Dla porównania, nacisk jednostkowy konia o wadze 900 kg wynosi 190 kPa, zaś nacisk jednostkowy zestawu traktora i przyczepy nasiębiernej o wadze 19800 kg wynosi nawet 260-300 kPa.

W publikacji naukowej autorstwa Tadeusza Moskalika z 2002 r. (czasopismo SYLWAN, nr 11) znajduje się zapis o następującym brzmieniu: „Stosowanie maszynowego pozyskiwania drewna, w systemie harvester-forwader, w pełni odpowiada wymaganiom zrównoważonego rozwoju lasów, spełniając określone cele ekologiczne, społeczne oraz ekonomiczne”.

Nie sposób zgodzić się również z tezą złożoną we wniosku, że „gęsta sieć szlaków operacyjnych oznacza trwałe przekształcenie dużej części powierzchni leśnej”. Należy mieć tu na uwadze, że wyznaczone szlaki operacyjne są wykorzystywane wyłącznie czasowo tj. w zależności od potrzeb hodowlanych drzewostanów do przeprowadzenia działań gospodarczych. Ich dodatkowym atutem jest stwarzanie miejsc do rozwoju organizmów warunkujących swoje występowanie od większego dostępu do światła. Poza tym miejsca te mogą stanowić również namiastkę niewielkich łąk śródleśnych, które zapewniają bezpieczny dostęp do bazy żerowej dla jeleniowatych (w przypadku Nadleśnictwa Chojnów np. sarny). Szlaki takie mogą być również czasowo wykorzystywane na rzecz tworzenia pasów zaporowych, ograniczających presję dzików na tereny rolnicze i do miast. Powyższe należy jednak w przypadku Nadleśnictwa Chojnów do głównej decyzji dzierżawców obwodów łowieckich.

Nie można zgodzić się z tezą, że „gęsta sieć szlaków operacyjnych oznacza trwałe przekształcenie dużej części powierzchni leśnej”, ponieważ takie działanie ograniczają chociażby przepisy powszechnie stosowanego prawa w tym zapisy ustawy o lasach z dnia 28 września 1991 r. (Dz.U. z 2025 r. poz. 567, 1795 z późn. zm.) i Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r.poz. 82 z późn. zm.) oraz wiedza merytoryczna, praktyka leśna oraz etos zawodu leśnika. Powierzchnie tzw. „otwarte” są pożądanym elementem składowym ekosystemów w tym ekosystemu leśnego, a niewielki ich jednostkowy wymiar powierzchniowy nie kłóci się z ekologicznym pojęciem tzw. „teorii wysp Oduma”, tj. teorii biogeografii wysp (https://rcin.org.pl/Content/79390/PDF/KR038_97917_r2007_IntegOP-Glowacinski-75-80.pdf) ponieważ zakładane w lasach szlaki operacyjne nie wiążą się z tworzeniem odrębnych niepowiązanych ze sobą kompleksów leśnych a nadal stanowią większą całość, chociażby w ramach drzewostanu będącego zwykle płatem lasu o powierzchni około 24 ha.

Należy pamiętać również o pozytywnym wpływie otwartych powierzchni na funkcjonowanie ekosystemu leśnego jako całości. Dzięki szlakom zrywkowym możliwe jest zwiększenie potencjalnej możliwości na pojawienie się (choćby czasowego) gatunków roślin i zwierząt związanych z występowaniem na terenach o większej insolacji słonecznej, skiełkowanie roślin

których wzrost mógłby być ograniczony pod okapem zwartego drzewostanu, czy też dodatkowym dostępem do pokarmu dla mieszkańców lasu (w tym jeleniowatych lub dzików). Reasumując uważamy, że racjonalne i przemyślane w oparciu o obowiązujące przepisy prawa oraz doniesienia naukowe wyznaczanie i wykorzystywanie szlaków operacyjnych w pracach leśnych, może przynieść dodatkowe korzyści przyrodnicze z jednoczesnym niezaburzeniem odbioru powszechnie dostępnego dla społeczeństwa lasu.

25. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie - Więcej Lasu dot. wniosku dot. działań służących ochronie terenów leśnych przed narastającą presją urbanizacyjną

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie ochrony terenów leśnych przed presją urbanizacyjną

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu działań służących ochronie terenów leśnych przed narastającą presją urbanizacyjną, w szczególności w rejonie Leśnictwa Sękocin, na obszarze gminy Lesznówola (m.in. okolice Łazy, Łazy Radiostacja).

Uzasadnienie

Na wskazanym obszarze obserwowany jest dynamiczny rozwój zabudowy, w tym obiektów magazynowych i logistycznych, bezpośrednio sąsiadujących z terenami leśnymi.

Zjawisko to prowadzi do:

- wzrostu hałasu i natężenia ruchu,
- emisji światła (zanieczyszczenie świetlne),
- przekształceń powierzchni (uszczelnienie gruntu, tzw. „betonoza”),
- pogorszenia warunków wodnych i ograniczenia retencji,
- fragmentacji siedlisk i zaburzenia funkcjonowania ekosystemów leśnych.

Skumulowany efekt tych oddziaływań istotnie obniża wartość przyrodniczą i społeczną lasów.

Wnosimy o:

1. Uwzględnienie w PUL wpływu otoczenia zurbanizowanego na funkcjonowanie lasów, w szczególności w obszarach styku las–zabudowa.

2. Wyznaczenie stref buforowych przy granicy lasów, w których:
  - ogranicza się ingerencję gospodarczą,
  - wzmacnia funkcje ochronne i izolacyjne drzewostanu
3. Wzmocnienie funkcji ochronnych lasu, w szczególności:
  - ograniczenie cięć w strefach granicznych,
  - zachowanie zwartej struktury drzewostanu jako bariery dla hałasu i światła.
4. Uwzględnienie wpływu inwestycji zewnętrznych na gospodarkę leśną, w tym:
  - dostosowanie zabiegów do zwiększonej presji środowiskowej,
  - ochrona obszarów szczególnie narażonych.
5. Współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, w celu:
  - uwzględniania funkcji lasów w dokumentach planistycznych,
  - ograniczania negatywnego wpływu inwestycji na tereny leśne.

Podsumowanie

Ochrona lasów w warunkach rosnącej presji urbanizacyjnej wymaga uwzględnienia czynników zewnętrznych w planowaniu gospodarki leśnej.

W przypadku lasów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie intensywnej zabudowy działania te są niezbędne dla zachowania ich funkcji przyrodniczych i społecznych.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Zarówno Nadleśnictwo Chojnów, jak i Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Warszawie realizują swoje zadania w zakresie planowania przestrzennego oraz ochrony gruntów leśnych zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Zgodnie z art. 13i ust. 3 pkt 5a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, (tj. Dz.U. 2026 poz. 538), nadleśnictwo nadleśniczy podobnie jak szereg instytucji i organów wymienionych w wyżej przywołanym przepisie prawa, uczestniczy w procedurach planistycznych jako organ zgłaszający uwagi dotyczące ochrony lasów oraz ich funkcji przyrodniczych i społecznych. opiniujący plany ogólne. Natomiast w stosunku do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego podstawę prawną uczestnictwa Nadleśniczego w opracowywaniu tego rodzaju dokumentu znaleźć można jedynie w ustawie o lasach tj. zapis art. 4 ust. 1, art. 14 ust. 3 i art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r. poz. 567). Każdy projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, czy planu ogólnego czy gminy oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stosunku do gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo jest analizowany z należytą starannością, a każda zmiana na cele inne niż leśne wymaga przeprowadzania procedury pod kątem potencjalnego wpływu na tereny leśne. określonej w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2024 poz. 82)

Jednocześnie w tym miejscu należy zaznaczyć, że Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych jest organem właściwym do opiniowania każdej zmiany przeznaczenia gruntów leśnych Skarbu Państwa na cele nieleśne, zgodnie z przepisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Dodatkowo wskazać należy, że również w kompetencji Dyrektora RDLP pozostaje również wydanie zezwolenia na wyłączenie gruntów leśnych z produkcji leśnej, co odbywa się w oparciu o analizę wpływu planowanej inwestycji na trwałość lasów oraz ich funkcje ochronne. opracowane na poziomie gminy/miasta i uchwalone przez Radę Gminy/Miasta miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Lasy Państwowe nie mają bezpośredniego wpływu na przeznaczenie gruntów nie stanowiących własności Skarbu Państwa. Za sporządzenie dokumentów planistycznych stanowiących akty prawa miejscowego odpowiada Wójt, Burmistrz lub Prezydent Miasta i jest właściwy do zapewnienia udziału społeczeństwa w tworzeniu tych aktów.

Jednocześnie zwrócić uwagę należy, że w związku z reformą systemu planowania przestrzennego, zgodnie z uchwaloną w dniu 7 lipca 2023 r. ustawą o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1688), to Minister właściwy do spraw budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa w drodze rozporządzenia, określa sposób wyznaczania obszaru uzupełnienia zabudowy, uwzględniając potrzeby kształtowania ładu przestrzennego, w tym przeciwdziałania powstawaniu konfliktów przestrzennych i rozpraszaniu zabudowy (art. 13m ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym).

Powyższe działania podyktowane są dbałością o zachowanie ciągłości i stabilności ekosystemów leśnych, w tym w szczególności na obszarach narażonych na presję urbanizacyjną, zachowaniem zasobów przyrodniczych w stanie niepogorszonym z jednoczesną możliwością prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej.

26. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. ograniczenia wjazdu pojazdów silnikowych do lasu

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie ograniczenia wjazdu pojazdów silnikowych do lasu

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu działań służących skutecznemu ograniczeniu wjazdu nieuprawnionych pojazdów silnikowych (spalinowych i elektrycznych) na tereny leśne.

Uzasadnienie

Na obszarach takich jak Lasy Sękocińskie obserwowany jest narastający problem nielegalnego wjazdu pojazdów silnikowych, w tym samochodów terenowych, quadów oraz motocykli.

Zjawisko to prowadzi do:

- degradacji gleby i powstawania kolein,
- niszczenia runa leśnego i młodego pokolenia drzew,
- płoszenia zwierząt,
- pogorszenia bezpieczeństwa i komfortu osób korzystających z lasu. W obecnym stanie działania mające na celu ograniczenie tego zjawiska są niewystarczające.

Wnosimy o:

1. Wprowadzenie fizycznych barier ograniczających wjazd, w szczególności:
  - szlabanów, słupków, głazów lub innych trwałych przeszkód na drogach leśnych i wjazdach do lasu,
  - zabezpieczenia miejsc szczególnie narażonych na nielegalny ruch.

2. Wyznaczenie i jednoznaczne oznakowanie dróg dopuszczonych do ruchu, zgodnie z obowiązującymi przepisami.
3. Zwiększenie skuteczności kontroli i egzekwowania zakazu wjazdu, w tym:
  - współpracy ze Strażą Leśną i Policją,
  - okresowych działań kontrolnych w miejscach problemowych.
4. Uwzględnienie problemu w planowaniu gospodarki leśnej, poprzez:
  - ograniczanie dostępności technicznej terenów dla pojazdów,
  - projektowanie infrastruktury w sposób utrudniający nielegalny wjazd.
5. Działania informacyjne i edukacyjne, skierowane do użytkowników lasu.

Podsumowanie

Ograniczenie wjazdu pojazdów silnikowych jest niezbędne dla ochrony środowiska leśnego oraz zapewnienia bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców korzystających z lasów.

W lasach o funkcji społecznej problem ten wymaga systemowego i skutecznego podejścia.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego.

Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Zasady korzystania z lasu określają w rozdziale 5 Ustawa o lasach. Działania nadleśnictwa w zakresie ograniczania wjazdu nieuprawnionych pojazdów regulują akty prawne wyższego rzędu - w tym Kodeks Wykroczeń. Zasady oznaczania dróg dopuszczonych do ruchu, w tym stosowanie zapór drogowych, są przedmiotem zarządzenia Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych i także nie podlegają uzgodnieniom w ramach prac urządzania lasu.

**27. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu -
Wniosek dot. zasad gospodarowania dla małych powierzchni leśnych (potocznie
zwanych "mikrolasami")**

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem
Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028-2037 – w zakresie sposobu
gospodarowania w małych oddziałach leśnych (potocznie zwanych „mikrolasami”)

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o wprowadzenie odrębnych zasad gospodarowania dla małych powierzchni leśnych (potocznie zwanych „mikrolasami”), w szczególności na obszarach o wiodącej funkcji społecznej.

Uzasadnienie

Na obszarze Leśnictwa Sękocin występują niewielkie, zwarte kompleksy leśne bezpośrednio przylegające do zabudowy mieszkaniowej, pełniące istotną funkcję społeczną, krajobrazową i przyrodniczą.

Przykładem jest mikro-las położony między ul. Cichą a ul. Szarych Zajączków w Kuleszówce (oddz. TPP 17-02-1-01-68A-a, pow. 1,69 ha).

W przypadku takich obszarów standardowe metody gospodarki leśnej, projektowane dla dużych kompleksów leśnych, prowadzą do:

- nieproporcjonalnie silnej ingerencji w niewielką przestrzeń,
- utraty ciągłości pokrycia drzewostanem,
- istotnego pogorszenia warunków korzystania z lasu przez mieszkańców,
- powstawania konfliktów społecznych.

Skala oddziaływania prac leśnych w takich miejscach jest nieporównywalnie większa niż w dużych kompleksach leśnych.

Wnosimy o:

1. Wprowadzenie kategorii małych oddziałów leśnych („mikrolasów”) w ramach planowania PUL.

2. Wyłączenie mikrolasów z intensywnej gospodarki leśnej, w szczególności:
  - odstąpienie od cięć zupełnych,
  - ograniczenie ingerencji do działań niezbędnych z punktu widzenia bezpieczeństwa lub ochrony lasu.
3. Zachowanie ciągłości pokrycia drzewostanem, jako podstawowej zasady gospodarowania w takich obszarach.
4. Stosowanie wyłącznie metod niskoinwazyjnych, bez użycia ciężkiego sprzętu leśnego.
5. Uwzględnianie funkcji społecznej jako nadrzędnej, w szczególności w lasach przylegających bezpośrednio do zabudowy.
6. Wprowadzenie obowiązku konsultacji społecznych przed planowaniem prac w takich lokalizacjach.

Podsumowanie

Małe oddziały leśne („mikrolasy”) na terenie Leśnictwa Sękocin wymagają odrębnego podejścia niż duże kompleksy leśne.

Ich znaczenie dla mieszkańców jest nieproporcjonalnie duże w stosunku do powierzchni, a skutki prac leśnych są natychmiastowe i odczuwalne społecznie.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędzeniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Las Sękociński – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

We wniosku nie wskazano lokalizacji obszarów co utrudnia odniesienie się wprost, niemniej należy zauważyć, że planowanie w takich obszarach będzie uwzględniało specyfikę tych powierzchni, często ujęte będą w gospodarstwie lasów oddziaływania społecznego.

1. Instrukcja Urządzania Lasu na podstawie którego wykonywany jest projekt stanowi akt normalizacji wewnętrznej w Lasach Państwowych porządkującym zakres, formę i sposoby technicznego wykonania dokumentacji do projektu planu urządzenia lasu, zgodnie z przepisami ustaw i rozporządzeń wydanych na mocy tych ustaw oraz odpowiednich zarządzeń Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Wprowadzanie

- dodatkowych kategorii nie może być rozpatrzone pozytywnie.
2. W związku z brakiem wskazania lokalizacji nie jest możliwe określenie na tym etapie prac urządzania lasu sposobów zagospodarowania. Projektowane wskazania gospodarcze w drzewostanach w gospodarstwie lasów oddziaływania społecznego będą ograniczały się do zwiększania stabilności drzewostanów oraz koniecznej przebudowy wynikającej ze stanu lasu.
  3. Wniosek o zachowanie ciągłości pokrycia drzewostanem, jako podstawowej zasady gospodarowania należy uznać za zasadny.
  4. Plan urządzenia lasu nie zawiera elementów definiujących technologię wykonawstwa prac leśnych. Powyższe ustalane jest w bieżącej pracy z uwzględnieniem potrzeb przyrodniczych, społecznych i gospodarczych.
  5. Wskazanie drzewostanów do ujęcia w gospodarstwie lasów oddziaływania społecznego zostaje wypracowane w trakcie prac z Zespołem Lokalnej Współpracy. Propozycja wnioskującego zostanie przedstawiona na najbliższym spotkaniu omawiającym tę sprawę.
  6. Konsultacje przed planowaniem prac w lokalizacjach nazwanych „mikrosiedliskami” realizowane są poprzez: wnioski i opiniowanie Zespołu Lokalnej Współpracy w trakcie budowy planu, wnioski składane przez czynnik społeczny w trakcie narad oraz wnioski składane do projektu Planu urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa.

Odpowiadając na postawiony wniosek dotyczący odrębnego podejścia do „mikrolasu” na terenie Leśnictwa Sękocin, należy wyjaśnić, że pojęcie to zostało już zdefiniowane przez japońskiego botanika Akirę Miyawaki, który jest twórcą pojęcia „Mikrolasu” lub „Mikrolasu Miyawaki” (tzw. „las kieszonkowy”). Koncepcja ta sprowadza się do tworzenia lasów na małych przestrzeniach. Polega ona na sadzeniu dużej liczby rodzimych gatunków drzew i krzewów na niewielkiej powierzchni, co przyspiesza wzrost i odbudowę naturalnych ekosystemów, w szczególności na terenach miast. Takie lasy stają się samowystarczalne już po kilku latach. Przykładem takiego działania, jest „mikrolas” posadzony na terenie kampusu SGGW w Warszawie (<https://www.sggw.edu.pl/mikrolas-miyawaki-na-kampusie-sggw/>). Głównym inicjatorem akcji sadzenia mikrolasów jest pracownik naukowy Politechniki Krakowskiej dr Kasper Jakubowski (<https://wyborcza.pl/7,75400,32023624,architekt-krajobrazu-posadzil-25-lasow-miyawaki-sa-urbanistyczna.html>), dzięki kontaktowi, z którym RDLP w Warszawie wystąpiła do Marszałka Województwa Mazowieckiego w Warszawie pismem zn. spr. ZG.7030.1.2025, dnia 16 kwietnia 2025 r. m.in. z inicjatywą wypromowania Mazowsza jako europejskiego centrum promocji np. idei tzw. „kieszonkowych lasów”, a przy tym przykładem godnym do naśladowania dla innych województw na to jak można poprzez współpracę z leśnikami z Lasów Państwowych poprawiać krajobraz miast i standard życia ich mieszkańców.

W zakresie gruntów zarządzanych przez Skarb Państwa PGL Lasy Państwowe, leśnicy są zobowiązani do prowadzenia z wykorzystaniem narzędzi gospodarki leśnej do zapewnienia trwałości funkcjonowania ekosystemów leśnych tj. trwałości lasu, przy wypełnianiu przez niego określonych w Polityce Leśnej Państwa funkcji. Jednym z działań warunkujących o trwałości lasu jest prowadzenie poszczególnych zabiegów pielęgnacyjnych w tym cięć trzebieżowych, które w lasach gospodarczych bez względu na ich położenie a wynikających z potrzeb hodowlanych lasu są wymagane.

Kolejne zabiegi (w tym trzebieże) są podporządkowane osiągnięciem celu finalnego (typu drzewostanu), który jest uznany za najbardziej pożądany (optymalny). W leśnictwie wielofunkcyjnym cel finalny jest kompromisem między potrzebami gospodarczymi i produkcją poszukiwanego na rynku drewna a utrzymaniem naturalności lasu.

Dzięki zabiegom pielęgnacyjnym i ochronnym lasy zagospodarowane, w porównaniu z lasami naturalnymi, charakteryzują się większą produkcją drewna z jednostki powierzchni w określonym czasie.

W ramach ich zastosowania określone są stosunki konkurencyjne między drzewami

i ich zagęszczenie, kształtowana jest struktura i budowa drzewostanu, pośrednio wpływa się na przyrost, stabilność i zdrowotność poszczególnych drzew i całego drzewostanu oraz na warunki środowiskowe wewnątrz lasu (Andrzejczyk 2014, Przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania oraz cele i metody hodowli lasu. Pielęgnowanie lasu – aspekty przyrodnicze i gospodarcze. Instytut Badawczy Leśnictwa . ISBN 978-83-62830-32-9. 349-367).

Jak podaje Andrzejczyk T. (2014) głównym celem pielęgnowania drzewostanu (w tym zastosowania trzebieży) jest:

- uzyskanie typu drzewostanu optymalnego z punktu widzenia gospodarczego i przyrodniczego, wyrażonego składem gatunkowym i budową w fazie dojrzałości. Docelowy skład gatunkowy drzewostanu zależy od położenia przyrodniczo leśnego, typu siedliskowego lasu a także funkcji lasu. Zgodnie

z Instrukcją urządzania lasu typ drzewostanu, odpowiednio do funkcji lasu, może przyjmować kierunek gospodarczy (dominacja funkcji produkcyjnej) lub ochronny (dominacja funkcji ekologicznych z uwzględnieniem potrzeb ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych) pełniąc funkcję rezerwatową, ochronną

i oddziaływania społecznego (IUL 2023);

- podniesienie jakości i wartości produkcji drzewostanu;
- skrócenie okresu produkcji;
- zapewnienie odporności drzewostanu na szkody i zagrożenia (podniesienie stabilności).

Selekcja hodowlana jest uznawana za stały element wszystkich zabiegów pielęgnacyjnych, w których ma miejsce redukcja zagęszczenia drzew i regulacja składu gatunkowego. Wyprzedza i zastępuje selekcję naturalną, która faworyzuje gatunki i drzewa o najwyższej zdolności konkurencyjnej w danych warunkach (o dużym potencjale wzrostowym, wysokiej żywotności) bez względu na ich wartość użytkową. Natomiast selekcja hodowlana wspiera gatunki i drzewa najbardziej pożądane z punktu widzenia realizacji celów hodowlano-leśnych i funkcji lasu. Wybór drzew odbywa się na podstawie cech wzrostowych, pokrojowych i zdrowotnych. Jest stosowana w dwóch wersjach: jako selekcja negatywna i selekcja pozytywna.

Selekcja o charakterze negatywnym polega na wyborze i usuwaniu drzew o małej przydatności do dalszej hodowli (negatywnie oddziałujące na inne, osłabione

i zainfekowane, o wadliwym pokroju). Jest stosowana głównie w początkowej fazie młodnika.

Selekcja o charakterze pozytywnym, stosowana począwszy od fazy późnego młodnika i tyczkowiny, polega na wskazaniu drzew najbardziej wartościowych w drzewostanie do dalszej hodowli oraz poprawie warunków ich wzrostu i rozwoju poprzez usunięcie z ich bezpośredniego otoczenia drzew konkurencyjnych (przeszkadzających). Na etapie czyszczeń późnych wybierane są drzewa określone jako kandydaci na drzewa dorodne, a w okresie trzebieży – jako drzewa jako drzewa dorodne lub drzewa docelowe. Selekcja pozytywna może odbywać się według różnych kryteriów stosownie do realizowanych celów hodowlano-leśnych. I tak w lasach produkcyjnych głównym kryterium będzie wartość użytkowa drzewa (pokrój, wzrost i żywotność), w lasach rekreacyjnych kryterium może być wartość estetyczna (np. pokrój drzewa), w lasach ochronnych – stabilność drzewa (głęboki system korzeniowy, odporność na wiatry),

w lasach rezerwatowych i chronionych – wartość przyrodnicza (skład gatunkowy, zgodność z celem ochrony).

W typowych lasach gospodarczych konsekwentnie prowadzona selekcja pozytywna pozwala na skoncentrowanie przyrostu drzewostanu u drzew najwyższej jakości i tym samym na zwiększenie wartości produkcji drzewostanu. Warto przypomnieć,

ze oparcie pielęgnacji drzewostanów na selekcji pozytywnej stanowi kamień milowy w myśli hodowlanej, którą leśnictwo zawdzięcza Schädelinowi, profesorowi hodowli lasu ze Szwajcarii, który zasady trzebieży selekcyjnej opublikował w 1934 r.

Ocena reakcji drzew na zabiegi pielęgnacyjne ma ważne znaczenie dla właściwego pielęgnowania zwłaszcza na etapie trzebieży. Rozwój każdego drzewa przechodzi przez trzy fazy: juwenilną, pędzenia (optymalną) i starzenia się. Faza juwenilna charakteryzuje się relatywnie wolnym wzrostem, drzewa mogą podlegać silnej presji ze strony roślin runa, drzew i krzewów pochodzenia odroślowego oraz gatunków lekko nasiennych. W tym okresie podstawowym zadaniem zabiegów pielęgnacyjnych (CW, CP) jest ograniczenie gatunków konkurencyjnych. Faza pędzenia, przejawia się bardzo szybkim wzrostem drzew i nasilającej się konkurencji wewnątrzgatunkowej, a same zabiegi mają na celu ograniczenie tej konkurencji i poprawę warunków wzrostu poprzez

wspieranie drzew o największej wartości hodowlanej. Ze względu na szybko zachodzące zmiany w drzewostanie zabiegi muszą być często powtarzane, a ich nasilenie dostosowane do właściwości gatunku i celów hodowlanych. Jednocześnie faza ta ma kluczowe znaczenie dla kształtowania jakości pni drzew ze względu

na zachodzący proces oczyszczania. W fazie starzenia się wzrost drzew na wysokość i ich oczyszczanie słabnie, konkurencja zmniejsza się i dlatego zabiegi mogą być rzadziej stosowane, a ich nasilenie jest na ogół umiarkowane; drzewa o dominującej pozycji biosocjalnej charakteryzują się na ogół dobrym przyrostem grubości i miąższości.

Reakcja przyrostowa drzew na cięcia pielęgnacyjne (trzebieże) jest związana ze stanowiskiem biosocjalnym: drzewa usytuowane w głównym pułapie drzewostanu (panując i współpanujące) mające dostęp do bezpośredniego światła, reagują lepiej niż pozostałe. Dlatego też spośród nich powinny być wybierane drzewa dorodne. Do pewnego stopnia reakcja przyrostowa zależy także od tolerancji gatunku na zacienienie. Przygłuszone drzewa gatunków cienioznośnych lub półcienistych mogą reagować na trzebież lepiej niż gatunki światłorządne (Andrzejczyk 2014). Jasne określenie etapowego i finalnego celu hodowlano-gospodarczego, a więc docelowego typu i budowy drzewostanu oraz charakteru produkcji decyduje o sposobie pielęgnowania, zwłaszcza na etapie trzebieży.

Jak zauważa Suhecki K. (1947, Hodowla lasu i produkcja drzew w lesie oraz na glebach nieleśnych. EX LIBRIS. Warszawa. 707-753) trzebieże możemy określić jako wyprzedzenie naturalnego wydzielania drzewostanu przez sztuczne nastawienie selekcji w kierunku jakiegoś celu. Może to być:

- 1) dążenie do powiększenia ogólnej produkcji drzewa w ciągu kolei,
- 2) dążenie do wypielęgnowania drzew jakościowo cenniejszych, czy to ze względu na gatunek, czy też na ściślej określone własności techniczne,
- 3) dążenie do wyprodukowania w krótkim czasie grubszych, a tym samym cenniejszych sortymentów drewna,
- 4) uodpornienie drzewostanów przeciw szkodliwym wpływom wiatrów lub okiści,
- 5) spowodowanie korzystnych procesów spróchnicowania i w ogóle podtrzymania produktywności gleby,
- 6) zwiększenie dochodów przez częściowe wcześniejsze uruchomienie nagromadzonych w lesie kapitałów.

Wbrew też rozpowszechnionym pojęciom nie ma i nie może być uniwersalnej metody trzebieży, w równym stopniu zaspakajającej wszystkie powyższe wymagania, bo selekcja zwrócona w jednym kierunku nie może dać dobrych wyników w kierunku innym (Suhecki 1947). Trzebieże wymagają specjalnego zastanowienia i analizy tego, co i w jaki sposób jest przy ich pomocy osiągalne.

Przy trzebieżach wyjmujemy jakiś procent drzew, a przez to zmniejszamy chwilowo wypełnienie przestrzeni. Chcąc więc, aby przy końcu kolei wypełnienie było normalne (zupełne), możemy w ciągu kolei uszczuplić zbiorową miąższość drzewostanu tylko

w takim stopniu, w jakim może on się ponownie wypełnić w danym wieku i siedlisku (wysokości), a mianowicie przez naturalny przyrost strzał i rozrost koron. Ponieważ tak przyrost strzał, jak i rozrost koron zmienia się z wiekiem drzewostanu, najlepiej jest prowadzić nawroty trzebieży w odstępach co 5 – 10 lat.

Egzystencja poszczególnych drzew pozostających po trzebieży w drzewostanie, ulega poprawie, co też pociąga za sobą wzmoczenie przyrostu strzał i rozrostu koron. Zbiorowe wzmoczenie przyrostów poszczególnych drzew (ich suma) może być tak znaczne, że przewyższy normalny przyrost w drzewostanie nietrzebionym i jest wówczas przyrostem drzewostanu z prześwietlenia.

Nie wszystkie drzewa drzewostanu reagują tak samo na efekt przeprowadzonej trzebieży. Te, które więcej zyskują skutkiem przeprowadzonej trzebieży, reagują zwykle silniej, ale uzależnione jest to również od wrodzonych właściwości poszczególnych drzew. Normalnie więcej zyskują drzewa częściowo już opanowane lub współpracujące, ale rosnące w ścieśnieniu.

Ogólnie przyjmuje się, że z trzebieżami należy zaczynać wcześnie. Najlepiej byłoby powracać z trzebieżami w to samo miejsce każdego roku, bo w ten sposób unika się powstawania suszu.

Zwykle powraca się z trzebieżą do tego samego drzewostanu co pięć lat. Utrzymywanie zupełnie ściślej normy pod tym względem nie jest jednak wskazane, bo w ciągu życia drzewostanu występują czasem zmiany, które powodują raz przyspieszenie, to znowu opóźnienie terminu

trzebieży. Tak np. na konieczność przyspieszenia trzebieży wskazuje duża ilość suszów, pojawiających się bez żadnego widocznego powodu.

Na potrzebę zastosowania trzebieży zwrócił uwagę Petrus de Crescentiis, senator w Bolonii, około 1600 r. w swoim dziele pt. „Ruralium Commodorum”, wskazując że zbyt głęboko obok siebie rosnące drzewa utrudniają sobie wzajemnie rozwój.

Przez wiele lat podejście do trzebieży zmieniało się w zależności od zdobywanej wiedzy i doświadczeń. Na podstawie obszernej literatury jak podaje Suchecki K. (1947) można wnioskować, że początkowo pojęcie trzebieży było związane

z regulowaniem użytków przez uprawnionych do ich pobierania (serwituty), a nie miały właściwie znaczenia pielęgnacyjnego dla drzew, pozostających

w drzewostanach. Ochrona owocodajnych drzew, dostarczających karmy dla trzody i zwierzyny, odgrywała przy tym większą rolę, niż pielęgnacja ich ze względu na produkcję drewna. Utrzymanie gęstwiny, w której zwierzyna znajdowała ostoję, było również uwzględnione, a w myśl tego trzebiono dopiero starsze drągowiny, wyjmując z nich drewno niezbędne na tyki, drabiny, ogrodzenia itp.

Np. ksiądz Krzysztof Kluk w swoim dziele „Roślin potrzebnych utrzymaniu, rozmnażaniu i zażyciu (1778)” uważa nadmierne gąszcze za fortece dla łotrów, które z tego względu przetrzebić należy.

Śledząc zapisy historyczne można dowiedzieć się, że w 1774 r. Brock (w swoim dziele „Wahre Gründe d. physik. U. eksperim. Forstwissenschaft”) twierdził, że trzebieże są niezbędne, jeżeli w krótkim czasie mają być wyprodukowane „duże drzewa”. Sugerował by trzebieże prowadzić wówczas, gdy drzewa osiągną odpowiednie wymiary. Wskazywał na to aby trzebieże były bardzo słabe, tak by ostatecznie przy końcu kolei rosły w odstępach 1 do 2 m.

V. Zahnthier 1764 (w swojej pracy „Grundriss der praktischen Forstwissenschaft”) radził wycinać w drzewostanach jodłowych przed 40 rokiem tylko suche i obumierające lub uszkodzone drzewa, a następnie dopiero w starszych drzewostanach, wzmagając stopniowo trzebieże, doprowadzać do tego, aby po 80 roku pozostawało tylko 160 drzew na ha.

Carlowitz (doradca górniczy i skarbowy przy dworze polskim Augusta Mocnego)

w 1713 r. zwracał uwagę na to, aby w trzebieżach pozostawiono w drzewostanach tylko takie drzewa, z których będzie można wyrobić 12 metrowe kolce bezszęczne. Sugerował aby zaczynać z trzebieżami późno, dopiero wówczas gdy drzewa oczyszczą się należycie do tej wysokości.

Francuski prawnik Du Hamel de Monceau, najprawdopodobniej ze względu na braki opału w Paryżu przedstawił teorię (Traite de semis et plantation, 1755), w której wskazywał by utrzymywać drzewostany w silnym zwarciu do 10 lat. Kolejno uważał za należyte wycinanie bliźniaków, trojaków itp., zostawiając po jednym drzewie na pniu (dotyczyło to przede wszystkim drzewostanów odroślowych). Po 25 latach dopuszczalne było wycięcie $\frac{1}{4}$ drzew. Trzebieże należało powtarzać co 6-10 lat, jednak ostrożnie tak, aby nie nastąpiło nadmierne rozgałęzienie pozostających drzew, a drzewostan składał się przy ostatecznym użytkowaniu z drzew najdorodniejszych. Teoria ta dała początki niemieckim metodom trzebieżowym.

Späth (w pracy „Erste naturwissenschaftlich begründete Durchforstungslehre”, 1799) uważał trzebieże za okresowe użytki przedrębne, przy których wyzyskiwać należy wydzielające się drzewa. Wskazywał, że trzebieże zależne są od gatunków drzew i czynników siedliska, jak: wystawy, wzniesienia nad poziom morza itp. Przy pomocy trzebieży można też wpłynąć na szybszy rozkład ściółki.

Gustaw Ludwig Hartig, jako szef leśnictwa w ministerstwie pruskim i radca w ministerstwie finansów, wprowadził systematyczne trzebieże w lasach państwowych, a metodę którą stworzył opublikował w „Lehrbuch f. Förster” (1808). Hartig uznał, że skutkiem wycięcia drzew opanowanych będą lepiej rosły drzewa panujące. Wskazał, żeby trzebieże rozpoczynać w wieku około 40 lat,

w gorszych siedliskach nawet później, zawsze wówczas gdy najsilniejsze drzewa osiągną grubość 15-20 cm. Zabiegi trzebieżowe Hartig powtarza co 20 lat, kierując się przy tym ściśle ilością pozostających drzew dla poszczególnych gatunków.

Jeden z pierwszych pionierów leśnictwa Cotta (Anweisung z. Waldbau, 1817)

w przeciwieństwie do Hartiga uważał trzebieże za rodzaj odrębny użytkowania drzew w niedojrzałych jeszcze do wycięcia drzewostanach, przy czym wycinać można te drzewa, które przeszkadzają w rozwoju drzew panujących. Cotta był zwolennikiem bardzo wczesnych,

wyprzedzających naturalne wydzielanie drzewostanu i czyszczenie strzał, a powtarzanych często i tak silnych, aby tylko zetknięcie koron było utrzymane. W ten sposób spodziewał się wzmocnienia przyrostów, a czyszczenie strzał z gałęzi odłożono do momentu kiedy drzewa osiągną już wymiary 15-18 cm.

Fryderyk Pfeil (D. forstl. Verhalten d. deutsche Waldbäume, 1839), który był jednym ze współorganizatorów akademii leśnej w Eberswalde, podtrzymywał teorię Cotty, dążąc jednocześnie do uproszczenia metody tak, aby trzebieże mogli wykonywać nawet „beźmyślni leśnicy” (wówczas funkcje leśników spełniali w Prusach wysłużeni, a pobieżnie przeszkoleni, żołnierze i kurierzy wojskowi). Wg niego pozostawiać powinny drzewa tylko górujące w ilościach, nieograniczonych żadnymi liczbami lub szablonami.

Czeski leśnik Andre („Einfachste d. höchsten Ertrag und d. Nachhaltigkeitsgang sicherstellende Forstwirtschaftsmethode”, 1832) był zwolennikiem bardzo silnych trzebieży od najmłodszych lat, a jako miernik ich siły wprowadził odstęp między drzewami wynoszący od 3,5 do 7 m w wieku 30-40 lat. Jego zdaniem drzewostany poddane takiemu zabiegowi po 40 latach mają być zupełnie zaniechane.

Karol Hayer w swojej Hodowli Lasu z 1854 r. uważał, że teorie trzebieży można streścić w słowach „wcześnie, umiarkowanie, często”, którą zasadę w miarę możliwości stosuje się do dziś.

Pierwszym pionierem tego kierunku był Seebach, leśnik w Hanowerze i Burckhardt, dyrektor hanowerskiej szkoły dla leśniczych. Uznali, że rozwój drzew zależy przede wszystkim od rozwoju ich koron, w oparciu o co wprowadzili schematyczny podział drzew w drzewostanach na klasy (Seebach: „Ueber d. Durchforstungen”, 1843 – Burckhardt: „Stammklassen und Durchforstungstheorie”, 1848). Wprowadzili klasy działowe wg wysokości i budowy koron drzew. Na jego podstawie pół wieku później, Kraft opublikował podział na klasy biologiczne ponownie i to jemu został on przypisany i obowiązuje do dziś pod nazwą schematu biologicznego Krafta.

W oparciu o przedłożone propozycje i określenie trzebieży przy pomocy klas Burckhardta (stopnie trzebieży A, B, C, D) wypracowano szereg metod trzebieżowych, z których część ma zastosowanie do dziś.

Trzebież Borggrewego, dyrektora akademii leśnej w Hann Münden, w początkowym okresie (do 50-60 roku życia drzewostanu) charakteryzowała się zabiegiem słabym. Po tym czasie była silną trzebieżą górną. Wychodziła ona z założenia, że najsilniejsze drzewa osiągnęły w tym czasie maksimum produkcji masy drzewnej, wysilając się już głównie na produkcję nasion, a przez ich usunięcie z drzewostanu przeniesie się całą produkcję na pozostałe drzewa drzewostanu podrzędnego. W praktyce tej rodzaj trzebieży okazał się błędnym i odstąpiono od jej stosowania chroniąc tym samym drzewostan przed rozpadem.

Trzebież Erdmanna, polegała na dążeniu do szybkiego produkowania doborowego materiału, usuwając z drzewostanu te jego części, które nie mają znaczenia dla podniesienia dochodów, ochrony gleby i przyszłego pokolenia. Dzielił on trzebieże na początkowe i końcowe. Przy początkowych wskazywał na przeznaczenie do wycięcia raczej nadmiernie wybujałe, a zostawić przeciętne drzewa, przy końcowych odwrotnie. Erdmann dzielił również trzebieże na silne i ochronne. Przy pierwszych wskazywał, żeby usuwać już w młodych drzewostanach wszystko to, co przeznaczone jest do wycięcia, przy drugich stopniowo i najpierw najgorsze drzewa. Dzieli też trzebieże na zwykłe, tj. takie, przy których nie uwzględnia się ściślej pomieszczenia gatunków drzew, zostawiając to raczej przypadkowi i na takie, które mają na celu pielęgnowanie drzewostanów ściśle mieszanych.

Trzebież Duńska polega na tym, że rozpoczyna się ją wówczas gdy drzewostan osiągnie 7 m wysokości, a dolne gałęzie zamrą do wysokości człowieka, przy czym wyjmuje się drzewa źle uformowane w drzewostanie podrzędnym i panującym.

W młodych drzewostanach powtarza się ją często. W wieku 20-30 lat co 2 lata, w wieku 30-40 co 3 lata, 40-50 co 4 lata itp. Miarą częstotliwości jest dolna granica wieku, podzielona przez 10. Po oczyszczeniu się strzał do wysokości 15 m (w wieku około 50 lat) wybiera się 200-300 drzew na ha, a następnie usuwa wszystkie te, które szkodzą im we rozwoju, pozostawiając jednocześnie tyle drzew w podrzędnym drzewostanie, aby strzały doborowych nie cierpiały skutkiem zgorzeli itp. Weinkauff (Abstandsdurchforstung u. Bestandeseinrichtung, 1919. Abstandsdurchforstung, 1913) uważał, że tylko pewna ograniczona ilość drzew ma znaczenie dla przyrostów drzewostanu. Idąc śladem Wegenera i opierając się na badaniach Schwappacha, przyjmuje się, że zadanie to spełni około 400 drzew na ha, jeżeli każde z nich będzie miało już od młodości odpowiednią przestrzeń

dla rozrostu koron. W efekcie jego prac powstała trzebież tzw. triangulacyjna.

Bohdanetzky, prywatny leśnik w Czechach, uważał że przy produkcji grubego surowca (budulca) w luźnym zwarciu można osiągnąć kiedy drzewa mają obszerne i dobrze ulistnione korony, co ostatecznie nie przeszkadza czyszczeniu się strzał.

Gerhardt (Ueber Schnellwuchsbetrieb, 1931; Stammzahlhaltung d. jungen Fichtenbeständen, 1924; Ueber Fichten Höhenstammzahlen, 1922) zaproponował prowadzenie wg tzw. gospodarstwa szybkiego przyrostu. W swojej metodzie nawiązującej do cięć w młodości ograniczył się do pielęgnacji wyłącznie drzew dominujących (1 i 2 klasa). Drzewostan podrzędny usuwał zasadniczo i możliwie szybko tak, aby pozostające drzewa mogły być równomiernie rozmieszczone na całej powierzchni. Skutkiem tego drzewostan składał się z drzew dość równych pod względem wszystkim wymiarów. Dążył swą metodą do uzyskiwania drzew równosłojnych.

Michaelis (Wie bringt Durchforstung die grössere Stärke und Wertzunahme des Holzes, 1913) uważał, że trzebieże mają na celu wydzielenie wszystkiego tego, co jest najużyteczniejsze w drzewostanie. Wprowadził podział na drzewa:

1) pełnowartościowe (drzewa panujące, które w przyszłości dostarczą najlepszego materiału albo opanowane, które nie szkodzą tym pierwszym, są potrzebne do ochrony gleby itp.);

2) szkodliwe, czyli panujące, przeszkadzające w rozwoju pełnowartościowym (źle rozwinięte, przedrosty, bicze itp.);

3) wpadające, tj. już obumarłe lub mogące zamrzeć do następnej trzebieży.

Siłę trzebieży regulował Michaelis masą a nie ilością drzew, przy czym wyjmował 10-17% z drzewostanu, czyli 30-50 m³ z ha, co 5 lat. Trzebież Michaelisa jest uznawana za trzebież silną, a nie określając ściślej masy, może spowodować zbyt silne naruszenie zapasów w niektórych drzewostanach i obniżyć masę użytków głównych.

Michaelis a jeszcze wyraźniej Heck zerwali z pojęciem trzebieży górnej i dolnej i wprowadzili pojęcie trzebieży indywidualnej.

Trzebież indywidualna sprowadza się na wyprodukowaniu najdorodniejszych i najcenniejszych drzew, odpowiadających pewnym celom oraz zwiększenie ilości i jakości użytków przedrębnych, jednak w granicach nie zmniejszających wydajności użytków głównych. Po raz pierwszy opublikowana została w 1928 r. Trzebież przeprowadzana jest w tej metodzie na podstawie przyrostu rzeczywistego drzewostanu, a nie na podstawie tablic zasobności. Wykonuje się ją wg indywidualnych własności, a zarazem przydatności poszczególnych drzew do pewnych celów.

Wspólną cechą trzebieży indywidualnej i trzebieży Michaelisa czy Eberhardta jest to, że usuwa się z drzewostanu wszystko to, co nie rokuje nic dobrego w przyszłości, pozostawia zaś wszystkie drzewa, które mają większą wartość bez względu na przynależność do klasy Burckhardta (Krafta). Trzebież indywidualna zbliżona jest do duńskiej, ponieważ wskaźnikiem czasu dla rozpoczęcia trzebieży jest jakość siedliska, uwydatniająca się w wysokości drzewostanu. Różni się od niej, bo nawrót jej powtarzania nie zależy ściśle od wieku, ale od indywidualnej potrzeby drzewostanu. Miarą siły trzebieży jest jakość gleby i drzewostanu, odzwierciedlające się w rzeczywistym, przeciętnym i bieżącym przyroście oraz stopniem zwarcia.

Trzebieże należy wykonywać w poszczególnych okresach stopniowo, tak aby nie spowodować (skutkiem raptownego rozluźnienia zwarcia) zwisania drzew, śniegołomów, wiatrołomów i tym podobnych szkód. Nawrót z trzebieżami w to samo miejsce powinno się uskuteczniać co 3 do 5 lat zależnie od wymagań drzewostanu.

Struktura każdego drzewostanu jest inna. W jednym występują typowe wszystkie drzewa, rozdzielone schematami na poszczególne klasy, w innych podział taki zaciera się znacznie. W jednym mamy takie, w innych inne wadliwe drzewa, wymagające wcześniejszego wejścia. Przyroda nie stosuje się do szablonów.

Od 1934 r. wprowadzony został i przyjęty system trzebieży, jako zabieg, który dąży przede wszystkim do przyspieszenia przyrostu w drzewostanie. Trzebieże winny być w tym celu wykonywane od początku naturalnego wydzielenia, aż do okresu bliskorębnego (do ostatniego 10-lecia). Usuwane powinny być wszystkie drzewa, które dla pielęgnacji drzewostanu i gleby nie mają zdecydowanego znaczenia.

Trzebież w lasach ochronnych i rekreacyjnych nie powinny być zaniechane pielęgnacyjnie, chociaż głównym celem pielęgnacji nie jest produkcja cennych sortymentów drzewnych.

Pielęgnacja na tych terenach jest ukierunkowana na wzmaganie odporności względem czynników destabilizujących, abiotycznych i biotycznych. Wymaga to wczesnego procesu rozpoczęcia pielęgnacji. W trzebieżach wczesnych (TP) należy prowadzić cięcia umiarkowane lub silne, nie dopuszczając do skracania koron. Należy popierać drzewa silne o dobrze rozwiniętej koronie i zbieżności pnia. Szczególną uwagę należy zwrócić na obecność biogrup, które tworzą punkt oporu środowiska wobec silnych wiatrów. Grupowa struktura drzewostanu zwiększa jego odporność na presję masowego ruchu turystycznego. Trzebieże wczesne należy łączyć z wprowadzaniem podszytów i dolnych pięter. Trzebieże późne o charakterze cięć słabych i umiarkowanych należy wykonywać we wszystkich warstwach drzewostanu. Chcąc uzyskać odnowienie naturalne, należy zastosować silniejsze cięcia w ramach trzebieży późnej (TP). Należy dążyć, aby wszystkie cięcia przeprowadzić w okresie najmniejszego nasilenia ruchu turystycznego. Za pomocą trzebieży można przekształcić jednopiętrowy i równowiekowy drzewostan gospodarczy w las przerębowy (Murat 1999, Poradnik Hodowcy Lasu. Oficyna Edytorska Wydawnictwo Świat). Celowi temu służy trzebież przekształceniowa, którą określa się jako trzebież przerębową. Trzebieże pozytywnie wpływają na wzrost pozostających drzew w drzewostanie poprzez zmniejszenie konkurencji między drzewami o światło, składniki pokarmowe i wodę. Pozytywnym aspektem jest również przyspieszenie rozkładu materii organicznej na dnie lasu poprzez zwiększenie dopływu światła i ciepła do gleby. Wpływ trzebieży nie ogranicza się wyłącznie do wywołania pożądanych zmian w drzewostanie i jego środowisku, ale obejmuje on całe ekosystemy, wszystkie tworzące je składniki wraz ze skomplikowanymi, wzajemnymi oddziaływaniami. A więc rola biologiczna trzebieży wykracza poza ich znaczenie czysto hodowlano-pielęgnacyjne. Mając powyższe na uwadze oraz przedstawiając w dużym skrócie rolę i rangę zabiegów hodowlanych ze szczególnym zwróceniem uwagi na trzebieże z jakimi mamy najczęściej do czynienia na terenie Nadleśnictwa Chojnów (w szczególności we wskazanym kompleksie leśnym w Kuleszówce), wierzymy że przekazana niepodważalna wiedza przełoży się na zrozumienie działań prowadzonych przez leśników na terenie Nadleśnictwa Chojnów, którzy działają w trosce o las i na rzecz lokalnej społeczności opierając się każdorazowo o obowiązujące przepisy prawa oraz rzetelną wiedzę fachową.

28. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu Wniosek dot. działań służących poprawie dostępności wody dla zwierząt oraz zwiększeniu retencji wód

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037. – w zakresie zapewnienia dostępności wody dla zwierząt oraz działań retencyjnych

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o uwzględnienie w Planie Urządzenia Lasu działań służących poprawie dostępności wody dla zwierząt oraz zwiększeniu retencji wód na obszarze Nadleśnictwa Chojnów.

Uzasadnienie

Obserwowane w ostatnich latach zjawisko suszy hydrologicznej na terenie Leśnictwa Sękocin i pozostałych obszarach Nadleśnictwa Chojnów prowadzi do istotnego obniżenia poziomu wód gruntowych oraz okresowego zanikania naturalnych źródeł wody w lesie.

W efekcie zwierzęta tracą dostęp do stałych miejsc poboru wody, co wpływa na ich kondycję, migrację oraz funkcjonowanie całego ekosystemu.

Problem ten jest szczególnie widoczny na obszarach przekształconych hydrologicznie oraz w pobliżu terenów zurbanizowanych.

Wnosimy o:

1. Tworzenie i utrzymanie wodopojów dla zwierząt, w szczególności:
  - niewielkich zbiorników wodnych,
  - oczek wodnych i zagłębień retencyjnych,
  - punktów gromadzenia wody opadowej.
2. Odtwarzanie i wspieranie naturalnej retencji wody w lesie, poprzez:
  - spowalnianie odpływu wody,
  - utrzymywanie i odbudowę małych mokradel,
  - ograniczanie nadmiernego odwadniania terenów leśnych.

3. Wykorzystanie istniejącej infrastruktury melioracyjnej do retencji, w szczególności:
  - przegląd i wykorzystanie zastawek,
  - możliwość okresowego piętrzenia wody.
4. Uwzględnienie dostępności wody jako jednego z kryteriów planowania prac leśnych, w szczególności:
  - unikanie działań pogłębiających przesuszenie siedlisk,
  - ochrona obszarów naturalnie wilgotnych.
5. Priorytetowe traktowanie działań retencyjnych na obszarach o wiodącej funkcji społecznej, gdzie skutki suszy są szczególnie odczuwalne.

Podsumowanie

Zapewnienie dostępności wody jest jednym z kluczowych warunków funkcjonowania ekosystemów leśnych.

W warunkach postępującej suszy hydrologicznej działania retencyjne oraz tworzenie wodopojów powinny stanowić istotny element planowania gospodarki leśnej.

Wniosek składany jest w interesie społecznym, w związku z funkcją lasów jako dobra wspólnego. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędniowej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Śekocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Nadleśnictwo Chojnów od wielu lat podejmuje działania służące gospodarowaniu zasobami wodnymi na mniejszą skalę i wyłącznie w obrębie gruntów zarządzanych przez Nadleśnictwo, realizując projekty unijne małej retencji nizinnej (MRN) zarówno w pierwszej, drugiej, jak i obecnej trzeciej perspektywie czasowej projektu.

Dowodem na realizację przez PGL Lasy Państwowe projektów służących zachowaniu wody na obszarach leśnych (obejmujących swym zasięgiem m.in. działania Nadleśnictwo Chojnów) mogą być chociażby informacje dostępne pod linkami: <https://www.ckps.lasy.gov.pl/adaptacja-na-terenach-nizinnych>

i <https://www.ckps.lasy.gov.pl/retencja-nizinna-w-lasach> oraz materiały filmowe przygotowane przez Lasy Państwowe w oparciu o wybrane fragmenty Polski a ukazujące działania jakie m.in. są

prowadzone w ramach ogólnopolskiego projektu „retencji nizinnej” na terenie Nadleśnictwa Chojnów

<https://www.youtube.com/watch?v=CDL7fryJSIA>

i <https://www.youtube.com/watch?v=tgcbei90bR0>.

Ponadto, oprócz działań realizowanych w ramach Projektu MRN3, Nadleśnictwo Chojnów planuje podjęcie działań z zastosowaniem metod „nieinwestycyjnych”, poza finansowaniem z Projektu, tj. z wykorzystaniem własnych materiałów i środków finansowych, np. blokując odpływ wody w rowach poprzez umieszczanie w nich pni, kłód, fragmentów drewna w miejscach zapewniających możliwość ich szybkiego usunięcia, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

W trosce o poprawę warunków wodnych w lesie w tym również o zwiększenie potencjalnych możliwości zachowania wody w naturalnych zagłębieniach byłoby zachęcenie organizacji pozarządowych, w tym wnioskodawcy w powyższej sprawie o aktywność na etapie sporządzania projektów zagospodarowania przestrzennego (w tym tworzenia planów ogólnych) oraz wydawania pozwoleń na budowę w kierunku ograniczenia możliwości powstawania osiedli ludzkich w bezpośrednim sąsiedztwie w obszarach leśnych, a przynajmniej ograniczenia możliwości wzmożonego poboru wód gruntowych. Brak kontroli nad poborem wody w sąsiedztwie kompleksów leśnych w konsekwencji może prowadzić do pogłębienia procesu pustynnienia terenów m.in. zarządzanych przez Nadleśnictwo Chojnów, w tym ograniczenia możliwości występowania naturalnych miejsc wodopojów dla zwierzyny. W ramach powyższego gwarantujemy wsparcie w podejmowaniu działań społecznych i wspierania w tym zakresie m.in. członków Polskiego Związku Łowieckiego, zarządzających populacjami zwierzyny występującej na terenie Nadleśnictwa. W przypadku podejmowania tego typu inicjatyw społecznych np. związanych z ubieganiem się o granty zewnętrzne w ramach projektów pro przyrodniczych, Nadleśnictwo dokona wszelkich starań by umożliwić ich realizację na terenie kompleksów leśnych na rzecz zapewnienia dostępu do wody i poprawy warunków wodnych siedlisk leśnych (oprócz już realizowanych przez Nadleśnictwo Chojnów projektów).

**29. Wniosek P. Piotra Krawieckiego Inicjatywa Lasy Sękocińskie-Więcej Lasu
Wniosek dot. przejrzystego i systemowego informowania o planowanych i
prowadzonych pracach leśnych na obszarze Nadleśnictwa Chojnów**

Dotyczy: wniosku zgłoszonego na etapie Narady Urzędzeniowej w ramach prac nad Planem
Urządzenia Lasu dla Nadleśnictwa Chojnów na lata 2028–2037 – w zakresie przejrzystości i
informowania o pracach leśnych

Szanowni Państwo,

działając w imieniu inicjatywy społecznej „Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu”, wnosimy o wprowadzenie zasad przejrzystego i systemowego informowania o planowanych i prowadzonych pracach leśnych na terenie Leśnictwa Sękocin (Lasy Sękocińskie) oraz na pozostałym obszarze Nadleśnictwa Chojnów.

Uzasadnienie

Lasy Sękocińskie są intensywnie użytkowane przez mieszkańców. Jednocześnie informacje o planowanych pracach leśnych są ograniczone lub pojawiają się dopiero w momencie ich realizacji.

Powoduje to:

- zaskoczenie mieszkańców,
- spadek zaufania do gospodarowania lasem,
- konflikty społeczne, które można byłoby ograniczyć poprzez wcześniejszą informację.

W lasach o wiodącej funkcji społecznej dostęp do informacji powinien być standardem, a nie wyjątkiem.

Wnosimy o:

1. Wprowadzenie obowiązku wcześniejszego informowania o planowanych pracach leśnych, w szczególności:
  - publikacji informacji na stronie internetowej,
  - komunikatów w terenie (tablice informacyjne).

2. Oznaczanie miejsc prowadzenia prac leśnych w sposób czytelny dla użytkowników lasu, wraz z informacją o:
  - o rodzaju prac,
  - o ich celu,
  - o przewidywanym czasie trwania.
3. Udostępnianie mieszkańcom informacji o planowanych działaniach w ramach PUL, w sposób przystępny i zrozumiały.
4. Uwzględnienie funkcji społecznej lasu w komunikacji, jako równorzędnej z funkcją produkcyjną.

Podsumowanie

Przejrzystość działań ogranicza konflikty i buduje zaufanie.

W lasach podmiejskich powinna być standardem.

Wniosek składany jest w interesie społecznym. Wnosimy o włączenie niniejszego wniosku w całości do protokołu Narady Urzędniczej.

Z poważaniem,

Piotr Krawiecki

w imieniu inicjatywy

Lasy Sękocińskie – Więcej Lasu

Odpowiedź na wniosek

Wniosek nie dotyczy projektu PUL.

Zasady informowania reguluje zarządzenie nr 115 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 18 września 2024 r, zmienione Zarządzeniem nr 26 DGLP z dnia 6 marca 2025 r. Informacje są dostępne na stronie nadleśnictwa: <https://chojnow.warszawa.lasy.gov.pl/uzytkowanie-lasu>

Tomasz Józwiak
Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Lasów
Państwowych w Warszawie
/podpisano elektronicznie certyfikatem
kwalifikowanym/